

Djurskydd m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet Riksrevisionens styrelses framställning angående djurskyddstillsynen (2003/04:RRS1) jämte fyra följdmotioner. Därutöver behandlar utskottet ett stort antal motioner från allmän motionstid åren 2002 och 2003 om djurskydd, djurhälsovård och djurförsök. Totalt omfattar betänkandet 240 motionsyrkanden.

Utskottet instämmer i vad Riksrevisionens styrelse anför och förordar med anledning av styrelsens förslag att riksdagen bör uppdra åt regeringen att närmare överväga hur resursbehovet när det gäller djurskyddstillsynen skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas. Utskottet anser därvid att en återrapportering till riksdagen bör ske snarast. Vidare instämmer utskottet i vad Riksrevisionens styrelse anför om att det kan finnas skäl att regeringen överväger om det behövs förändringar av hur det lokala djurskyddsarbetet finansieras. Utskottet anser i enlighet med vad Riksrevisionens styrelse anför att det inte kan anses rimligt att det som i en kommun är helt kostnadsfritt i en annan kommun kostar djurhållaren 9 000 kr. Utskottet anser att regeringen så snart som möjligt bör återrapportera till riksdagen om resultatet av sin prövning. Slutligen anser utskottet i likhet med Riksrevisionens styrelse att det är angeläget att regeringen i anslutning till bildandet av den nya Djurskyddsmyndigheten uppmärksammar behovet av en förbättrad styrning och en väl fungerande uppföljning av djurskyddsarbetet. Utskottet anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning härav.

Utskottet behandlade motioner om djurförsök från allmän motionstid senast i februari 2003. I samband därmed påpekade utskottet bl.a. att merparten av de frågor som var aktuella i sin tur behandlades ingående av utskottet redan våren 2002 i samband med utskottets beredning av regeringens skrivelse Användning av försöksdjur (skr. 2001/02:48). Utskottet hänvisade vid sin behandling av motionerna år 2003, vilka samtliga avstyrktes, bl.a. till vad som anfördes vid behandlingen av skrivelsen och upprepade huvudsakligen sina uttalanden från våren 2002 om att utskottet förutsätter att regeringen och svenska myndigheter även i fortsättningen aktivt verkar för ytterligare begränsningar av användningen av försöksdjur och för förbättrade förhållanden för dessa djur. Utskottet konstaterar inför behandlingen av de motioner om

djurförsök som nu är aktuella att dessa till största delen utgör upprepningar av de motioner som behandlades i februari 2003 och att dessa inte föranleder utskottet till någon ändring av tidigare bedömningar och ställningstaganden. Utskottet behandlar därför motionerna i förenklad form.

Samtliga motioner i betänkandet avstyrks. I betänkandet finns 32 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	10
Ärendet och dess beredning.....	10
Förslagets huvudsakliga innehåll.....	12
.....	12
Utskottets överväganden.....	13
Riksrevisionens styrelses framställning angående djurskyddstillsynen	
m.m.....	13
Förhållandet mellan tillsynsmyndigheternas resurser och uppgifter.....	13
Tillsynens finansiering genom kommunala avgifter.....	15
Behovet av förbättrad samordning och styrning av	
djurskyddstillsynen.....	17
Vissa samordningsfrågor.....	19
Utbildningsfrågor.....	21
Djurskydd.....	23
Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor.....	23
Allmänna internationella djurskyddsfrågor och skärpning av	
EU:s djurskyddsbestämmelser.....	26
Djurhållning och djurskötsel i allmänhet.....	27
Djurtransporter.....	30
Slakt.....	33
Höns.....	36
Slaktkycklingar.....	38
Grisar.....	39
Nötkreatur.....	41
Hästar m.m.	43
Hundar och katter.....	44
Uppfödning av pälsdjur.....	47
Hund- och kattsinn.....	48
Övriga pälsdjursfrågor.....	49
Djur i nöjesbranschen.....	50
Djur i pornografiska sammanhang.....	54
Exotiska sällskapsdjur.....	55
Xenotransplantationer, grytjakt och övriga djurskyddsfrågor.....	57
Djurhälsovård.....	61
Veterinärväsendets organisation.....	61
Huvudmannaskapet för försöksdjursveterinärer.....	62
Övriga veterinära frågor.....	63
Djurförsök.....	65
.....	66
Reservationer.....	67
1. Vissa samordningsfrågor, punkt 4 (v).....	67
2. Vissa samordningsfrågor, punkt 4 (mp).....	67
3. Utbildningsfrågor, punkt 5 (fp).....	68
4. Utbildningsfrågor, punkt 5 (mp).....	69

5. Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor, punkt 6 (v).....	69
6. Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor, punkt 6 (mp).....	70
7. Allmänna internationella djurskyddsfrågor, punkt 7 (fp).....	71
8. Skärpning av EU:s djurskyddsbestämmelser, punkt 8 (fp, kd, c).....	72
9. Djurhållning och djurskötsel i allmänhet, punkt 9 (mp).....	72
10. Djurtransporter, punkt 10 (v, mp).....	73
11. Slakt, punkt 11 (fp, kd, c).....	73
12. Slakt, punkt 11 (mp).....	74
13. Höns, punkt 12 (mp).....	74
14. Slaktkycklingar, punkt 13 (v).....	75
15. Slaktkycklingar, punkt 13 (mp).....	76
16. Grisar, punkt 14 (mp).....	76
17. Nötkreatur, punkt 15 (mp).....	77
18. Hästar m.m., punkt 16 (mp).....	78
19. Hundar och katter, punkt 17 (v).....	79
20. Uppfödning av pälsdjur, punkt 18 (m, fp, kd, c).....	80
21. Uppfödning av pälsdjur, punkt 18 (v, mp).....	80
22. Hund- och kattskinn, punkt 19 (mp).....	81
23. Djur i nöjesbranschen, punkt 21 (kd).....	82
24. Djur i nöjesbranschen, punkt 21 (mp).....	82
25. Djur i pornografiska sammanhang, punkt 22 (kd).....	83
26. Djur i pornografiska sammanhang, punkt 22 (mp).....	84
27. Xenotransplantationer, punkt 24 (fp, kd).....	84
28. Grytjakt, punkt 25 (v, mp).....	85
29. Övriga djurskyddsfrågor, punkt 26 (kd).....	85
30. Övriga djurskyddsfrågor, punkt 26 (mp).....	86
31. Veterinärväsendets organisation, punkt 27 (fp).....	86
32. Huvudmannaskapet för försöksdjursveterinärer, punkt 28 (v).....	87
Särskilda yttranden.....	88
1. Tillsynens finansiering genom kommunala avgifter, punkt 2 (m).....	88
2. Djurtransporter, punkt 10 (fp).....	88
3. Hundar och katter, punkt 17 (kd).....	89
4. Veterinärväsendets organisation, punkt 27 (kd).....	89
5. Motioner om djurförsök, punkt 30 (kd).....	90
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	91
Framställningen.....	91
Följdmotioner.....	91
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	93
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	102

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förhållandet mellan tillsynsmyndigheternas resurser och uppgifter

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om förhållandet mellan tillsynsmyndigheternas resurser och uppgifter. Därmed bifaller riksdagen framställning 2003/04:1 i denna del och avslår motionerna 2003/04: MJ33 yrkandena 1, 4 och 7 i denna del, 2003/04: MJ34 yrkande 1 i denna del och 2003/04: MJ35 yrkande 1 i denna del.

2. Tillsynens finansiering genom kommunala avgifter

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om tillsynens finansiering genom kommunala avgifter. Därmed bifaller riksdagen framställning 2003/04:1 i denna del och avslår motionerna 2003/04: MJ33 yrkandena 3 och 7 i denna del, 2003/04: MJ34 yrkandena 1 i denna del och 2, 2003/04: MJ35 yrkandena 1 i denna del och 8 samt 2003/04: MJ36 yrkandena 1 och 2 i denna del.

3. Behovet av förbättrad samordning och styrning av djurskyddstillsynen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om behovet av förbättrad samordning och styrning av djurskyddstillsynen. Därmed bifaller riksdagen framställning 2003/04:1 i denna del och avslår motionerna 2002/03: MJ429 yrkande 9, 2002/03: MJ487 yrkande 23, 2003/04: MJ33 yrkandena 2, 5 och 7 i denna del, 2003/04: MJ34 yrkande 1 i denna del, 2003/04: MJ35 yrkandena 1 i denna del, 4 och 9, 2003/04: MJ36 yrkande 2 i denna del, 2003/04: MJ363 och 2003/04: MJ367 yrkande 18.

4. Vissa samordningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ454 yrkande 1, 2003/04: MJ35 yrkande 3, 2003/04: MJ37 yrkandena 3 och 4 samt 2003/04: MJ402 yrkande 1.

Reservation 1 (v)
Reservation 2 (mp)

5. Utbildningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ422 yrkande 8, 2003/04: MJ35 yrkande 6 och 2003/04: MJ37 yrkandena 5 och 6.

Reservation 3 (fp)
Reservation 4 (mp)

6. Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ322, 2002/03:MJ386 yrkandena 1 och 11, 2002/03:MJ422 yrkande 4, 2002/03:MJ487 yrkande 18, 2002/03:MJ488 yrkandena 1 och 3, 2002/03:MJ490 yrkande 1, 2003/04:MJ37 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ221 yrkande 1, 2003/04:MJ272 yrkandena 1–3, 2003/04:MJ381 och 2003/04:MJ402 yrkande 7.

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (mp)

7. Allmänna internationella djurskyddsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ256 yrkande 3, 2002/03:MJ284, 2003/04:MJ35 yrkande 2, 2003/04:MJ256 yrkande 3, 2003/04:MJ271 yrkandena 1–3 och 2003/04:MJ399 yrkande 40.

Reservation 7 (fp)

8. Skärpning av EU:s djurskyddsbestämmelser

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ487 yrkande 19.

Reservation 8 (fp, kd, c)

9. Djurhållning och djurskötsel i allmänhet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ242, 2002/03:MJ490 yrkandena 9 och 17 samt 2003/04:MJ382 yrkande 1.

Reservation 9 (mp)

10. Djurtransporter

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U324 yrkande 8, 2002/03:MJ256 yrkande 2, 2002/03:MJ386 yrkandena 2–7, 2002/03:MJ422 yrkandena 5–7, 2002/03:MJ424 yrkande 18 i denna del, 2002/03:MJ487 yrkandena 20 och 21, 2002/03:MJ490 yrkande 19, 2003/04:MJ221 yrkande 2, 2003/04:MJ256 yrkande 2, 2003/04:MJ367 yrkandena 3 och 5 samt 2003/04:MJ431 yrkande 6.

Reservation 10 (v, mp)

11. Slakt

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ306, 2002/03:MJ347, 2002/03:MJ386 yrkande 16, 2002/03:MJ454 yrkande 2, 2002/03:MJ487 yrkande 22, 2002/03:MJ490 yrkande 18 och 2003/04:MJ382 yrkande 2.

Reservation 11 (fp, kd, c)

Reservation 12 (mp)

12. Höns

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ350, 2002/03:MJ386 yrkande 12, 2002/03:MJ454 yrkande 5, 2002/03:MJ459 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ490 yrkandena 14–16 och 2003/04:MJ301 yrkande 1.

Reservation 13 (mp)

13. Slaktkycklingar

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ277 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ351 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ386 yrkande 13, 2002/03:MJ454 yrkande 3, 2002/03:MJ490 yrkande 13, 2003/04:MJ301 yrkande 2, 2003/04:MJ331 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04:MJ402 yrkande 6.

Reservation 14 (v)

Reservation 15 (mp)

14. Grisar

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ386 yrkandena 9 och 10, 2002/03:MJ454 yrkande 4, 2002/03:MJ490 yrkandena 6 och 7, 2003/04:MJ300 yrkande 1 och 2003/04:MJ367 yrkande 6.

Reservation 16 (mp)

15. Nötkreatur

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ283, 2002/03:MJ386 yrkandena 14 och 15, 2002/03:MJ454 yrkande 6, 2002/03:MJ490 yrkandena 8 och 10–12 samt 2003/04:MJ300 yrkandena 2 och 3.

Reservation 17 (mp)

16. Hästar m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ365, 2002/03:MJ386 yrkande 8 och 2003/04:MJ385 yrkandena 1 och 2.

Reservation 18 (mp)

17. Hundar och katter

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ265 yrkandena 1–3, 2002/03:MJ362 yrkandena 1–3, 2002/03:MJ477, 2003/04:MJ323 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ348, 2003/04:MJ371 yrkandena 1–3, 2003/04:MJ402 yrkandena 3–5, 2003/04:MJ441, 2003/04:MJ442, 2003/04:MJ443 och 2003/04:MJ448.

Reservation 19 (v)

18. Uppfödning av pälsdjur

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ235, 2002/03:MJ243, 2002/03:MJ272 yrkande 1, 2002/03:MJ286 yrkande 1, 2002/03:MJ299, 2002/03:MJ318, 2002/03:MJ335, 2002/03:MJ455, 2002/03:MJ475,

2002/03:MJ485, 2003/04:Ju315 yrkande 3, 2003/04:MJ299 yrkande 1, 2003/04:MJ367 yrkande 8, 2003/04:MJ383 och 2003/04:MJ473 yrkande 17.

Reservation 20 (m, fp, kd, c)

Reservation 21 (v, mp)

19. Hund- och kattskinn

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ476 och 2003/04:MJ405 yrkandena 1 och 2.

Reservation 22 (mp)

20. Övriga pälsdjursfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ272 yrkandena 2 och 3, 2002/03:MJ286 yrkande 2 och 2003/04:MJ299 yrkandena 2 och 3.

21. Djur i nöjesbranschen

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ252 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ287, 2002/03:MJ341 yrkandena 1–3, 2002/03:MJ373, 2002/03:MJ414 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ439 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ458, 2002/03:MJ462 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ490 yrkandena 33 och 34, 2003/04:MJ251 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ252 yrkandena 1–3 och 2003/04:MJ367 yrkande 16.

Reservation 23 (kd)

Reservation 24 (mp)

22. Djur i pornografiska sammanhang

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ479, 2002/03:MJ490 yrkande 36 och 2003/04:MJ367 yrkande 17.

Reservation 25 (kd)

Reservation 26 (mp)

23. Exotiska sällskapsdjur

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ309, 2003/04:MJ202 och 2003/04:MJ317.

24. Xenotransplantationer

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ367 yrkande 15.

Reservation 27 (fp, kd)

25. Grytjakt

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ273 yrkande 3 och 2003/04:MJ372.

Reservation 28 (v, mp)

26. Övriga djurskyddsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ490 yrkandena 21 och 22, 2003/04: MJ204 och 2003/04: MJ367 yrkandena 1 och 7.

Reservation 29 (kd)

Reservation 30 (mp)

27. Veterinärväsendets organisation

Riksdagen avslår motionerna 2003/04: MJ33 yrkande 6, 2003/04: MJ35 yrkande 5, 2003/04: MJ367 yrkande 19 och 2003/04: MJ431 yrkande 8.

Reservation 31 (fp)

28. Huvudmannskapet för försöksdjursveterinärer

Riksdagen avslår motionerna 2003/04: MJ230, 2003/04: MJ402 yrkande 8 och 2003/04: MJ440.

Reservation 32 (v)

29. Övriga veterinära frågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ405, 2002/03: MJ424 yrkande 18 i denna del, 2003/04: MJ35 yrkande 7 och 2003/04: MJ367 yrkande 20.

30. Motioner om djurförsök

Riksdagen avslår motionerna 2003/04: MJ256 yrkande 1, 2003/04: MJ270 yrkandena 1–14, 2003/04: MJ367 yrkandena 9–14, 2003/04: MJ369 yrkandena 1–3 och 2003/04: MJ463.

Stockholm den 20 april 2004

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Åsa Domeij (mp), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Rune Berglund (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Sverker Thorén (fp), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Nilsson (s), Ann-Kristine Johansson (s) och Anita Brodén (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottets överväganden av de olika förslagen som ligger till grund för betänkandet är uppdelade i olika avsnitt. Det första avsnittet behandlar Riksrevisionens styrelses framställning angående djurskyddstillsynen samt några frågor med nära anknytning härtill. Riksrevisionens styrelse har enligt 12 kap. 7 § regeringsformen och 12 § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen till uppgift att besluta om de framställningar och redogörelser till riksdagen som riksrevisorernas granskningsrapporter avseende effektivitetsrevision ger anledning till. Styrelsen har mot denna bakgrund funnit att slutsatserna av den effektivitetsgranskning som Riksrevisionen genomfört och som redovisats i granskningsrapporten (RiR2003:1) Hur effektiv är djurskyddstillsynen? bör överlämnas till riksdagen. Inledningsvis konstateras att granskningsarbetet påbörjades av dåvarande Riksrevisionsverket och att det under hösten 2003 fullföljts inom den nya Riksrevisionen. En viktig utgångspunkt för arbetet har varit de mål och de ambitioner för djurskyddsarbetet som riksdagen ställt sig bakom genom 1988 års djurskyddslagstiftning. Granskningen har haft sin tyngdpunkt i att granska djurskyddsarbetet på statlig myndighetsnivå och hur det genomförs på kommunal nivå. Däremot har regeringens åtgärder inom området inte särskilt uppmärksammats. Det får inte minst ses mot bakgrund av att det dåvarande Riksrevisionsverkets uppgift var att granska myndigheter under regeringen. Riksrevisionens styrelses förslag återfinns i *bilaga 1*.

Det andra avsnittet behandlar en stor mängd motioner om djurskydd. En stor del av motionerna i avsnittet tar upp frågor där riksdagen och regeringen överlämnat normgivnings- och beslutanderätten till de myndigheter som har särskild sakkunskap på området. I stor utsträckning handlar det således om yrkanden som det enligt gällande uppgiftsfördelning inte ankommer på riksdagen att besluta om. Skälet till denna ansvarsfördelning är bl.a. att frågorna i många fall förutsätter en veterinärmedicinsk och teknisk bedömning snarare än en politisk bedömning. Dessa frågor regleras i ett mycket stort antal detaljföreskrifter utfärdade av främst Jordbruksverket (Djurskyddsmyndigheten) men också vissa andra myndigheter (jfr bet. 2001/02:MJU20 s. 11 f.).

De detaljföreskrifter och rättsakter det är fråga om är främst följande:

- SJVFS 1993:154 om operativa ingrepp på djur,
- SJVFS 1993:177 om foder,
- SJVFS 1999:106 om djurskyddskrav vid avelsarbete,
- SJVFS 1999:111 om uppfödning, försäljning och förvaring av hundar samt förvaringsutrymmen för och avel med hundar och katter,
- SJVFS 2000:23 om hur djur får tränas för eller användas vid tävling samt hur tävling får genomföras,

- SJVFS 2000:115 om hållande av strutsfåglar,
- SJVFS 2000:128 om djurhållning i ekologiskt lantbruk,
- SJVFS 2000:133 om transport av levande djur,
- SJVFS 2000:160 om hanteringen av vissa djurarter vid slakt eller annan avlivning,
- SJVFS 2001:64 om djurhållningen vid cirkusar,
- SJVFS 2002:6 om märkning av hundar,
- SJVFS 2003:6 om djurhållning i lantbruket,
- SJVFS 2003:18 om uppfödning, förvaring, tillhandahållande och användning m.m. av försöksdjur,
- SJVFS 2003:77 om djurhållning i djurparker m.m.,
- direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport,
- förordningen (EG) 1255/97 om gemenskapskriterier för mellanstationer och om ändring av färdplanen i bilagan till ovanstående direktiv,
- förordningen (EG) 411/98 om tilläggsnormer avseende skydd av djur vilka skall tillämpas på vägfordon som används för djurtransporter som överskrider 8 timmar.

Det tredje avsnittet behandlar olika djurhälsovårdsaspekter. Riksdagens revisorer publicerade i november 2002 rapporten Villkoren för veterinär verksamhet (2002/03:4). I rapporten föreslog revisorerna att regeringen tillsätter en oberoende utredning med uppdrag att lösa problemen med fördelningen av det statliga bidraget till distriktsveterinärsorganisationen, statens ansvar för sällskapsdjuren och Jordbruksverkets dubbla roller, dvs. distriktsveterinärernas dubbla roller som myndighetsutövare och praktiserande veterinärer. Enligt revisorerna borde utredningen lämna förslag till alternativa organisatoriska lösningar för den fältveterinära verksamheten. Därtill borde utredningen lämna förslag till hur behovet av veterinär kompetens för myndighetsutövande uppgifter samt beredskap mot smittsamma djursjukdomar inom det veterinära området kan tillgodoses i hela landet. Det innebär att även länsveterinärernas arbetsuppgifter borde ses över. Utredningen borde också få i uppdrag att lämna förslag till hur tillsynen över veterinär yrkesutövning kan utformas. Därutöver föreslog revisorerna att regeringen ger en oberoende utredning i uppdrag att redovisa hur omfattande bristerna i djursjukdata är, vad de beror på och vad bristerna har inneburit för statistikens användbarhet. Utredningen borde även få i uppdrag att komma med förslag till hur bristerna kan åtgärdas och hur man kan åstadkomma en fullständig rapportering från alla veterinärer. Vidare borde behovet av kvalitetssäkrad statistik samt en öppen och kvalitetssäkrad dokumentation av det veterinära arbetet som gör det möjligt att spåra behandlingar och läkemedelsanvändning omfattas av den föreslagna utredningen. Utskottet instämde i sitt betänkande 2002/03: MJU10 i vad revisorerna anförde och föreslog riksdagen ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med revisorernas förslag. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2002/03:230 och 2002/03:231).

I det fjärde avsnittet om djurförsök har utskottet valt att behandla 25 motionsyrkanden i förenklad form. Utskottet hänvisar därvid till att utskottet behandlade motioner om djurförsök från allmän motionstid senast i februari 2003 (bet. 2002/03:MJU8). Utskottet konstaterar inför behandlingen av de motioner som nu är aktuella att dessa till största delen utgör upprepningar av de motioner som då behandlades och att övriga motioner om djurförsök omfattas av de ställningstaganden utskottet då gjorde.

Samtliga motioner återfinns i *bilaga 1*.

Utskottet har besökt Smittskyddsinstitutet och dess djurhus, Astrid Fagraeus Laboratorium.

Förslagets huvudsakliga innehåll

Riksrevisionens granskning visar att resurserna för arbetet med djurskyddsfrågor totalt sett har ökat de senaste åren. Samtidigt anser Riksrevisionen att resurserna på regional och lokal nivå inte står i proportion till dagens uppgifter. Mot denna bakgrund förordar styrelsen att riksdagen bör uppdraga åt regeringen att närmare överväga hur resursbehovet skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas. Enligt styrelsen bör en återrapportering till riksdagen ske i budgetpropositionen för år 2005.

Med anledning av vad som framkommit i samband med granskningen kan det enligt styrelsens uppfattning finnas skäl till att regeringen överväger om det behövs förändringar i regleringen av hur det lokala djurskyddsarbetet finansieras. Förutom finansiella aspekter bör vid en sådan prövning även beaktas vikten av att djurhållare i olika delar av landet behandlas på ett så långt möjligt likvärdigt sätt. Regeringen bör på lämpligt sätt återrapportera till riksdagen om resultatet av sin prövning.

I granskningen har bl.a. framkommit att regleringsbrev till de olika myndigheterna inom djurskyddsområdet inbördes i flera fall varit dåligt samordnade. Det är enligt styrelsen angeläget att regeringen i anslutning till att en ny central djurskyddsmyndighet nu bildas uppmärksammar behovet av en förbättrad styrning och en väl fungerande uppföljning av djurskyddsarbetet. Det är enligt styrelsen av stor vikt att regeringen verkar för att den nya myndigheten styr och följer upp den kommunala tillsynen på ett aktivt och riktat sätt.

Med hänvisning till vad styrelsen anfört om prövning av frågan om förhållandet mellan resurser och uppgifter, finansiering genom kommunala avgifter samt behovet av förbättrad samordning och styrning förordar styrelsen att riksdagen begär att regeringen snarast skall återkomma till riksdagen med redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av granskningen av hur djurskyddstillsynen i Sverige fungerar.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens styrelses framställning angående djurskyddstillsynen m.m.

Förhållandet mellan tillsynsmyndigheternas resurser och uppgifter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker Riksrevisionens styrelses förslag i den del det berör förhållandet mellan tillsynsmyndigheternas resurser och uppgifter. Därmed avstyrker utskottet två motionsyrkanden (kd) såsom tillgodosedda.

Riksrevisionens styrelses förslag

Som understryks i Riksrevisionens rapport är djurskyddslagen (1988:534) en ramlag som fylls ut av regeringen genom förordningar samt genom föreskrifter och allmänna råd beslutade av berörda myndigheter. Granskningen visar att resurserna för arbetet med djurskyddsfrågor totalt sett har ökat de senaste åren. Samtidigt anser Riksrevisionen att resurserna på regional och lokal nivå inte står i proportion till dagens uppgifter. Mot denna bakgrund förordar styrelsen att riksdagen bör uppdraga åt regeringen att närmare överväga hur resursbehovet skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas. Enligt styrelsen bör en återrapportering till riksdagen ske i budgetpropositionen för år 2005.

Motionerna

Riksrevisionen föreslår att riksdagen ger regeringen i uppdrag att närmare överväga hur resursbehovet skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas. Denna återrapportering bör enligt motion 2003/04:MJ33 (kd) ske i budgetpropositionen för år 2005 (yrkande 1). Vidare påpekar motionärerna att Riksrevisionens styrelse understryker att länsstyrelsernas resurser inte varit i nivå med de uppgifter som regeringen och Jordbruksverket lagt på dem. Länsveterinärerna menar att länsstyrelserna väljer bort uppgifter inom djurskyddet på grund av bristande resurser. Motionärerna anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur tillräckliga resurser till länsveterinärerna kan säkerställas (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att Riksrevisionens granskning omfattar effektiviteten i den svenska djurskyddstillsynen och att en viktig utgångspunkt för arbetet har varit de mål och de ambitioner för djurskyddsarbetet som riksdagen ställt sig bakom genom 1988 års djurskyddslagstiftning. I granskningen har frågan om tillgängliga resurser för djurskyddsarbetet behandlats och Riksrevisionen konstaterar att de resurser som finns för det direkta djurskyddsarbetet i första hand är den personal som arbetar på Jordbruksverket, på länsstyrelserna och i kommunerna. Utskottet vill i det sammanhanget tillägga att sedan årsskiftet 2004 också personalen hos Djurskyddsmyndigheten utgör en viktig resurs. Tillsynen finansieras genom skattemedel och avgifter från djurägarna. Det är främst på kommunal nivå som djurskyddsarbetet genomförs och tillsynsarbetet bedrivs framför allt av de kommunala inspektörerna.

Enligt Riksrevisionens rapport har kommunernas samlade resurser för djurskydd mätt i årsarbetskrafter ökat under senare år. Det föreligger emellertid betydande variationer mellan kommunerna när det gäller förhållandet mellan resurser och antalet djurhållare. Det bör särskilt framhållas att enligt rapporten har resursökningen inte medfört någon nämnvärd ökning av inspektionsverksamheten. De resurser som kommunerna avsatt står enligt vad som framgår av rapporten inte i proportion till de mål som uttrycks i Jordbruksverkets allmänna råd. Utskottet konstaterar vidare att länsstyrelsernas resurser inte varit i nivå med de arbetsuppgifter som regeringen och Jordbruksverket lagt på dem. Resurserna kommer naturligtvis att öka i och med bildandet av den nya Djurskyddsmyndigheten, men samtidigt är det som det också anförs i rapporten viktigt att Djurskyddsmyndigheten blir mer aktiv än Jordbruksverket i sin stödjande verksamhet mot länsstyrelser och kommuner.

Som Riksrevisionens styrelse anför visar granskningen visserligen att resurserna för arbetet med djurskyddsfrågor totalt sett har ökat de senaste åren, men utskottet instämmer i att resurserna på regional och lokal nivå inte står i proportion till dagens uppgifter. Utskottet anser därför i likhet med Riksrevisionens styrelse att riksdagen bör uppdraga åt regeringen att närmare överväga hur resursbehovet skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas. En återrapportering till riksdagen bör ske snarast. Vad utskottet anfört med anledning av Riksrevisionens styrelses framställning i denna del bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker således Riksrevisionens styrelses framställning i denna del. Därmed är enligt utskottets mening motion 2003/04: MJ33 (kd) yrkandena 1 och 4 tillgodosedd. Motionen avstyrks i berörda delar.

Tillsynens finansiering genom kommunala avgifter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker Riksrevisionens styrelses förslag om finansieringen av tillsynen genom kommunala avgifter. Som en följd härav avstyrker utskottet fem motionsyrkanden (m, fp, kd, c) eftersom utskottet finner dem tillgodosedda.

Riksrevisionens styrelses förslag

Med anledning av vad som framkommit i samband med granskningen kan det enligt styrelsens uppfattning finnas skäl att regeringen överväger om det behövs förändringar i regleringen av hur det lokala djurskyddsarbetet finansieras. Förutom finansiella aspekter bör vid en sådan prövning även beaktas vikten av att djurhållare i olika delar av landet behandlas på ett så långt möjligt likvärdigt sätt. Det kan exempelvis inte anses rimligt att det som i en kommun är helt gratis kostar djurhållaren i en annan kommun 9 000 kr. En självklar utgångspunkt är enligt styrelsen att avgifterna inte får överskrida de kommunala självkostnaderna för tillsynen. Regeringen bör på lämpligt sätt återrapporera till riksdagen om resultatet av sin prövning.

Motionerna

Den principiellt riktiga fördelningen av kostnaderna är att myndighetsutövning skall bekostas av allmänna medel hävdar motionärerna i motion 2003/04:MJ34 (m) yrkande 2. Däremot anser motionärerna att det är rimligt att kontroller som förorsakats på grund av brister betalas av den som ansvarar för bristen. Revisorernas påpekande att avgifterna i vissa kommuner inte står i proportion till verksamheten innebär att djurägare genom avgiftssystemet betalar till kommunens övriga verksamhet. Detta innebär enligt motionärerna en form av extra kommunal utdebitering för vissa grupper.

Enligt motion 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 8 utnyttjar endast 4 % av landets kommuner möjligheten att helt avgiftsfinansiera tillsynen. Det är enligt motionärerna från konkurrens- och rättvisesynpunkt inte acceptabelt med en så stor variation som 0–9 000 kr på likvärdiga tillsynsobjekt. En timtaxa borde kunna ligga till grund för debiteringen, vilket skulle skapa större rättvisa. God djurhållning gynnas också av ett sådant system. Vid anmälan där ingen anmärkning noterats bör däremot ingen avgift utgå. Skulle det däremot innebära en anmärkning bör avgift utgå. Motionärerna anser att regeringen borde utge en rekommendation till kommunerna om en mer enhetlig och skälig taxesättning.

Regeringen bör enligt motion 2003/04:MJ33 (kd) yrkande 3 överväga om det behövs förändringar i regleringen av hur det lokala djurskyddsarbetet finansieras. Förutom finansiella aspekter bör man även beakta vikten av att djurhållare i olika delar av landet behandlas på ett så långt möjligt likvärdigt sätt.

Granskningen av kommunernas uttag av tillsynsavgifter visar att kommunerna har valt olika modeller för finansiering runt om i landet anför det i motion 2003/04:MJ36 (c). Motionärerna anser till skillnad från vad Riksrevisionens styrelse anför att detta inte är något problem. Hur kommunerna väljer att finansiera sin verksamhet är enligt motionärerna kommunens invånares och de förtroendevalda politikernas sak att avgöra. Ett kommunalt självstyre över taxorna kräver dock öppenhet mot företagarna och kommuninvånarna, så att dessa kan jämföra och ställa krav på sina politiker (yrkande 1). Med en kommunal makt över tillsynsavgifterna kan kommuner välja att differentiera tillsynsavgifterna med anledning av aktivt miljöarbete hos företagen (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Huvuddelen av djurskyddstillsynen sker på kommunal nivå och djurskyddsförordningen (1988:539) ger kommunerna rätt att ta ut avgifter för sin tillsyn. Enligt vad som framgår av Riksrevisionens rapport finansierar ungefär hälften av kommunerna delvis sin tillsynsverksamhet med avgifter och endast 5 % av kommunerna finansierar all tillsyn via avgifter. Riksrevisionens undersökning visar att avgifternas storlek varierar kraftigt mellan kommunerna. Utskottet konstaterar att för ett likvärdigt tillsynsobjekt kan avgiften för en inspektion variera mellan 0 och 9 000 kr. Undersökningen visar också att det inte finns något direkt samband mellan avgiftsnivåerna och en väl fungerande och regelbunden kommunal tillsyn, men i rapporten understryks att det finns goda möjligheter att öka tillsynsresurserna lokalt genom att införa avgifter. Utskottet konstaterar vidare att enligt granskningsrapporten talar konkurrensskäl för att avgifter tas ut på ett likvärdigt sätt. Utskottet finner i likhet med Riksrevisionens styrelse att det med anledning av vad som framkommit i samband med granskningen kan finnas skäl att regeringen överväger om det behövs förändringar av hur det lokala djurskyddsarbetet finansieras. Förutom de finansiella aspekterna bör vid en sådan prövning även beaktas vikten av att djurhållare i olika delar av landet behandlas på ett så långt möjligt likvärdigt sätt. Som framhålls i Riksrevisionens styrelses framställning kan det inte anses rimligt att det som i en kommun är helt kostnadsfritt i en annan kommun kostar djurhållaren 9 000 kr. Därvid anser utskottet i enlighet med Riksrevisionens styrelse att en självklar utgångspunkt måste vara att avgifterna inte får överstiga de kommunala självkostnaderna för tillsynen. Utskottet anser att regeringen så snart som möjligt bör återrapportera till riksdagen om resultatet av sin prövning. Vad utskottet anfört härom bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed Riksrevisionens styrelses framställning i denna del. I enlighet härmed anser utskottet att de motioner som behandlar tillsynsavgifter m.m., dvs. motionerna 2003/04:MJ33 (kd) yrkande 3, 2003/04:MJ34 (m) yrkande 2, 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 8 och 2003/04:MJ36 (c) yrkandena 1 och 2 (delvis) får anses vara tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför dessa i berörda delar.

Behovet av förbättrad samordning och styrning av djurskyddstillsynen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker Riksrevisionens styrelses förslag om förbättrad samordning och styrning av tillsynen och avstyrker därmed nio (m, fp, kd, c) motionsyrkanden såsom i allt väsentligt tillgodosedda.

I enlighet med att utskottet således tillstyrker Riksrevisionens styrelses framställan i sin helhet avstyrker utskottet tre motionsyrkanden (m, fp, kd) såsom tillgodosedda.

Riksrevisionens styrelses förslag

Ett huvudresultat av granskningen är att ett förbättrat djurskyddsarbete inte bara är en fråga om organisatoriska förändringar utan inte minst handlar om ökad aktivitet från de olika aktörerna och ett förbättrat samarbete dem mellan. Tillkomsten av den nya djurskyddsmyndigheten från och med den 1 januari 2004 accentuerar enligt granskningsrapporten ytterligare behovet av samarbete och samordning. Här har enligt styrelsen inte minst regeringen en viktig uppgift i sin roll att styra och leda den statliga förvaltningen. Det kanske viktigaste styrinstrumentet är regleringsbrev. I granskningen har bl.a. framkommit att regleringsbrev till de olika myndigheterna inom djurskyddsområdet inbördes i flera fall varit dåligt samordnade. Det är enligt styrelsen angeläget att regeringen i anslutning till att en ny central djurskyddsmyndighet nu bildas uppmärksammar behovet av en förbättrad styrning och en väl fungerande uppföljning av djurskyddsarbetet. Det är enligt styrelsen av stor vikt att regeringen verkar för att den nya myndigheten styr och följer upp den kommunala tillsynen på ett aktivt och riktat sätt.

Motionerna

I motion 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 4 anförs att inspektörsverksamheten bör underlättas genom samverkan över kommungränserna. Enligt motion 2003/04:MJ33 (kd) bör det göras möjligt för flera kommuner att gå ihop för att anställa en gemensam djurskyddsinspektör. Motionärerna anser också att en kommun skall få rätt att delegera tillsynen till tjänsteman i annan kommun (yrkande 2). Dessutom anser motionärerna att samarbetet mellan djurskyddsinspektörer och veterinärer är ett område som måste förbättras. Regeringen har därvid ett ansvar att tillse detta genom styrning och uppföljning (yrkande 5). Kravet på att göra det möjligt för kommunerna att samarbeta om tillsynen upprepas i motion 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 18. Också i motion 2003/04:MJ36 (c) yrkande 2 delvis framförs åsikten att kommunerna skall ges möjlighet att samordna sin tillsynsverksamhet med andra kommuner. Även i motion 2003/04:MJ363 (c) föreslås att det skall bli möjligt att delegera beslutanderätt i djurskyddsfrågor till personal anställd i annan kommun. Enligt motion 2002/03:MJ487 (c) yrkande 23 bör djurskyddstillsynen ske på kom-

munal nivå. Synpunkten får medhåll i motion 2002/03:MJ429 (m) yrkande 9 i vilken anförs att en lokalt förankrad tillsyn med kännedom om lokala förhållanden är bättre än att inrätta en ny myndighet.

I motion 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 9 delar motionärerna Riksrevisionens uppfattning om vikten av samverkan mellan olika parter, myndigheter, kommuner och inom EU för att utveckla och säkerställa ett gott djurskydd. Regeringen bör enligt motionärerna snarast se till att hindren vad gäller avrapporteringar till EU undanröjs och att återkopplingen från EU förbättras.

I tre motioner yrkas bifall till Riksrevisionens styrelses förslag i sin helhet, nämligen motionerna 2003/04:MJ33 (kd) yrkande 7, 2003/04:MJ34 (m) yrkande 1 och 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 1.

Utskottets ställningstagande

Riksrevisionen pekar i rapporten på att djurskyddslagen är en ramlag och att en förutsättning för att efterlevnaden skall bli god och tillämpningen av den kunna följas upp är att alla aktörerna i systemet samarbetar. I rapporten understryks att mycket av det som behöver förstärkas inom djurskyddsarbetet handlar om att ta ansvar, våga vara aktiv och att samarbeta mer med varandra. Det formella ansvaret finns i stort sett utpekat. Riksrevisionen ger mot denna bakgrund i rapporten en rad rekommendationer till bl.a. Jordbruksverket. Jordbruksverket bör enligt rapporten inte minst i sin roll som arbetsgivare för distriktsveterinärerna tydligare stödja dem i uppgifter som rör djurskyddet. Flera rekommendationer riktas också till den nya Djurskyddsmyndigheten angående hur stödet till kommunernas och länsstyrelsernas tillsynsverksamhet kan utvecklas. Utskottet konstaterar att ett huvudresultat av granskningen är att ett förbättrat djurskyddsarbete inte bara är en fråga om organisatoriska förändringar utan handlar i hög grad om ökad aktivitet från de olika aktörerna och ett förbättrat samarbete dem mellan. I detta sammanhang accentueras behovet av samarbete och samordning ytterligare genom tillkomsten av den nya Djurskyddsmyndigheten, vilket också framhålls av Riksrevisionens styrelse. Regeringen har naturligtvis en viktig uppgift i sin roll att styra och leda den statliga förvaltningen. Det kanske viktigaste styrinstrumentet är regleringsbrev. I granskningen har bl.a. framkommit att regleringsbrev till de olika myndigheterna inom djurskyddsområdet inbördes i flera fall varit dåligt samordnade. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att Jordbruksdepartementet i promemorian Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn (Ds 2004:11) presenterar några förslag som syftar till en ökad effektivitet i bl.a. djurskyddstillsynen. Ett förslag som efterfrågas av några motionärer är att kommuner skall få möjlighet att träffa avtal om att tillsynsuppgifter som en kommun har skall fullgöras av en annan kommun och att en person som är anställd av en kommun skall få fatta beslut på en annan kommuns vägnar. I detta sammanhang förutsätter utskottet att regeringen återkommer med förslag som underlättar kommunernas samarbete om djurskyddstillsynen. Vidare föreslås i promemorian att stödet till de lokala myndigheterna skall förbättras. En viktig aspekt i ett löpande stödarbete mot inspektörer och andra aktörer är

enligt promemorian tillgängligheten hos de centrala myndigheternas personal. Andra insatser kan utgöras av stöd i form av centralt framtagen tillsynsmetodik, malldokument och checklistor. Dessutom föreslås att de centrala myndigheterna skall meddela föreskrifter om hur tillsynen konkret skall bedrivas på lokal nivå. Det är nämligen enligt promemorian betydelsefullt att de centrala myndigheterna utnyttjar rätten att meddela föreskrifter för att enhetligheten i den operativa tillsynen skall öka. Utskottet har erfarit att departementspromemorian nu är under remissbehandling, med en remisstid fram till den 1 juni 2004.

Vid en samlad bedömning finner utskottet i likhet med Riksrevisionens styrelse att det är angeläget att regeringen i anslutning till att den nya Djurskyddsmyndigheten nu inleder sin verksamhet uppmärksammar behovet av en förbättrad styrning och en väl fungerande uppföljning av djurskyddsarbetet. Det är enligt utskottet viktigt att regeringen verkar för att den nya myndigheten styr och följer upp den kommunala tillsynen på ett aktivt och riktat sätt. Utskottet anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av det anförda. Vad utskottet anför i denna del bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker således Riksrevisionens styrelses framställning också i nu berörd del. I enlighet härmed och med vad utskottet i övrigt anför är syftet med motionerna 2002/03:MJ429 (m) yrkande 9, 2002/03:MJ487 (c) yrkande 23, 2003/04:MJ33 (kd) yrkandena 2 och 5, 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 4 och 9, 2003/04:MJ36 (c) yrkande 2 (delvis), 2003/04:MJ363 (c) samt 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 18 i allt väsentligt tillgodosett. Utskottet avstyrker därför dessa.

Utskottet har sammanfattningsvis i alla delar tillstyrkt den framställning Riksrevisionens styrelse gjort. Eftersom kraven på bifall till framställningen i motionerna 2003/04:MJ33 (kd) yrkande 7, 2003/04:MJ34 (m) yrkande 1 och 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 1 därmed är tillgodosedda fullt ut, föreslår utskottet att dessa lämnas utan vidare åtgärd. Yrkandena är inarbetade i utskottets förslag till riksdagsbeslut under punkterna 1–3.

Vissa samordningsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (fp, s) med förslag om lokala tillsynsplaner med hänvisning till att förslagen är tillgodosedda med det arbete som pågår i Regeringskansliet. Vidare avstyrker utskottet tre motionsyrkanden (v, mp) om ökad effektivitet vid omhändertagande av djur. Utskottet anser att yrkandena är tillgodosedda och att det därför är obehövligt med ett riksdagsuttalande i frågan.

Jämför reservationerna 1 (v) och 2 (mp).

Motionerna

I motion 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 3 påpekas att det finns totalt 90 000 tillsynsobjekt i Sverige samt att det till detta kommer ett antal anmälningsärenden. För att leva upp till Jordbruksverkets rekommendation om en tillsyn vart tredje år krävs enligt motionärerna ökade resurser. Det är därvid viktigt att kommunerna upprättar tillsynsplaner. Enligt motion 2002/03:MJ454 (s) yrkande 1 behövs det en bred genomlysning av välfärden för de djurarter som används som livsmedelsobjekt.

Regeringen bör enligt motion 2003/04:MJ402 (v) yrkande 1 se över möjligheten att förenkla och effektivisera handläggning av djurskyddsärenden inom polis och kommun i syfte att stärka djurskyddsarbetet. Varje fördröjning i verkställandeledet innebär enligt motion 2003/04:MJ37 (mp) ett otillbörligt förlängande av djurens lidande. Regeringen bör därför vidta de åtgärder som krävs för att polismyndigheten i högre utsträckning verkställer omhändertagande av djur. Enligt motionärerna bör krav införas bl.a. på att varje lokal polismyndighet upprättar en förberedd plan och uppställningskontakter. Detta skulle öka möjligheterna att snabbt genomföra ett omhändertagande (yrkande 3). Rättstillämpningen måste vara lika oberoende av var brott mot djurskyddslagen begås. En utveckling i analogi med vad som gäller för miljöbrott är därför eftertraktansvärd. Riksåklagarens miljöbrottsenhet har också ansvar för ett frivilligt samarbetsorgan där samtliga myndigheter, även tillsynsmyndigheter, med anknytning till miljöbrottsbekämpning är representerade. Inom Naturvårdsverket finns också ett särskilt tillsyns- och föreskriftsråd, vilket är reglerat i Naturvårdsverkets instruktion (SFS 2001:1096). Detta skulle enligt motionen kunna tjänstgöra som modell för djurskyddet (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

När det gäller kravet på kommunala tillsynsplaner vill utskottet hänvisa till vad som anförs i Regeringskansliets promemoria Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn (Ds 2004:11). I promemorian föreslås just att de lokala tillsynsmyndigheterna skall upprätta tillsynsplaner i syfte att leva upp till tillsynsverksamhetens mål. I promemorian påpekas att en tillsyn av bra kvalitet uppnås inte bara genom de centrala myndigheternas styrning utan det är av stor betydelse att de operativa tillsynsmyndigheterna själva upprättar en plan för hur den egna tillsynen skall bedrivas i syfte att leva upp till tillsynsverksamhetens mål. I fråga om tillsynsverksamhet på livsmedelsområdet påpekas att det redan i dag finns en sådan skyldighet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter i ämnet. Motsvarande skyldighet bör enligt promemorian införas på djurskyddssidan. En sådan förpliktelse kan med stöd av bemyndigandet i 25 § djurskyddslagen införas genom en ändring i djurskyddsförordningen. Som utskottet påpekat ovan är Jordbruksdepartementets promemoria under remissbehandling. Utskottet anser att det redovisade förslaget innebär att riksdagen inte nu bör vidta några åtgärder, varför utskottet avstyrker motionerna 2002/03:MJ454 (s) yrkande 1 och 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 3.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt med en effektiv organisation för omhändertagande av vanvårdade djur. I det sammanhanget vill utskottet framhålla att riksdagen har beslutat om ändring i djurskyddslagen (prop. 2001/02:93, bet. 2001/02:MJU20, rskr. 2001/02:257), vilken trädde i kraft den 1 januari 2003. Beslutet innebär bl.a. att bestämmelserna om förbud mot att hålla djur och om omhändertagande av djur skärps, dvs. kan tillämpas i fler fall. Dessutom blev det en skyldighet för myndigheterna att gripa in i vissa fall i stället för som tidigare endast en möjlighet. Enligt 24 § djurskyddslagen utövar Djurskyddsmyndigheten den centrala tillsynen över efterlevnaden av djurskyddslagen och av de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Djurskyddsmyndigheten samordnar övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet. Kommunen har det lokala ansvaret för djurskyddstillsynen och Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen. Utskottet konstaterar att i den ovan nämnda departementspromemorian (Ds 2004:11) dessutom föreslås bl.a. att en möjlighet införs för länsstyrelsen att förelägga en kommun som befunnits inte uppfylla sina tillsynsskyldigheter enligt djurskyddslagen att avhjälpa bristen. Ett föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som myndigheten anser nödvändiga för att den påtalade bristen skall kunna avhjälpas. Om det föreligger särskilda skäl får föreläggandet förenas med vite. Utskottet anser att det anförda innebär att riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2003/04:MJ37 (mp) yrkandena 3 och 4 och 2003/04:MJ402 (v) yrkande 1. Utskottet avstyrker motionerna i berörda delar.

Utbildningsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker fyra yrkandena (fp, mp) med förslag till utbildningskrav för veterinärer och djurskyddsinspektörer. Yrkandena anser utskottet vara huvudsakligen tillgodosedda.

Jämför reservationerna 3 (fp) och 4 (mp).

Motionerna

I motion 2003/04:MJ37 (mp) föreslås att man i veterinärbildningen inför en särskild kurs i förvaltningsrätt med inriktning på veterinärernas roll i det lagstadgade djurskyddet (yrkande 5). Vidare anser motionärerna att regeringen, via Djurskyddsmyndigheten, bör garantera tillgången till sådana fortbildningskurser till redan utexaminerade veterinärer (yrkande 6).

Enligt motion 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 8 finns det för närvarande ingen obligatorisk utbildning eller något krav på utbildning för kommunernas djurskyddsinspektörer. Motionärerna anser bl.a. att ett sådant krav på utbildning bör införas. Vad som anförs om behovet av adekvat utbildning för djurskyddsinspektörer upprepas i motion 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 6.

Utskottets ställningstagande

När det gäller förslagen om utbildning av veterinärer vill utskottet hänvisa till att i departementspromemorian Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn (Ds 2004:11) föreslås bl.a. att det centrala stödet till de lokala myndigheterna skall förbättras. Som exempel nämner promemorian utökade utbildningsinsatser och förbättrad rådgivning och vägledning. Frågan behandlas även i Riksrevisionens rapport Hur effektiv är djurskyddstillsynen? (RIR 2003:1). I rapporten rekommenderar Riksrevisionen Jordbruksverket att bl.a. höja distriktsveterinärernas kompetens i förvaltningskunskap och juridik så att de vet hur de skall agera vid brott mot djurskyddslagen samt att ge distriktsveterinärerna tydligare instruktioner om hur de skall agera utifrån den anmälningsplikt som de har. Riksrevisionen ger också liknande rekommendationer till Livsmedelsverket. Utskottet anser att dessa förslag och rekommendationer tillgodoser förslagen i motion 2003/04:MJ37 (mp) yrkandena 5 och 6. Motionen i berörda delar avstyrks därför.

Utskottet anser att motsvarande bedömning bör göras när det gäller motionsförslagen angående djurskyddsinspektörernas utbildning. Förutom vad utskottet anfört om förslagen i departementspromemorian (Ds 2004:11) vill utskottet framhålla att Riksrevisionen framhåller att kommunerna i stort lever upp till de utbildningsrekommendationer som finns i de allmänna råden. Riksrevisionen konstaterar att kommunernas inspektörer har bättre kompetens än tidigare, även om det finns utrymme att höja kompetensen. Utskottet förutsätter att det arbetet även beaktar frågan om djurskyddsinspektörernas kompetens. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 8 och 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 6.

Djurskydd

Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två yrkanden (mp) som behandlar det s.k. förprövningsinstrumentet i djurskyddsförordningen. Vidare avstyrker utskottet fjorton motionsyrkanden (s, fp, v, c, mp) med bl.a. förslag om en översyn av djurskyddslagen och om att tydliggöra målen för ett djuretiskt samhälle. Utskottet förutsätter därvid att den nyinrättade Djurskyddsmyndigheten kommer att bevaka de frågor som tas upp i motionerna.

Jämför reservationerna 5 (v) och 6 (mp).

Motionerna

I ett flertal motioner föreslås olika övergripande förändringar i djurskyddslagen eller att regeringen bör utreda hur djurskyddslagens bestämmelser tillämpas.

I motion 2003/04:MJ37 (mp) tas förprövningsinstrumentet i 5 § djurskyddsförordningen upp. Motionärerna föreslår att förprovningen bör omfatta samtliga aspekter inom gården som har menlig inverkan på djurskydd eller djurhälsa (yrkande 1). Vidare anser motionärerna att det är viktigt med veterinär kompetens i förprovningen. Därför bör riksomfattande krav införas på att länsveterinär tillsammans med länsstyrelsens byggnadstekniska kompetens fattar beslut i dessa ärenden (yrkande 2).

Enligt motion 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 1 bör Djurskyddsmyndigheten ges i uppdrag att utreda hur den svenska djurskyddslagen kan implementeras bättre på alla djurskyddsområden och djur som den omfattar. Motionärerna anser vidare att så länge bidragssystemet finns kvar bör djurägaren tvingas visa upp ett färskt intyg från veterinär som visar att vederbörande sköter sina djur väl och enligt svensk djurskyddslag (yrkande 11). Flera förslag till en förbättring av djurhållningen lämnas i motion 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 4. Motionärerna framhåller att ett ökat engagemang gör att konsumenterna blir medvetna i djurhållningsfrågor. De betonar vidare att lagar och förordningar utgör viktiga styrmedel. Det är därvid viktigt att de är utformade så att de kan respekteras. Slutligen hävdar de att EU:s regler och direktiv för djurhållning snarast bör implementeras och efterlevnaden kontrolleras. I motion 2002/03:MJ487 (c) yrkande 18 anser motionärerna att det är bra att djurskyddslagen ses över. Denna uppgift skall genomföras av Djurskyddsmyndigheten men motionärerna anser att medlen borde tilldelas Jordbruksverket i stället. I motion 2003/04:MJ221 (c) yrkande 1 påpekar motionärerna att det finns brister i nuvarande system. Bland annat konstateras att man för närvarande inte kan förhindra missförhållanden som man upptäcker i djurhållningen

tillräckligt snabbt. För att förebygga och bekämpa vanskötsel av djur är det enligt motionärerna viktigt att begreppet god jordbrukarsed även innefattar djurhållningen. Ett förbud mot utbetalning av EU-stöd kan vara ett verksamt medel att hindra dem som förelagts förbud mot djurhållning på grund av brister. Också i motion 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 1 efterfrågas en statlig utredning om djurskyddslagens genomförande. I motion 2002/03: MJ322 (mp) föreslås också att en utredning tillsätts med uppgift att samordna djurskyddslagstiftningen. I motion 2003/04: MJ381 (mp) föreslås att regeringen tar initiativ till att utveckla ett system för välfärdsindikatorer för husdjur.

Enligt motion 2003/04: MJ402 (v) yrkande 7 bör 3 § djurskyddslagen omformuleras. Motionärerna anför att enligt bestämmelsen skall djur ges tillräckligt med foder och vatten och tillräcklig tillsyn. Det finns emellertid ingen definition av vad detta innebär. Rekvisitet tillräcklig bör därför förtydligas. I flera motioner behandlas frågan om ett djuretiskt hållbart samhälle. Bland annat föreslås att ett djuretiskt råd bör inrättas och att indikatorer som kan användas för att mäta samhällsutvecklingen på det djuretiska området utvecklas. Detta framgår av motionerna 2002/03: MJ488 (s) yrkande 1 och 2003/04: MJ272 (s) yrkandena 1–3. I motion 2002/03: MJ488 (s) yrkande 3 föreslås att regeringen årligen presenterar en skrivelse till riksdagen om djurskyddet.

Utskottets ställningstagande

Förprövningsinstrumentet regleras i 5 § djurskyddsförordningen. Enligt bestämmelsen får stall och andra förvaringsutrymmen för hästar eller för djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar inte uppföras eller byggas om utan att stallen eller förvaringsutrymmena på förhand har godkänts från djurskydds- och djurhälsovårdssynpunkt. Det samma gäller när ett stall ändras i vissa fall. Vad som sägs om stall och förvaringsutrymme gäller även del av stall och del av förvaringsutrymme samt hägn eller del av hägn. Det är länsstyrelsen som ansvarar för prövningen. När det gäller förprövningsinstrumentets omfattning och former konstaterar utskottet att syftet med bestämmelsen är att förhindra att något byggs som kan leda till lidande för djuren. Länsstyrelserna torde därvid ha möjlighet att inhämta det underlag och de synpunkter som erfordras för bedömningen. Utskottet anser sig inte berett att föreslå några åtgärder med anledning av vad som anförts i motion 2003/04: MJ37 (mp) yrkandena 1 och 2. Motionen i berörda delar avstyrks.

Djurskyddsmyndigheten inledde sin verksamhet i januari 2004. Ett av myndighetens mål är att förbättra djurskyddet genom att effektivt följa och utvärdera tillämpningen av djurskyddslagen med tillhörande förordningar och vid behov föreslå förändringar av dessa samt att utarbeta föreskrifter på djurskyddsområdet. Myndigheten skall dessutom redovisa hur arbetet med utvärdering och tillämpning av djurskyddslagen med tillhörande förordning har bedrivits. Som regeringen anför i samband med inrättandet av myndigheten (prop. 2001/02:189 En ny djurskyddsmyndighet s. 11 f.) gäller denna

uppgift inte bara att granska domar som rör djurskydd, utan även att följa och utvärdera anmälningar om brott, hur fallen dokumenterats, varför en del fall leder till åtalseftergift, vilka problem och svårigheter som kan uppstå i fråga om tolkning av lagen m.m. Sådana utvärderingar är viktiga inte minst mot bakgrund av de skärpningar av lagen, som riksdagen beslutat (lagen [2002:550] om ändring i djurskyddslagen). Utskottet konstaterar att regeringen givit myndigheten uppgiften att vid behov utifrån dessa utvärderingar föreslå förändringar av lagen. Dessutom ingår i ansvaret även att anordna utbildningar och konferenser samt att sprida information om skydd för dessa djurslag. Utskottet vill härutöver påpeka att rekvisitet god jordbrukarsed numera är ett viktigt kriterium för stödberättigande. Dessutom finns enligt beslut med anledning av reformeringen av EU:s jordbrukspolitik (CAP) nya frikopplade stöd, för vilka krävs att lantbrukarna uppfyller vissa direktiv som står listade i rådets förordning 1782/2003 bilaga 3. I den listan finns ett antal direktiv om djurskydd. Utskottet förutsätter att inrättandet av Djurskyddsmyndigheten kommer att medföra att sådana frågor som tas upp i motionerna 2002/03:MJ322 (mp), 2002/03:MJ386 (fp) yrkandena 1 och 11, 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 4, 2002/03:MJ487 (c) yrkande 18, 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 1, 2003/04:MJ221 (c) yrkande 1, 2003/04:MJ381 (mp) och 2003/04:MJ402 (v) yrkande 7 kommer att få en allsidig belysning. Mot bakgrund härav anser utskottet att syftet med motionerna i nu berörda delar får anses vara tillgodosett. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Utskottet delar uppfattningen att djuretik är en viktig fråga. Människans förhållande till djuren diskuteras allt oftare i dagens samhälle och djur representerar ett stort värde för människor. Många länder har sedan lång tid tillbaka lagar för att reglera djurhållning. Svensk lagstiftning utgår från att det finns starka etiska skäl till att människan bör ta hänsyn till djuren samtidigt som det är viktigt att samhället tar ansvar för djuren och håller diskussionen vid liv för att förbättra djurskyddet. Förbättringar av djurskyddet skall utgå från kunskap om olika djurs egenart och särskilda behov. Utskottet erinrar sig att det under det svenska ordförandeskapet i EU våren 2001 hölls en öppen debatt om etiska aspekter på djurhållning i ministerrådet för jordbruksfrågor. Inför debatten publicerade Sverige ett underlag (8379/01). Utskottet har erfarit att i syfte att stimulera debatten om djuretik har Jordbruksdepartementet utarbetat ett discussionsunderlag för gymnasieskolan. Departementet anordnade dessutom under våren 2003 ett seminarium till vilket samtliga landets gymnasieskolor inbjudits. Utskottet vill i detta sammanhang åter framhålla att i regleringsbrevet för Djurskyddsmyndigheten framgår att målet för myndighetens verksamhet är att stärka djurskyddet. Av Djurskyddsmyndighetens instruktion (2003:1125) framgår bl.a. att myndigheten skall följa och utvärdera tillämpningen av djurskyddslagen och, vid behov, föreslå ändringar av lagen eller av bestämmelser utfärdade med stöd av lagen. Mot bakgrund av

den uppmärksamhet som ägnas åt frågan anser utskottet att det inte finns behov av något riksdagsuttalande. Motionerna 2002/03:MJ488 (s) yrkandena 1 och 3 och 2003/04:MJ272 (s) yrkandena 1–3 avstyrks därför.

Allmänna internationella djurskyddsfrågor och skärpning av EU:s djurskyddsbestämmelser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker åtta yrkanden (s, fp, kd, c) om djurskydd inom framför allt EU med hänvisning till att syftet med yrkandena får anses tillgodosett. Utskottet avstyrker därutöver ett yrkande (m) om att regeringen i internationella sammanhang bör verka för att tvångsmatning av djur skall upphöra. Utskottet hänvisar därvid till regeringens ståndpunkt i frågan.

Jämför reservationerna 7 (fp) och 8 (fp, kd, c).

Motionerna

Flera motioner behandlar Sveriges agerande i EU och olika internationella sammanhang. I motion 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 2 föreslår motionärerna att den nya Djurskyddsmyndigheten också skall ha till uppgift att samordna Sveriges agerande i internationella organ. Enligt motion 2002/03:MJ256 (kd) yrkande 3 bör riksdagen begära att regeringen i en skrivelse redogör för vilka åtgärder den har vidtagit inom EU och i andra internationella sammanhang för att främja bättre djurhållning och djurskydd. Yrkandet upprepas i motion 2003/04:MJ256 (kd) yrkande 3. För att svenska bönder inte i ekonomiskt hänseende skall missgynnas för god djurhållning är det enligt motion 2003/04:MJ399 (kd) yrkande 40 viktigt att regeringen driver linjen att djurskyddslagstiftningen harmoniseras inom EU. God djuromsorg är enligt motion 2002/03:MJ487 (c) yrkande 19 inte en fråga endast för Sverige. Det är enligt motionärerna viktigt att arbeta för ett gott djurskydd även i andra länder. Enligt motion 2003/04:MJ271 (s) yrkande 1 är engagemanget för djur en global fråga. Vidare är det viktigt med en större analys av det djurpolitiska arbetet som bedrivits internationellt (yrkande 2). Dessutom bör man initiera en diskussion med allmänheten och berörda organisationer i ämnet djurskydd (yrkande 3).

I motion 2002/03:MJ284 (m) framhåller motionären behovet av att regeringen i internationella forum arbetar för att tvångsmatning av djur förbjuds.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sverige sedan länge i olika internationella sammanhang med kraft driver frågor om djurskydd. Under den svenska ordförandeskapsperioden i EU belyste Sverige på olika sätt frågan om människans förhållande till djuren. Sverige initierade bl.a. en diskussion om djuretik i

jordbruksministerrådet. Syftet var att lyfta debatten om etiska aspekter på djurhållning och stimulera till en mer principiell diskussion om människans förhållande till djuren. Ett annat initiativ var konferensen Ethics and Animal Welfare 2001. Syftet var att skapa en dialog om djurskydd mellan personer som arbetar med djur och djurskydd på olika sätt. Utskottet är övertygat om att Sveriges engagemang starkt kom att bidra till att djurskyddsdebatten i EU fick ny näring och öppnades för fler infallsvinklar. Det är naturligtvis oerhört angeläget att arbetet för ett förbättrat djurskydd fortsätter oförtrutet. På senare tid har Sverige varit drivande i flera pågående ärenden med djurskyddsfrågor inom EU. Utskottet har erfarit att ett exempel härpå är EG-kommissionens arbetsgrupp för nya regler för slaktcyklingsproduktion där Sverige har ett stort inflytande. Arbetsgruppen har bl.a. gjort studiebesök i Sverige för att studera svensk produktion. Ett annat område är rådsarbetsgruppens beredning av EG-kommissionens förslag om regler för djurtransporter som kommer att presenteras under våren. Enligt vad utskottet erfarit har de svenska ståndpunkterna fått stort genomslag i detta arbete. Utskottet anser mot bakgrund härav att syftet med motionerna 2002/03:MJ256 (kd) yrkande 3, 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 2, 2003/04:MJ256 (kd) yrkande 3, 2003/04:MJ271 (s) yrkandena 1–3 och 2003/04:MJ399 (kd) yrkande 40 är tillgodosett. Motionerna avstyrks därför. Det anförda innebär att också motion 2002/03:MJ487 (c) yrkande 19 får anses vara tillgodosedd. Motionen i berörd del avstyrks.

Utskottet delar motionärens i motion 2002/03:MJ284 (m) uppfattning att tvångsmatning av djur inte kan anses acceptabelt. Utskottet har av Jordbruksdepartementet erfarit att Sverige i de internationella sammanhang där djurskyddsfrågor diskuteras framförde synpunkter i den riktning motionären efterlyser. Utskottet vill emellertid härutöver framhålla att EG-kommissionen år 1998 antog en rapport från den vetenskapliga kommittén med titeln ”Welfare Aspects of the Production of Foie Gras in Ducks and Geese”. Det finns ännu inga särskilda gemenskapsregler om detta men Europarådet har antagit rekommendationer om ankor och gäss. Dessa innehåller tyvärr inget förbud mot tvångsmatning, vilket Sverige kraftigt har kritiserat. Med hänvisning till den position regeringen redan intagit i frågan förutsätter utskottet att arbetet med att förbjuda tvångsmatning av djur fortsätter. Utskottet avstyrker därför motionen.

Djurhållning och djurskötsel i allmänhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två yrkanden (mp) om att införa förbud mot elpådrivare, ett yrkande (m) om att åter tillåta s.k. kodressörer och ett yrkande (mp) om förbud mot s.k. spaltgolv.

Jämför reservation 9 (mp).

Motionerna

I motion 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 17 förespråkar motionärerna ett förbud mot elpådrivare. Detta krav upprepas i motion 2003/04:MJ382 (mp) yrkande 1. I motion 2002/03:MJ242 (m) yrkar motionären att det åter skall bli tillåtet med s.k. kodressörer. Enligt motion 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 9 bör det införas förbud mot spaltgolv.

Utskottets ställningstagande

Genom en ändring i djurskyddsförordningen som trädde i kraft den 1 juli 2003 skärptes bestämmelserna om hur el får användas i avsikt att styra djurs beteende. Numera finns ett generellt förbud mot att använda utrustning eller anordning som ger djur en elektrisk stöt för att styra deras beteende. Förbudet gäller inte elstängsel. Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från förbudet när det gäller elektriska pådrivare samt meddela villkor för sådan användning. Utskottet har erfarit att slakteribranschen, LRF, Kommunförbundet, myndigheter och Jordbruksdepartementet har genomfört regelbundna möten för att öka medvetenheten inom slakterinäringen. Många slakterier har på senare tid investerat och byggt om slaktstallarna just för att undvika användningen av elpåfösare. Det är viktigt att påpeka att djurskyddet vid slakterier stärktes år 2002 genom ändringar i veterinärinstruktionen. Besiktningsveterinärens roll i samband med slakt regleras i förordningen (SFS 1971:810) med allmän veterinärinstruktion. Av bestämmelserna framgår att om en veterinär i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med djurskyddslagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, skall veterinären, om förhållandet inte rättas till, anmäla detta till den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Ändringen som genomförts innebär att alla veterinärer i sin yrkesutövning är skyldiga, om inte rättelse sker, att till den kommunala tillsynsmyndigheten anmäla förhållanden som innebär avsteg från kraven i djurskyddslagstiftningen. Utskottet vill påpeka att år 2003 stärktes djurskyddet ytterligare genom en ändring i djurskyddsförordningen. Av 32 a § djurskyddsförordningen framgår att om ett djur utsätts eller kan antas bli utsatt för onödigt lidande på ett slakteri, skall besiktningsveterinären förbjuda slakt, besluta om omedelbar avlivning av djuret eller vidta andra åtgärder som omedelbart krävs från djurskyddssynpunkt. I bestämmelsen bemyndigas Djurskyddsmyndigheten att meddela ytterligare föreskrifter om en besiktningsveterinärs uppgifter från djurskyddssynpunkt. Enligt bestämmelsen skall besiktningsveterinären reagera om djur utsätts eller kan antas bli utsatta för lidande. Det finns alltså ingen valmöjlighet för besiktningsveterinären utan denne är skyldig att agera enligt vad djurskyddslagen påbjuder. Motionerna 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 17 och 2003/04:MJ382 (mp) yrkande 1 avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner om s.k. kodressörer. Klövhälsan beror på många faktorer av vilka bl.a. kan nämnas det underlag kon står på, hennes foderstat, hur man bedriver avel, hur ofta man verkar kons

klövar och om kon har tillgång till någon typ av fotbad för att hålla klövarna rena. Det är inte förenligt med tanken med den svenska djurskyddslagstiftningen att anpassa djuren efter systemen. Djuren skall ges möjlighet att bete sig naturligt. Det finns således många andra metoder, som är etiskt mer acceptabla, för att uppnå en fullgod klövhälsa. Det var också skälet när förbudet mot att använda kodressörer infördes i djurskyddsförordningen. Sedan år 1997 får således kodressörer inte finnas monterade i stall eller andra förvaringsutrymmen för djur (SFS 1997:49). Regeringen har möjlighet att bevilja dispens från bestämmelserna och utskottet anser inte att riksdagen bör vidta några åtgärder med anledning av motion 2002/03: MJ242 (m). Motionen avstyrks.

När det gäller frågan om förbud mot spaltgolv vill utskottet anföra följande. Från djurskyddssynpunkt finns det både fördelar och nackdelar med spaltgolv. Spaltgolv får användas så länge djuren inte kommer till skada. På myndighetsnivå finns föreskrifter om att dränerande golv (t.ex. spaltgolv) skall utformas och skötas så att djuren inte tillfogas skador och så att utrustningen inte inverkar menligt på djurens beteende och hälsa. Föreskrifterna anger vidare att gödseldränerande golv inte får användas som liggyta i bås för ungdjur och tjurar. I bås för bundna djur, i foderliggbås och i fångbås får dock den bakre delen bestå av gödseldränerande golv om båset har helt golv eller annan godtagbar liggyta på minst 80 % av minimilängden för kortbås. Boxar med helspalt av betong kan ge skador och benproblem hos nötkreatur. Fördelen med spaltgolv är att djuren trampar ned gödseln i mellanrummen (spalterna) mellan bjälkarna och att de därigenom håller sig rena. En av nackdelarna förutom skaderisken är att belägningsgraden måste hållas hög om spaltgolvet skall fungera tillfredsställande. I april 2001 lämnade EG:s vetenskapliga kommitté för djurs hälsa och välfärd en rapport om skydd av nötkreatur som hålls för köttproduktion. Rapporten rekommenderar att hela spaltgolv inte skall användas. Vidare rekommenderas att det skall finnas en liggyta med helt golv försett med strö. Enligt rekommendationerna anser man att även spaltgolv med gummibeläggning kan tillfredsställa djurens behov. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 9.

Djurtransporter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tretton motionsyrkanden (fp, kd, c) med olika förslag angående transport av djur inom landet och inom EU. Utskottet hänvisar därvid bl.a. till pågående beredningsarbete i Regeringskansliet. Utskottet avstyrker vidare sju motionsyrkanden (fp, kd, c, mp) med krav bl.a. på att exportbidraget för levande djur skall avskaffas, detta med hänvisning till att en utredning nyligen presenterat ett sådant förslag och att detta bereds i Regeringskansliet. Slutligen avstyrker utskottet ett yrkande (mp) om att krav på djurskyddskunskaper bör ställas på djurtransportörer. Utskottet anser att syftet med motionen är tillgodosett.

Jämför reservation 10 (v, mp).

Motionerna

Frågor om bestämmelserna för djurtransporter återfinns i ett flertal motioner. Enligt motion 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 5 bör maxtiden för slakttransporter vara åtta timmar. Också i motion 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 6 delvis framförs åsikten att minimera tiden för slakttransporter av levande djur. Enligt motion 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 6 bör slakt ske så nära djurens uppfödningplatser som möjligt. I motion 2002/03:MJ424 (kd) yrkande 18 delvis anförs att strikta regler bör finnas för hur djuren skall behandlas vid transport.

Flera motioner framför krav på att Sverige i EU verkar för att reglerna m.m. för djurtransporter ändras. I motion 2002/03:MJ256 (kd) yrkande 2 understryks behovet av att den svenska regeringen arbetar för att EU skall kartlägga och dokumentera huruvida djurskyddet åsidosätts vid transporter av levande djur mellan EU:s olika medlemsländer. Enligt motion 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 3 bör regeringen inom EU verka för att alla djurtransporter bör vara så korta som möjligt och med en absolut maximigräns på åtta timmar för alla djur. Enligt motionens yrkande 4 bör regeringen inom EU verka för att inspektioner av alla transporterade djur sker vid slutdestinationen. Regeringen bör vidare verka för att utbildade och certifierade förare vid regelbrott förlorar sin licens (yrkande 5). Arbetet bör enligt motionens yrkande 6 syfta till större utrymme för alla djur vid transport och maximalt två våningar per djurtransport. Slutligen bör enligt yrkande 7 ackordsystem förbjudas vid djurtransportshantering. Enligt motion 2002/03:MJ487 (c) yrkande 20 bör EG:s transportdirektiv skärpas inom det nu aktuella området. I motion 2003/04:MJ256 (kd) yrkande 2 lyfts behovet av att Sverige arbetar för att EU kartlägger och dokumenterar om djurskyddet åsidosätts vid transporter av levande djur mellan EU:s olika medlemsländer fram. Också motion 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 5 behandlar EU:s djurtransportdirektiv.

Ett stort antal motionärer tar upp kopplingen mellan djurtransporter och EU:s stödsystem. Enligt motion 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 2 bör regeringen inom EU verka för att EU avskaffar exportbidragen helt. Yrkandet upprepas i motion 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 7. Också i motion 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 6 delvis förespråkas ett borttagande av exportbidrag av levande djur. Liknande krav återfinns även i motionerna 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 3, 2002/03:MJ487 (c) yrkande 21, 2003/04:MJ221 (c) yrkande 2 och 2002/03:U324 (mp) yrkande 8.

Enligt motion 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 19 bör krav införas på kunskaper hos djurtransportörer om djur och deras behov.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av ett gott djurskydd vid transporter av levande djur. Den inom EU grundläggande principen om fri rörlighet för varor och tjänster har emellertid lett till att djurtransportområdet är i det närmaste totalt harmoniserat. Detta innebär i stor utsträckning att i stort sett samma regler gäller i alla medlemsländer och att det inte är möjligt för Sverige att ha nationella bestämmelser om skydd av djur under transport som avviker från EG-reglerna. Bestämmelserna gäller inom hela unionen och Sverige kan inte förhindra utförsel av djur till andra medlemsstater. Under många år har det emellertid med jämna mellanrum uppdragats stora problem med djurtransporter på EU-nivå. Sverige har agerat starkt pådrivande för att förändringar skall komma till stånd. Detta gäller dels att reglerna måste skärpas, dels att medlemsstaterna måste förbättra sin tillsyn så att de regler som finns verkligen efterlevs. Efter starka påtryckningar från medlemsländerna och från allmänheten presenterade EG-kommissionen under sommaren 2003 det förslag till nya regler om djurtransporter som utlovats sedan flera år. Förslaget innebär visserligen förbättringar på vissa områden, men utskottet har erfaren att det inte är tillräckligt långtgående ur ett djurskyddsperspektiv. Förslaget bearbetas för närvarande i en rådsarbetsgrupp. Det är för närvarande osäkert när ett färdigt förslag kan presenteras men utskottet förutsätter att det kan ske inom en snar framtid. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att också på nationell nivå har initiativ tagits för att nå förbättringar på djurtransportområdet. Regeringen beslutade i början av år 2001 om direktiv till en utredning om onödiga respektive långa djurtransporter och om slakt nära uppfödningssplatsen. Utredningens uppdrag var bl.a. att kartlägga transportsituationen och se över det befintliga regelverket. I januari 2003 presenterade utredningen, som antagit namnet Djurtransportutredningen, betänkandet *Kännande varelser eller okända varor?* (SOU 2003:6). Det finns en omfattande dokumentation som visar på stora problem vid framför allt transport av slakthästar, företrädesvis från Östeuropa till södra Europa. Italien importerar och slaktar åtskilliga gånger fler hästar än något annat EU-land. Utredningen bedömer att hästar är ett av de djurslag som far mest illa vid transporter, i synnerhet i samband med slakttransporter. I betänkandet förs en rad olika förslag fram, bl.a. krav på förändringar i EG-bestämmelserna för skydd av djur under

transport. Enligt Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet) anser remissinstanserna överlag att det finns stort behov av förbättringar av nuvarande djurskyddsbestämmelser. Många är positiva till utredningens förslag, även om det förekommer invändningar mot förslagets utformning. Regeringen har också beaktat utredningens förslag vid framtagandet av svensk position inför förhandlingsarbetet om de nya EG-bestämmelserna. Med hänvisning till det anförda och då särskilt till det pågående beredningsarbetet anser utskottet att riksdagen inte nu bör vidta några åtgärder. Motionerna 2002/03:MJ256 (kd) yrkande 2, 2002/03:MJ386 (fp) yrkandena 3–7, 2002/03:MJ422 (fp) yrkandena 5 och 6, 2002/03:MJ424 (kd) yrkande 18 (delvis), 2002/03:MJ487 (c) yrkande 20, 2003/04:MJ256 yrkande 2, 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 5 och 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 6 (delvis) avstyrks.

EU beviljar exportbidrag till stöd vid export av vissa jordbruksvaror till tredjeland. Exportbidrag regleras genom rådets förordning (EG) nr 1254/1999. Exportbidrag utbetalas vid export av levande djur endast för nötkreatur. För de nötkreatur som exporteras betalas även slaktbidrag ut. Enligt Djurtransportutredningen bidrar exportbidraget på ett direkt sätt till långa respektive onödiga djurtransporter och utredningen förordar att exportbidragen för levande djur avskaffas helt. Det bör enligt utredningen också ges möjlighet för uppfödare att få ekonomiskt stöd för åtgärder för att förbättra djurskyddet på gårdarna i samband med transport till och från gårdarna. Utredningen anser dessutom att marknadsföringsstöd bör kunna beviljas för organisationer som inför märkningssystem för köttprodukter från djur som inte transporteras långt (SOU 2003:6, s. 465 f.). Som utskottet påpekat ovan bereds för närvarande de förslag som utredningen presenterat i Regeringskansliet. Utskottets uppfattning att detta arbete inte bör föregripas gäller även denna fråga. Motionerna 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 2, 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 7, 2002/03:MJ487 (c) yrkande 21, 2002/03:U324 (mp) yrkande 8, 2003/04:MJ221 (c) yrkande 2, 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 3 och 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 6 (delvis) avstyrks därför.

Utskottet instämmer i att en anledning till brister i efterlevnaden av djurskyddsbestämmelserna kan vara att transportören eller den som framför transportmedlet har otillräcklig kunskap om dessa. Utskottet har erfarit att regelverket ibland uppfattas som otydligt och svårbegripligt. Det är därför viktigt att på ett tydligt sätt informera om bestämmelserna. Det är även viktigt att sprida förståelse för regelverket genom att förmedla kunskaper om sambandet mellan djurens beteende och hanteringen av djur under transport. Utskottet har bekant att det inom Jordbruksverket pågår ett arbete tillsammans med representanter från transportörernas yrkesförening med en handbok för djurtransportörer. Handboken skall belysa såväl lagstiftningen som allmän djurkunskap. Handboken kommer främst att användas av dem som transporterar djur i kommersiellt syfte. Arbetsgruppen planerar dessutom utbildningar för transportörer och avsikten är att utbildning i framtiden kommer att bli

obligatorisk för den som transporterar djur i kommersiellt syfte. Med hänvisning härtill anser utskottet att syftet med motion 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 19 är tillgodosett. Motionen avstyrks.

Slakt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre yrkanden (s, m, mp) om att kameraövervaka slakteriverksamheten. Vidare avstyrker utskottet två yrkanden (c, mp) om ett förenklat regelverk för mobila slakterier. Utskottet hänvisar därvid till Regeringskansliets beredning av ett tidigare tillkännagivande från riksdagen. Därutöver avstyrker utskottet ett yrkande (fp) om föreskrifter för kaninslakt samt ett yrkande (s) om koscher- och halalslakt. Det senare med hänvisning till att frågan är föremål för analys hos Djurskyddsmyndigheten.

Jämför reservationerna 11 (fp, kd, c) och 12 (mp).

Motionerna

Tre motioner framför krav på insyn i djurhanteringen vid slakterierna genom att förse dem och slaktbilarna med webbkameror så att allmänheten kan följa arbetet. Detta krav återfinns i motionerna 2002/03: MJ306 (m), 2002/03: MJ454 (s) yrkande 2 och 2003/04: MJ382 (mp) yrkande 2.

Motionärerna i motion 2002/03: MJ487 (c) yrkande 22 föreslår att regelverket för mobila slakterier och gårdsslakterier förenklas. Kravet på att underlätta för etablering av mobila slakterier återfinns också i motion 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 18.

Enligt motion 2002/03: MJ386 (fp) yrkande 16 bör slakt av kaniner enbart tillåtas på slakterier som är godkända för ändamålet.

Motion 2002/03: MJ347 (s) tar upp frågan om djurskydd samt koscher- och halalslakt.

Utskottets ställningstagande

När det gäller kravet i vissa motioner på att införa kameraövervakning på slakterier för att kontrollera att djurskyddsbestämmelserna efterlevs vill utskottet anföra följande. Svenska slakterier är privata företag och staten kan inte tvinga dem att visa upp sin verksamhet för medier eller allmänhet. Jordbruksministern har i ett frågesvar givit den ytterligare aspekten på mediernas tillträde till slakterilokalerna att ingen som arbetar på ett slakteri skall behöva utsättas för risker genom exponering i medierna. Inom slakteribranschen har både personer och egendom under senare år blivit utsatta för hot från odemokratiska grupper. Hoten har varit av ett sådant slag att man av säkerhetsskäl beslutat att inte tillåta fotografering eller inspelning i lokalerna. Jordbruksministern ansåg det vara svårt att ifrågasätta att näringen på detta sätt värnar

om de anställdas trygghet. Samtidigt anförde jordbruksministern att det bör vara självklart att slakterier i möjligaste mån är öppna för insyn så att allmänheten kan bilda sig en uppfattning om hur slakt går till. Kan konsumenterna försäkra sig om att djurhanteringen på svenska slakterier är god kan de också stödja verksamheten genom att köpa produkterna och på så sätt stimulera arbetet för ökat djurskydd. Jordbruksministern påminde om att tillsynsansvaret ligger på kommunal nivå och att Sveriges kommuner således har fått svenska folkets uppdrag att vara offentlighetens ögon även vad gäller djurskydd på slakterier (svar på fråga 2000/01:529 om öppenhet att granska slakterier). Utskottet instämmer i vad jordbruksministern anför och anser därför att motionerna 2002/03: MJ306 (m), 2002/03: MJ454 (s) yrkande 2 och 2003/04: MJ382 (mp) yrkande 2 inte bör föranleda några åtgärder från riksdagens sida. Motionerna avstyrks.

När det gäller förutsättningarna för mobila slakterier och gårdsslakterier vill utskottet hänvisa till vad utskottet nyligen anför i betänkande 2003/04: M J U 1 0 om jordbrukspolitik m.m. Utskottet påpekade där att Livsmedelsverket år 2003 tilldelades ett extra anslag om 10 miljoner kronor genom beslut i riksdagen. Utskottet konstaterade att anslagsökningen syftar till att bl.a. främja den småskaliga slakten. Utskottet påpekade vidare att utskottet i april 2002 redovisat (bet. 2001/02: MJU15 s. 47) att det inom EU pågår arbete med ett förslag till uppdatering och i vissa fall ändring av de gemensamma hygienreglerna för livsmedelsproduktion. Förslaget syftar till att samordna, uppdatera och förenkla det nu gällande regelverket. Beträffande livsmedel av animaliskt ursprung är syftet att minska detaljregleringen och antalet rättsakter. De nya förslagen skall innehålla de mål man vill uppnå och inte i onödan detaljreglera exakt vilken teknisk lösning som skall användas för att uppnå målet. I stället skall krav på företagen att tillämpa kvalitetssystemet HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point system) enligt rådets direktiv 93/43/EEG om livsmedelshygien samt på att ha egentillsyn garantera att säkra livsmedel levereras till konsumenten. Större ansvar läggs på den som producerar eller hanterar råvaran eller livsmedlet. Intentionen i förslaget är inte att lätta på reglerna. Förslaget innehåller i stället för småföretagare intressanta komponenter såsom att dagens system med två nivåer av godkännande, varav en nivå innebär att producenten godkänns för att sälja produkten enbart på den lokala marknaden, försvinner. Regeringen har i 2004 års regleringsbrev uppdragit åt Livsmedelsverket att bedöma och förbereda de nationella anpassningar och eventuella undantag som behöver göras från det nya hygienregelverket för att utvecklingen av mobil slakt, småskalig slakt och småskalig livsmedelsförädling skall underlättas. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 31 december 2004. Utskottet redovisade dessutom att Sverige under förhandlingarna om det s.k. hygienpaketet, 10427/00 KOM[2000]438 slutlig och 10987/02 KOM[2002]377 slutlig, varit drivande i frågan om att tillåta mobil slakt. Den gemensamma ståndpunkt som rådet antagit (12133/03) innebär att mobil slakt är tillåten för samtliga djurslag under förutsättning att de mobila slakterierna uppfyller samma krav som stationära slakterier. För-

slaget innebär att medlemsstaterna har möjlighet att medge undantag i beslut som skall notifieras kommissionen. Förslaget kommer under våren 2004 att behandlas av EU-parlamentet i en andra läsning. I 2004 års regleringsbrev uppdrog regeringen åt Livsmedelsverket att senast den 15 mars 2004 redovisa till regeringen vilka åtgärder som vidtagits för att det system för avgiftssättning för tamboskapsklakt som verket föreslagit i en skrivelse till regeringen den 14 november 2002 skall kunna tillämpas från den 1 april 2004. Bakgrunden till uppdraget är att regeringen genom beslut den 12 september 2002 uppdrog åt Livsmedelsverket att se över avgiftssättningen för veterinära besiktningar och kontroller vid tamboskapslakterier. Livsmedelsverket redovisade uppdraget den 14 november 2002 och anför i rapporten att besiktningens kostnaden, uttryckt per kilo kött, är betydligt högre för småskaliga slakterier och renslakterier jämfört med storskaliga slakterier. Detta förklaras delvis av att Livsmedelsverket har fast placerad personal vid de stora slakterierna medan besiktningsveterinären reser till de mindre slakterierna för besiktning före och efter slakt. I nuvarande avgiftssystem får de mindre slakterierna stå för alla kostnader som är förknippade med veterinärens resor till och från slakteriet. Verket beskriver i rapporten huvuddragen i ett förändrat avgiftssystem som ligger i linje med de förutsättningar som regeringen beskrivit i uppdraget. Enligt rapporten skall det nya systemet innebära sänkta kostnader motsvarande i genomsnitt 45 % för de mindre slakterierna. Livsmedelsverket betonar i rapporten att det är nödvändigt att ytterligare analysera konsekvenserna av det förändrade avgiftssystemet innan ett nytt avgiftssystem kan införas. I februari 2001 (bet. 2000/01:MJU12) fick Livsmedelsverket i uppdrag att i samråd med Riksrevisionsverket göra en konsekvensanalys av förslagen i betänkandet Livsmedelstillsyn i Sverige (SOU 1998:61), särskilt vad gäller ett nytt avgiftssystem. Bland annat mot denna bakgrund fann utskottet inte skäl att föreslå något uttalande av riksdagen med anledning av olika motioner om mobila slakterier och gårdsslakterier. Utskottets ställningstagande kvarstår. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill motionerna 2002/03:MJ487 (c) yrkande 22 och 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 18.

När det gäller slakt av kaniner vill utskottet hänvisa till att det i Djurskyddsmyndighetens författningssamling finns bestämmelser för hur slakt av kanin skall gå till (SJVFS 2000:160). Bestämmelserna omfattar bl.a. en lista med tillåtna bedövningsmetoder. Utskottet avstyrker motion 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 16.

När det gäller förslaget i motion 2002/03:MJ347 (s) om att den svenska djurskyddslagstiftningen bör ändras så att kosher- och halalslakt åter blir möjlig vill utskottet anföra följande. Bestämmelser om slakt finns i djurskyddslagen. Bland annat föreskrivs att djur skall skonas från onödigt obehag och lidande när de förs till slakt. Enligt bestämmelserna skall husdjur vid slakten vara bedövat när blodet tappas av, och andra åtgärder vid slakten får inte vidtas innan djuret är dött. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får dock meddela föreskrifter om undantag från föreskriften om bedövning för fjäderfä och kaniner eller meddela ytterli-

gare föreskrifter om slakt och om avlivning av djur i andra fall. Djurskyddsmyndigheten har i djurskyddsförordningen fått sådana bemyndiganden av regeringen. Slakt utan bedövning är sedan år 1937 förbjudet av djurskyddsskäl. Redan vid förra sekelskiftet var bedövningsslakt den viktigaste frågan för den svenska djurskyddsrelsen och det har sedan länge varit brukligt att i Sverige slakta djur med föregående bedövning. Bedövningskravet innebär att djuret skall göras medvetslöst innan det avblodas. Enligt vetenskapliga undersökningar innebär avlivning genom endast avblodning en utdragen död (minst en halv minut, beroende på bl.a. djurslag och snitt). Ett sådant lidande kan inte accepteras ur djurskyddsperspektiv. Religiös slakt sker oftast utan bedövning, men det har visat sig att vissa bedövningsmetoder kan accepteras av vissa religiösa grupper. En sådan form av slakt är halal-slakt. I detta sammanhang vill utskottet hänvisa till regleringsbrevet för Djurskyddsmyndigheten (Jo2003/2872, delvis). Enligt regleringsbrevet skall Djurskyddsmyndigheten studera, analysera och utvärdera de slaktmetoder och synsätt som gäller vid religiös slakt i andra länder, särskilt i Nya Zeeland. Uppdraget skall utföras efter hörande av synpunkter från Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Judiska Centralrådet, flera islamiska organisationer och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO). Dessutom bör synpunkter inhämtas från bl.a. länsstyrelser, Svenska Kommunförbundet, slakteribranschen och djurskyddsorganisationer. Detta uppdrag har Djurskyddsmyndigheten övertagit från Jordbruksverket och uppdraget har pågått även innan Djurskyddsmyndigheten bildades. Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 2005. Med hänvisning härtill anser utskottet att riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av motion 2002/03: MJ347 (s). Motionen avstyrks.

Höns

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker nio motionsyrkanden (s, m, fp, v, mp) om bl.a. burhållning av höns. Utskottet hänvisar därvid till aktuella uppgifter om den rådande situationen som utskottet erhållit från Djurskyddsmyndigheten.

Jämför reservation 13 (mp).

Motionerna

Ett stort antal motioner tar upp frågan om burhållningen av höns. Motionärerna anser att inga dispenser skall ges för burhållning av höns och flera motionärer kräver också att beviljade dispenser meddelade efter år 2002 återkallas. Sådana krav återfinns i motionerna 2002/03: MJ350 (m), 2002/03: MJ386 (fp) yrkande 12, 2003/04: MJ301 (fp) yrkande 1 samt 2002/03: MJ459 (v) yrkandena 1 och 2. Kravet på att återkalla dispenser återfinns också i motion 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 14, i vilken dessutom

framförs krav på förbud mot modifierade hönsburar (yrkande 15) och en översyn av reglerna för frigående hönor (yrkande 16). Enligt motionärerna måste målet vara att hönsen inte skall hållas i större grupper än att de mår bra. De skall dessutom få möjlighet att vistas utomhus. Enligt motion 2002/03:MJ454 (s) yrkande 5 är det tveksamt om alla de funktioner som finns i de s.k. modifierade burarna är tillgängliga för samtliga hönor. Enligt motionärerna hävdar ledande etologer att burarna inte tillgodoser de rörelsebehov som hönorna har.

Utskottets ställningstagande

De godkända inhysningssystemen av burhöns som regleras i 9 § djurskyddsförordningen kan delas in i tre huvudkategorier. Dessa är inredda burar, envåningssystem för frigående höns och flervåningssystem för frigående höns. Alla tre huvudkategorier finns representerade i Sverige och det finns ett flertal planlösningar inom varje kategori. Ekologiskt hållna värphöns skall hållas lösgående. Hönsen i denna form av produktion skall sommartid ha möjlighet att gå ut på bete och beläggningen i stallarna skall vara lägre än vid konventionell produktion. Utskottet har av Djurskyddsmyndigheten inhämtat att den sista dispensen för att hålla höns i oinredda burar löpte ut i januari 2004. Den omfattade 5 688 hönsplatser. Några nya dispenser beviljas inte. Det finns enligt Djurskyddsmyndigheten emellertid fortfarande mer än 730 000 värphöns i oinredda burar för vilka dispens saknas. Djurskyddsmyndigheten har uppgivit att 9 § djurskyddsförordningen är anmäld enligt det s.k. anmälningsförfarandet i direktiv 98/34/EG. Tillämpligheten av bestämmelsen kan enligt Djurskyddsmyndigheten därför inte längre ifrågasättas av producenterna. Djurskyddsmyndigheten anser därför att den som håller höns i oinredda burar bryter mot djurskyddslagen och att det är kommunernas ansvar att vidta de åtgärder som erfordras för att komma till rätta med problemet. Utskottet konstaterar att Djurskyddsmyndigheten ägnar problemet med återstående hönshållning i oinredda burar erforderlig uppmärksamhet.

De svenska reglerna för godkända inhysningssystem för höns grundar sig på rådets direktiv 1999/74/EG (inhysningsdirektivet). Utskottet har vidare erfarit att det vid SLU har genomförts utvärderingar av vissa inredda burar. Utskottet förutsätter att Djurskyddsmyndigheten även i fortsättningen noga följer frågan om djurskydd vid burhållning av höns. Med det anförda anser utskottet att det inte finns något behov av ett riksdagsuttalande i frågan. Utskottet avstyrker därför motionerna 2002/03:MJ350 (m), 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 12, 2002/03:MJ454 (s) yrkande 5, 2002/03:MJ459 (v) yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ490 (mp) yrkandena 14–16 och 2003/04:MJ301 (fp) yrkande 1.

Slaktkycklingar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker elva yrkanden (s, m, fp, v, mp) om bl.a. slaktkycklingsproduktion och avel samt om snabbväxande slaktkycklingar. Utskottet hänvisar till det pågående arbete som redovisas.

Jämför reservationerna 14 (v) och 15 (mp).

Motionerna

Enligt motion 2002/03: MJ351 (m) yrkande 1 bör regeringen presentera ett förslag på hur den pågående slaktkycklingsproduktionen kan förändras så att uppfödningen sker i enlighet med djurskyddslagens bestämmelser. Motionären hävdar dessutom att mycket av aveln sker utomlands, varför regeringen bör ta upp dessa frågor i internationella sammanhang (yrkande 2). Enligt motion 2003/04: MJ331 (m) yrkande 1 behövs en total översyn av dagens slaktkycklingsproduktion. Vidare bör regeringen intensifiera arbetet på EU-nivå för att få fram en gemenskapslagstiftning som förbättrar hållande och skötsel av slaktkycklingar (yrkande 2). Enligt motionerna 2002/03: MJ386 (fp) yrkande 13 och 2003/04: MJ301 (fp) yrkande 2 bör en utredning tillsättas för att främja mindre, industriell slakt av fjäderfän. I motion 2003/04: MJ402 (v) yrkande 6 bör slaktkycklingsuppfödningen ses över för att förena produktionen med djurskyddslagen. Regeringen bör enligt motion 2002/03: MJ277 (mp) yrkande 1 följa upp tillämpningen av djurskyddslagen så att dess krav följs när det gäller tillämpningen i produktionen av slaktkyckling. Ett likande krav framställs i motion 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 13. Motionärerna i motion 2002/03: MJ277 (mp) yrkande 2 anser att snabbväxande kycklingraser skall förbjudas. Enligt motion 2002/03: MJ454 (s) yrkande 3 är dagens slaktkycklingsproduktion oacceptabel. Regeringen bör därför presentera snabba förändringsförslag.

Utskottets ställningstagande

När det gäller slaktkycklingsproduktionen har utskottet erfarit att det primära problemet inte är snabbväxande raser. Med bra djurmiljö och utfodring går det att hålla även snabbväxande djur på ett sätt som motsvarar höga djurskyddskrav. Enligt Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet) har Sverige sannolikt de hårdaste reglerna för slaktkycklingsuppfödning i världen. Enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter får belägningsgraden variera mellan 20 och 36 kg/m² men maxantalet djur/m² är 25 stycken. I utlandet tillåts betydligt högre belägningsgrader, ibland upp till 45 kg/m². Enligt Regeringskansliet är de allra flesta uppfödarna i Sverige anslutna till ett frivilligt omsorgsprogram som kan tjäna som förebild för andra länders produktion. Programmet innebär bl.a. att det vid varje kycklingslakteri skall finnas en ansvarig veterinär som kontrollerar fothälsan hos de kycklingar som slaktas. I denna kvalitetskontroll ingår också besiktning och kontroll av djurens skötsel

och stallets funktion. Enligt vad utskottet erfarit har Sverige från ett internationellt perspektiv en god kontroll av slaktkycklingsuppfödningen och ett gott djurskyddsläge. Utskottet har vidare inhämtat att det inte bedrivs någon avel av slaktkyckling i Sverige. Detta gör att det kan vara svårt att påverka det internationella avelsarbetet. Inom EG-kommissionen pågår ett arbete med att utarbeta förslag till gemensamma djurskyddsregler på området. I det arbete som nu påbörjas kommer Sverige att verka för en hög nivå på djurskyddet. Sverige är ett föregångsland eftersom landet, tillsammans med Danmark, är de enda EU-länderna som har regler för produktionen. Om djur trots reglerna far illa och utsätts för onödigt lidande och sjukdom är detta en fråga för djurskyddstillsynen. Det är kommunerna som skall se till att djurskyddsbestämmelserna följs vid anläggningar som bedriver slaktkycklingsproduktion. Utskottet förutsätter att eventuella problem därmed kommer att uppmärksammas och åtgärdas. Utskottet avstyrker motionerna 2002/03:MJ277 (mp) yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ351 (m) yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 13, 2002/03:MJ454 (s) yrkande 3, 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 13, 2003/04:MJ301 (fp) yrkande 2, 2003/04:MJ331 (m) yrkandena 1 och 2 och 2003/04:MJ402 (v) yrkande 6 i den mån motionerna inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Grisar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre motionsyrkanden (fp, mp) om rätt till utevistelse för grisar. Därutöver avstyrker utskottet fyra yrkanden (s, fp, kd, mp) om kastrering av grisar.

Jämför reservation 16 (mp).

Motionerna

I tre motioner framställs krav på att grisar skall få rätt till utevistelse. Dessa är motionerna 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 9, 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 6 och 2003/04:MJ300 (fp) yrkande 1.

Enligt motion 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 10 bör kastrering av galtar förbjudas. Motionären anser dock att det under en övergångsfas skulle kunna vara tillåtet med bedövning. Enligt motion 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 6 bör riksdagen begära att regeringen återkommer med förslag till regler om bedövning av grisar vid kastrering. Enligt motion 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 7 bör kastrering av obedövade grisar förbjudas. Slutligen bör regeringen enligt motion 2002/03:MJ454 (s) yrkande 4 återkomma till riksdagen med förslag till hur skyddet för djuren inom fläskproduktionen kan förbättras. Motionen avser frågan om kastrering av grisar.

Utskottets ställningstagande

Enligt 12 § djurskyddsförordningen skall om det är möjligt avelssvin sommartid ges tillfälle att vistas ute. Den struktur som den svenska svinproduktionen har innebär enligt vad utskottet erfarit att det inte är möjligt att i dag införa tvingande bestämmelser om att alla svin skall ha möjlighet att vistas ute. I vissa sammanhang skulle det också vara olämpligt av smittskyddsskäl att hålla svin utomhus. Även om djuren hålls inne har de möjlighet att utföra naturligt beteende enligt de krav djurskyddslagen anger. Som exempel kan nämnas att bestämmelserna om att det skall finnas strö i svinboxar gör att svinen får utlopp för sitt naturliga födosöksbeteende och har möjlighet att böka i ströet. Utskottet anser mot bakgrund härav och vad utskottet inledningsvis anfört om att riksdagen överlämnat normgivningsmakten till de myndigheter som har särskild sakkunskap på området att riksdagen inte bör uttala sig i frågan. Utskottet avstyrker därför motionerna 2002/03: MJ386 (fp) yrkande 9, 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 6 och 2003/04: MJ300 (fp) yrkande 1.

När det gäller frågan om kastrering av grisar vill utskottet inledningsvis framhålla att riksdagen har bemyndigat regeringen som i sin tur bemyndigat Djurskyddsmyndigheten att meddela närmare föreskrifter om operativa ingrepp på djur. Utskottet har erfarit att anledningen till att man kastrerar smågrisar är att vissa ornar (okastrerade hangrisar) utvecklar s.k. ornelukt. Ornelukten kommer fram när köttet värms upp, och för många människor är kött som ligger över gränsvärdet mycket oaptitligt. Det finns enligt Djurskyddsmyndigheten djurskyddsskäl som talar för att sluta kastrera. Utan kastreringen uppstår emellertid andra djurskyddsproblem för sogrisar och mindre hangrisar som råkar ut för tjuvbetäckning och slagsmål från sexuellt aktiva ornar. Det finns ännu ingen bra analysmetod för att på slakteriet upptäcka de ämnen som ger ornelukt i köttet. Flera olika bedövningsmetoder för mer skonsam kastrering har prövats, men ingen bedöms fungera tillfredsställande. Det hangrisprojekt med okastrerade grisar som slakteriorganisationen i Sverige drev mellan åren 1990 och 1994 avbröts eftersom utsorteringsmetodiken och utrustningen inte var tillräckligt tillförlitlig och på grund av tilltagande negativa marknads- och konsumentreaktioner. Även i Danmark gjordes under 90-talet en satsning på att föda upp okastrerade grisar, men även denna misslyckades och man var tvungen att börja kastrera igen. Enligt de nya ändringarna i svindirektivet som togs 2001 skall EG-kommissionen senast den 1 juli 2005 förelägga rådet en rapport som bygger på ett yttrande från Vetenskapliga kommittén för djurs hälsa och välbefinnande. När rapporten utarbetas skall hänsyn tas till bl.a. utvecklingen av metoder och system för svinproduktion och köttförädling som kan minska behovet av kastrering genom kirurgiskt ingrepp. Utskottet vill särskilt framhålla att i regleringsbrevet för Djurskyddsmyndigheten (Jo2003/2872 delvis) uppdrar regeringen åt myndigheten att medverka till att utveckla teknik och system inom svinproduktionen i syfte att göra kastrering av smågrisar överflödigt. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2005. Med det anförda anser utskottet att

riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av vad som framförs i motionerna om kastring av grisar. Motionerna 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 10, 2002/03:MJ454 (s) yrkande 4, 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 7 och 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 6 avstyrks därmed.

Nötkreatur

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker sju motionsyrkanden (s, fp, mp) om nötkreaturs rätt till att gå ute under delar av året. Utskottet avstyrker dessutom tre yrkanden (m, mp) om bl.a. export av kalvar.

Jämför reservation 17 (mp).

Motionerna

I motion 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 14 påpekas att enligt djurskyddslagen skall kor släppas ut på bete under sommaren. Men, påpekar motionären, möjligheten till dispens från kravet gör att ca 5 % av korna inte kommer ut. Motionären anser därför att inga fler dispenser skall meddelas från kravet att släppa ut kor på bete. Yrkandet upprepas i motion 2003/04:MJ300 (fp) yrkande 2. Vidare påpekas att tjurar och kalvar under sex månader inte omfattas av rätten att få gå ute. Motionären anser att dessa djur inte skall undantas från detta krav (yrkande 3). Även i motion 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 15 föreslås att tjurar och kalvar skall omfattas av rätten att få gå ute. I motion 2002/03:MJ454 (s) yrkande 6 framförs krav på förbud mot att hålla kor uppbundna delar av året. Enligt motion 2002/03:MJ490 (mp) borde det vara självklart att tjurar, kor och kalvar skall få vistas ute under sommaren (yrkande 8). Motionärerna påpekar dessutom att inomhus står de flesta kor uppbundna, vilket inte bara begränsar rörelsefriheten utan även djurens möjlighet till kontakt med artfränder. Den hårda aveln mot ökad mjölkproduktion gör enligt motionärerna att många kor blir utslitna och sjuka, framför allt i juvren. Djurhälsan måste enligt motionärerna prioriteras såväl i djurhållning som i avel (yrkande 10).

Enligt motion 2002/03:MJ283 (m) bör regeringen intensifiera arbetet med att stoppa exporten av levande kalvar och lamm för slakt i länder där de utsätts för lidande. Motionären anser dessutom att regeringen parallellt med detta intensivt bör arbeta för att påverka EU-reglerna så att det blir omöjligt att exportera levande djur för slakt i annat land. Enligt motion 2002/03:MJ490 (mp) bör korna få föda i speciella kalvningsboxar och kalvarna få rätt att dia, eftersom detta ger upphov till naturligt beteende och ger friskare kalvar (yrkande 11). Enligt motionen exporteras dessutom vissa spädkalvar för att bli ljust spädkalvkött. Motionärerna påpekar att för att köttet skall bli ljust får djuren enbart flytande föda som leder till järnbrist. Detta bör förbjudas anser motionärerna (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Enligt djurskyddsförordningen skall kor för mjölkproduktion vistas på bete sommartid. Utskottet har emellertid erfarit att ett litet antal kor i mjölkproduktionen inte har möjlighet att gå på bete eftersom dispenser givits då gårdarna var byggda på sådana ställen att de inte kunde tillhandahålla bete när beteskravet trädde i kraft. Tjurar och kalvar omfattas inte av beteskravet, men trots detta går en hel del tjurar och kalvar ändå på bete. Enligt myndigheter med sakkunskap på området är det, mot bakgrund av den struktur som råder i husdjursproduktionen med stora enheter som inte alltid ligger i anslutning till tillräckligt stora betesmarker, förenat med svårigheter att införa tvingande regler för betesgång för kalvar och tjurar. Tjurar på bete kan också orsaka olycksfall genom att de kan anfalla människor som korsar beteshagarna. Utskottet anser mot bakgrund härav och vad utskottet inledningsvis anfört om att riksdagen överlämnat normgivningsmakten till de myndigheter som har särskild sakkunskap på området att riksdagen inte bör uttala sig i frågan. Utskottet avstyrker därför motionerna 2002/03:MJ386 (fp) yrkandena 14 och 15, 2002/03:MJ454 (s) yrkande 6, 2002/03:MJ490 (mp) yrkandena 8 och 10 och 2003/04:MJ300 (fp) yrkandena 2 och 3.

Mot bakgrund av EU:s gemensamma marknad och de krav som ställs på medlemsländerna för att den skall fungera är det inte tillåtet för ett enskilt medlemsland att hindra export av t.ex. kalvar till ett annat medlemsland. Det är den enskilde bonden som har ansvaret för sina djur och som beslutar till vem försäljningen skall ske. Det finns gemensamma regler om skydd av kalvar. Dessa regler syftar till att förhindra att kalvarna får järnbrist samt att tillförsäkra dem fibrer i foderstaten och större utrymme än tidigare. I rådets direktiv 97/2/EG finns bestämmelser om ändring av direktiv 91/629/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar. Reglerna är minimiregler. Ändringarna bl.a. beträffande kalvboxars mått innebär att dessa skall bli större än tidigare. Vidare skall kalvar efter åtta veckors ålder hållas i grupp i stället för att vistas i ensambox. Reglerna gäller för nybyggda eller ombyggda anläggningar från år 1998 och för alla anläggningar fr.o.m. den 31 december 2006. Kommissionen har genom beslut om direktivets bilaga fastställt att alla kalvar utan undantag skall ha tillgång till vissa mängder stråfoder samt att dieten skall innehålla tillräckligt med järn för att säkra en genomsnittlig hemoglobinkoncentration på 4,5 mmol/liter blod. Beslutet innebär också att kalvar i individuella kättrar inte får tjudras och kalvar som går i grupp endast bör tjudras under en kortare period vid tidpunkten för utfodring med mjölk. Beslutet trädde i kraft år 1998 och gäller i alla anläggningar. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2002/03:MJ283 (m) och 2002/03:MJ490 (mp) yrkandena 11 och 12.

Hästar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två yrkanden (fp, mp) om att förbjuda traditionella marknader med bl.a. häst. Vidare avstyrks två yrkanden (m) bl.a. om att kravet på s.k. ligghall inte skall omfatta Gotlandsrussen.

Jämför reservation 18 (mp).

Motionerna

Enligt motion 2002/03:MJ365 (mp) far hästarna på hästmarknader mycket illa. Motionärerna anser därför att hästmarknaderna bör förbjudas. Enligt motion 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 8 bör traditionella djurmarknader avskaffas.

I motion 2003/04:MJ385 (m) framförs kravet att Gotlandsrussen som går ute året om inte borde omfattas av bestämmelserna om att alla utegångsdjur skall ha tillgång till ligghall (yrkande 1). Motionen behandlar frågor om hästhållningen på Lojsta hed på Gotland (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Regeringen presenterade nyligen en skrivelse med en handlingsplan för åtgärder inom hästsektorn (skr. 2003/04:54). Utskottet behandlar denna i betänkande 2003/04:MJU15, och utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till vad utskottet där anför. I skrivelsen redovisades redan utförda förändringar och tre uppdrag presenterades inom områden där regeringen ser behov av informationsinsamling och analyser inför eventuella framtida åtgärder och beslut. Statens jordbruksverk skall göra en översyn av det nuvarande systemet för identifiering och registrering av hästar. Jordbruksverket skall även kartlägga och analysera hästverksamhet. Konsumentverket har fått i uppdrag att se på säkerheten för tjänster gällande hästrelaterade verksamheter. Samtliga uppdrag skall redovisas år 2004. Regeringen har dessutom i en promemoria (Jo2003/1615) föreslagit ändringar i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. och förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur m.m. som innebär att den obligatoriska avelsvärderingen av hingstar ersätts med obligatorisk hälsobedömning. Förslaget har remissbehandlats. Förslaget är mycket viktigt ur både konsument- och djurskyddsperspektiv. Utskottet avstyrker med hänvisning till det pågående arbetet motionerna 2002/03:MJ365 (mp) och 2002/03:MJ386 (fp) yrkande 8.

När det gäller frågan om krav på ligghall för Gotlandsrussen vill utskottet hänvisa till att enligt 36 § föreskrifterna om djurhållning i lantbruket (SJVFS 2003:6) skall utegångsdjur, till vilka även Gotlandsrussen hör, ha tillgång till ligghall eller annan byggnad, som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren ligglplats. Enligt 39 § kan Djurskyddsmyndigheten om det föreligger särskilda skäl medge undantag från detta krav. Som särskilda skäl

räknas bl.a. tillfälliga händelser som att ligghallen har brunnit ner. Att djuren har tillgång till lä exempelvis på grund av en tät vegetation utgör i princip inte särskilda skäl. Ligghallskravet syftar till att skydda djuren genom att erbjuda en torr och dragfri miljö även vid extrema väderförhållanden. Utskottet avstyrker motion 2003/04:MJ385 (m) yrkandena 1 och 2.

Hundar och katter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tolv motionsyrkanden (s, m, kd) om bl.a. importförbud och omhändertagande av kamphundar med hänvisning till pågående arbete inom Regeringskansliet. Utskottet avstyrker dessutom fyra yrkanden (s, m, v) om bl.a. problemet med lösspringande katter. Vidare avstyrker utskottet två motionsyrkanden (s, v) om bl.a. förslag till en kartläggning av öron- och svanskuperade hundar. Slutligen avstyrker utskottet två yrkanden (s, v) som tar upp frågan om lagstiftning för förbättringar i hundgårdsmiljöer. Motionerna avstyrks huvudsakligen med hänvisning till det arbete som pågår på området.

Jämför reservation 19 (v).

Motionerna

Ett stort antal motioner behandlar problemen med hundar med extremt stor kamplust. I motion 2003/04:MJ448 (m) föreslår motionären att regeringen skall låta utreda hur man kan komma till rätta med den fara pitbullteriern utgör för allmänheten. I motion 2002/03:MJ362 (kd) påpekas att det redan i dag är förbjudet att avla fram kamphundar. Motionären anser emellertid att lagen är verkningslös eftersom det är svårt att få exempelvis pitbullteriern att uppfylla samtliga fyra kriterier som anges i lagen. Riksdagen bör därför begära att regeringen lägger fram förslag till ändring av djurskyddsförordningen om vad som är en farlig hund (yrkande 1). Motionären anser dessutom att riksdagen bör stifta en tydlig lag vad gäller omhändertagande av både märkta och omärkta kamphundar (yrkande 2). Motionären vill dessutom införa importstopp för kamphundar (yrkande 3). Dessa yrkanden upprepas i motion 2003/04:MJ371 (kd) yrkandena 1–3. I motion 2002/03:MJ265 (s) belyses problemen med aggressiva hundar (yrkande 1). Motionärerna framhåller dessutom att i djurskyddsförordningen anges att det är förbjudet att inneha eller genom avel frambringa hundar som har extremt stor kamplust, lätt blir retade och biter, bara med svårighet kan förmås avbryta ett angrepp och har benägenhet att rikta sitt kampintresse mot människor eller andra hundar. Motionärerna anser att det vore mera ändamålsenligt att överföra dessa bestämmelser till lagen om tillsyn över hundar och katter (yrkande 2). För att ett förbud enligt djurskyddsförordningen skall kunna meddelas krävs att samtliga

kriterier i bestämmelsen uppfylls, påpekar motionärerna. Det har inneburit att det varit närmast omöjligt att tillämpa bestämmelsen. Motionärerna anser att genom att endast kräva att ett eller två av kriterierna uppfylls skulle bestämmelserna få en större verkningskraft (yrkande 3). I motion 2002/03: MJ477 (s) lämnas förslag om körkort för hundägare och uppfödare samt förbud mot vissa s.k. dressyrmetoder och viss användning av hundar. I motion 2003/04: MJ348 (s) behandlas behovet av ett regelverk som ger polisen ett bättre stöd för att kunna vidta åtgärder mot kamphundar.

I motion 2003/04: MJ323 (m) yrkande 1 anförs att djurskyddsorganisationerna bedriver ett omfattande arbete med att ta hand om upphittade djur och söka deras ägare eller hitta ett nytt hem åt dem. Motionären påpekar att djurskyddsorganisationernas arbete är mycket värdefullt samtidigt som det till största delen bedrivs helt ideellt. Motionären anser att samordningen av det statliga ansvaret att ta hand om upphittade djur och djurskyddsorganisationernas ideella arbete bör ses över i en utredning. Vidare efterlyses en kattansvarsutredning (yrkande 2). Enligt motion 2003/04: MJ402 (v) yrkande 3 bör regeringen se över lagen om tillsyn över hundar och katter i syfte att göra den mer effektiv i arbetet med tillsyn av katt. Ett liknande förslag framställs i motion 2003/04: MJ443 (s).

Enligt motion 2003/04: MJ402 (v) yrkande 5 bör regeringen kartlägga förekomsten av svans- och öronkuperade hundar i syfte att, vid ett ökande antal, vidta åtgärder för att minska förekomsten. Ett liknande förslag framställs i motion 2003/04: MJ441 (s).

I motion 2003/04: MJ442 (s) efterlyses en översyn av lagstiftningen med syfte på förbättringar av hundgårdsmiljöer. Enligt motion 2003/04: MJ402 (v) yrkande 4 bör regeringen se över möjligheten att ändra de föreskrifter som meddelas enligt 4 § djurskyddslagen så att de omfattar miljöberikning för hägnade djur, däribland hundar i hundgård.

Utskottets ställningstagande

Enligt gällande lagstiftning är det inte tillåtet att hålla hundar som har extremt stor kamplust, lätt blir retade och biter och som bara med svårighet kan förmå avbryta angrepp och som riktar sitt kampintresse mot människor och djur. Dessutom har polisen alltid möjlighet att ingripa mot hundar som har visat en benägenhet att bita. Nyligen presenterades betänkandet Hund i rätta händer – om hundägarens ansvar (SOU 2003:46). I betänkandet lämnar utredningen förslag till åtgärder för att avhjälpa de problem som uppstår med anledning av farliga hundar. Vidare lämnas förslag till förbättringar av det svenska regelverket om hundar och hundhållning, särskilt beträffande lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter. Allmänt gäller att åtgärder för att se till att hundägare tar sitt ansvar skall prioriteras och att långsiktighet och tillämplighet skall beaktas. Härutöver lämnar utredningen förslag till åtgärder för att uppnå en bättre metod för identifiering av farliga hundar än vad dagens tester erbjuder. Slutligen föreslår utredningen lämpliga metoder för att genom förebyggande arbete kunna förhindra problem med farliga och störande hun-

dar. Utskottet har av Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet) erfarit att en departementspromemoria kommer att presenteras under våren 2004. Utskottet anser mot bakgrund härav att riksdagen bör lämna motionerna 2002/03: MJ265 (s) yrkandena 1–3, 2002/03: MJ362 (kd) yrkandena 1–3, 2002/03: MJ477 (s), 2003/04: MJ348 (s), 2003/04: MJ371 (kd) yrkandena 1–3 och 2003/04: MJ448 (m) utan vidare åtgärd.

Utskottet instämmer i vad motionärerna anför om att det är ett stort problem med lösspringande katter som orsakar olägenheter för omgivningen bl.a. genom att förörena i sandlådor och trappuppgångar. Arbetet i Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet) med att se över lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter avser också dessa problem. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill motionerna 2003/04: MJ323 (m) yrkandena 1 och 2, 2003/04: MJ402 (v) yrkande 3 och 2003/04: MJ443 (s).

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är förbjudet att öron- och svanskupera hundar i Sverige. Av Svenska kennelklubbens bestämmelser för utställningar, prov och tävlingar framgår att det råder mycket restriktiva regler för att bl.a. ställa ut hundar som är kuperade. Öronkuperad hund född i Sverige eller i annat land där öronkuperingsförbud råder får inte delta. Öronkuperad hund fallen undan dansk-, finsk-, norsk- eller svenskägd tik får inte heller delta. Svanskuperad hund får delta endast under förutsättning att den uppfyller vissa mycket begränsade förutsättningar. Hund som förts ut ur Sverige och som blivit öronkuperad eller svanskuperad eller fått annan i Sverige otillåten åtgärd vidtagen, får efter återinförsel till Sverige i princip inte delta. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2003/04: MJ402 (v) yrkande 5 och 2003/04: MJ441 (s) i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

När det gäller hundgårdsmiljöer vill utskottet betona att det i 4 § djurskyddslagen anges att djur skall hållas och skötas i en god djurmiljö som främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Detta innebär redan i dag att hundgårdar skall vara så inrättade att det är omöjligt för hundar att bita varandra genom stängsel eller nät. Enligt 4 § djurskyddslagen får Djurskyddsmyndigheten meddela ytterligare föreskrifter om villkor för och förbud mot viss djurhållning. Myndigheten har också utfärdat föreskrifter om uppfödning, försäljning och förvaring av hundar samt om förvaringsutrymmen för och avel med hundar och katter (SJVFS 1999:111). I 3 § finns bestämmelser om hur bl.a. rastgårdar skall vara utformade. Det finns även allmänna råd till bestämmelsen om rastgårdar där ytterligare krav uppställs. Utskottet utgår från att regeringen och de sakkunniga myndigheterna följer även dessa frågor och verkar för att hundgårdsmiljöerna uppfyller kraven på ett gott djurskydd. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2003/04: MJ402 (v) yrkande 4 och 2003/04: MJ442 (s).

Uppfödning av pälsdjur

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker femton yrkanden (s, m, fp, kd, v, c, mp) i vilka olika uppfattning om pälsdjursnäringen framförs. Utskottet hänvisar till att frågan bereds i Regeringskansliet.

Jämför reservationerna 20 (m, fp, kd, c) och 21 (v, mp).

Motionerna

Djurskyddet inom pälsdjursnäringen behandlas i ett flertal motioner. Ett antal motioner förespråkar en fortsatt svensk pälsnäring. Till dessa hör motionerna 2002/03:MJ243 (m), 2003/04:Ju315 (m) yrkande 3 och 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 8. I motion 2002/03:MJ318 (c) anförts att av den information som framkommit och det sätt varpå pälsdjursnäringen bedriver sin verksamhet finns det inte skäl att införa förbud eller ytterligare långtgående restriktioner för näringen. Ett antal motioner är mera avvaktande i frågan. I motion 2002/03:MJ235 (m) anser motionärerna att man inte bör fatta ensidiga beslut om svensk pälsdjursnäring innan EU:s kommande regelverk på området är klart. Enligt motion 2002/03:MJ335 (c) bör man värna den svenska landsbygden och avvakta resultatet av utredningen om pälsdjursnäringen innan beslut fattas om dess fortsatta verksamhet. I motion 2003/04:MJ473 (c) yrkande 17 anser motionärerna att forskningen om djurskyddsaspekterna beträffande pälsfårar bör utökas. Flera motionärer kräver en avveckling av pälsdjursnäringen. Detta framgår av motionerna 2002/03:MJ272 (fp) yrkande 1, 2002/03:MJ286 (m) yrkande 1, 2002/03:MJ299 (kd), 2002/03:MJ455 (v), 2002/03:MJ475 (s), 2002/03:MJ485 (s), 2003/04:MJ299 (fp) yrkande 1 och 2003/04:MJ383 (mp).

Utskottets ställningstagande

Pälsdjursnäringens utredningen presenterade i oktober 2003 sitt betänkande Djurens välfärd och pälsdjursnäringen (SOU 2003:86). Utredningen har bl.a. utifrån dagens kunskapsläge dragit den slutsatsen att chinchillanäringen framöver kommer att uppfylla djurskyddslagen. Utredningen anser också att etiska skäl avseende djurhållningens syfte inte ensamma bör ligga till grund för ett förbud. När det gäller minknäringens anpassning till djurskyddslagens krav på naturligt beteende föreslår utredningen att djurhållningen utvecklas på liknande sätt som skett för andra djur, exempelvis hönsen. Djurhållningen måste bättre anpassas till djurens behov och ge dem utökad möjlighet på sätt som anges i 4 § djurskyddslagen att bete sig naturligt. Utredningen anser med hänsyn till att förändringen skall ske skyndsamt att en tidsperiod om fem år bör vara tillräcklig för att näringen skall kunna anpassa sig. Denna tid kan dock utsträckas något, eftersom forskning skall pågå samtidigt. SLU har bedömt att forskning skulle behöva pågå till år 2007. Utredningen anser sammantaget att indikationerna om att 4 § djurskyddslagen inte är uppfylld bör ha

upphört till slutet av år 2010. Om så inte har skett bör minknäringen helt eller delvis läggas ned. Den målsättning som utredningen anser att minknäringen skall ha uppfyllt till år 2010 är att det stereotypa beteendet skall ligga på en acceptabel nivå. Från utredningens sida är det inte möjligt att beskriva ytterligare mål för år 2010. Utredningen föreslår i stället att det skall ankomma på ett forum av experter att noga och kontinuerligt följa utvecklingen av minknäringen för tiden fram t.o.m. år 2010. Det är särskilt viktigt att det under forskningsperioden förs en kontinuerlig dialog med företrädare för näringen och företrädare för forskningen. Forumets uppgift skulle vara att säkerställa att nödvändiga förändringar kommer till stånd. Regeringen har redan bedömt att den nya djurskyddsmyndigheten bör knyta till sig ett djurskyddsråd med bred kompetens för grundliga bedömningar och diskussioner om djurskydd. Ledamöterna skulle ha bl.a. etisk och etologisk kompetens (prop. 2001/02:189, bet. 2002/03:MJU5, rskr. 2002/03:98). Utredningen föreslår att det ankommer på detta djurskyddsråd att framöver följa utvecklingen av minknäringen. Pälsdjursnäringens utredningens betänkande har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet härav bör avvaktas innan riksdagen vidtar några åtgärder i frågan. Med hänvisning till vad utredningen anför och den pågående beredningen avstyrker utskottet motionerna 2002/03:MJ235 (m), 2002/03:MJ243 (m), 2002/03:MJ272 (fp) yrkande 1, 2002/03:MJ286 (m) yrkande 1, 2002/03:MJ299 (kd), 2002/03:MJ318 (c), 2002/03:MJ335 (c), 2002/03:MJ455 (v), 2002/03:MJ475 (s), 2002/03:MJ485 (s), 2003/04:MJ299 (fp) yrkande 1, 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 8, 2003/04:MJ383 (mp), 2003/04:MJ473 (c) yrkande 17 och 2003/04:Ju315 (m) yrkande 3.

Hund- och kattskinn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre yrkanden (s, mp) med krav på förbud mot import av hund- och kattskinn med hänvisning till att frågan bereds i Regeringskansliet.

Jämför reservation 22 (mp).

Motionerna

I tre motionsyrkanden framförs krav på bl.a. importförbud av hund- och kattskinn. Motionärerna vänder sig mot den behandling djuren utsätts för. Kraven återfinns i motionerna 2002/03:MJ476 (s) och 2003/04:MJ405 (mp) yrkandena 1–2.

Utskottets ställningstagande

I januari 2003 gav regeringen Kommerskollegium och Jordbruksverket i uppdrag att utreda hur ett förbud mot införsel, produktion och saluförande av päls- och skinnprodukter från hund och katt kan utformas. I uppdraget ingick även att utreda om det fanns förutsättningar att, som komplement till regler om import och export av päls- och skinnprodukter av hund eller katt, införa ett märkningssystem av sådana varor. Uppdraget redovisades i en rapport den 13 maj 2003. I rapporten föreslås bl.a. att förordningen (EG) nr 1774/2002, den s.k. biproduktsförordningen, skall kompletteras med myndighetsföreskrifter med förbud mot dels import och saluförande av hela hudar och skinn från hund och katt, dels import, införsel, produktion och saluförande av delar av sådana hudar och skinn. Vidare föreslås en särskild lag med förbud mot införsel, import och saluförande av produkter som är tillverkade av eller till någon del består av päls eller skinn från hund eller katt. Enligt vad utskottet har erfårit bereds Kommerskollegiets och Jordbruksverkets rapport inom Regeringskansliet. Resultatet av den pågående beredningen bör inte föregripas genom något uttalande från riksdagens sida. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ476 (s) och 2003/04: MJ405 (mp) yrkandena 1 och 2.

Övriga pälsdjursfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker fem motionsyrkanden (m, fp) med krav på förbud mot bl.a. import av päls som kommer från djur fångade i bensax eller kroppsfalla. Utskottet hänvisar i det sammanhanget bl.a. till att ett internationellt avtal härom har upprättats.

Motionerna

Sverige bör enligt 2002/03: MJ286 (m) yrkande 2 arbeta bl.a. för att påverka handeln med pälsvaror, inte minst från djur som fångats i bensaxar och med andra grymma fångstmetoder. Enligt motion 2002/03: MJ272 (fp) bör Sverige verka för importförbud av päls kommen från djur fångade i bensax eller kroppsfalla (yrkande 2). Sverige bör enligt motionen dessutom i internationella sammanhang verka för att bensax eller kroppsfalla skall förbjudas som fångstmetoder eftersom dessa fångstmetoder innebär ett stort lidande för djuren (yrkande 3). Dessa krav upprepas i motion 2003/04: MJ299 (fp) yrkandena 2 och 3.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med motionärerna att fångstmetoder som innebär ett stort lidande inte skall vara tillåtna. Utskottet har emellertid bekant att ett avtal om humana fångstmetoder har förhandlats fram mellan EU, USA, Ka-

nada och Ryssland som stadgar bl.a. att fångstmetoderna skall vara testade och innebära att djuret omedelbart dör eller att djuret inte erhåller oacceptabla skador vid fångsten. Hittills har EU och Kanada ingått avtalet. Inom EU pågår därför för närvarande arbete med ett implementeringsdirektiv för fällfångst (COM[97] 251 final). Utskottet förutsätter att regeringen i det fortsatta arbetet verkar för att samtliga parter ingår avtalet om humana fångstmetoder och att handel med skinn från djur som fångats i fällor som innebär lidande för djuret inte skall förekomma. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2002/03: MJ272 (fp) yrkandena 2 och 3, 2002/03: MJ286 (m) yrkande 2 och 2003/04: MJ299 (fp) yrkandena 2 och 3 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Djur i nöjesbranschen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett stort antal motioner (m, fp, v, mp) om förstärkt djurskydd inom nöjesbranschen, däribland cirkusar och djurparker. Utskottet hänvisar bl.a. till att nya regler om djurskydd i dessa sammanhang nyligen trätt i kraft. Vidare avstyrker utskottet ett motionsyrkande (kd) om att regeringen skall verka för ett förbud mot tjuvfäktning inom EU. Slutligen avstyrker utskottet fyra motionsyrkanden (s, v) med olika synpunkter på djurskydd bl.a. vid filminspelningar och spelverksamhet.

Jämför reservationerna 23 (kd) och 24 (mp).

Motionerna

Ett stort antal motioner efterlyser bl.a. en skärpning av djurskyddsbestämmelserna för djur inom nöjesbranschen. Sådana krav återfinns i motionerna 2002/03: MJ252 (fp) yrkande 1 och 2003/04: MJ251 (fp) yrkande 1 om förbud mot vilda och exotiska djur på cirkus, 2002/03: MJ252 (fp) yrkande 2 och 2003/04: MJ251 (fp) yrkande 2 om strängare regler vad gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet, 2002/03: MJ439 (v) yrkande 1 om att icke-domesticerade djur inte skall få förevisas på cirkus, yrkande 2 om att förhållandena för de djur som deltar i cirkusar skall förbättras samt 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 33 vari motionärerna efterlyser förbud mot all användning av djur på cirkus, vilka inte finns i tamt tillstånd i Sverige.

Flera motionärer föreslår dessutom strängare skyddsregler för djur i djurparker. Sådana yrkanden återfinns i motion 2002/03: MJ341 (fp) yrkande 1. I motionen föreslår motionärerna dessutom förbud mot delfiner i djurparker, då djurparkerna inte kan tillgodose dessa djurs arttypiska intressen (yrkande 2). Dessa yrkanden upprepas i motion 2003/04: MJ252 (fp) yrkandena 1 och 2. Djur i djurparker kan enligt motion 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 34 under vissa betingelser vara berättigat för hotade arter där en avelsbas behövs eller

där syftet är att öka förståelsen för djuren. Inga dispenser bör emellertid ges för hägn som inte uppfyller gällande krav. Enligt motion 2002/03: MJ414 (v) bör regeringen återkomma med förslag till förändringar i djurskyddslagen som innebär att icke-domesticerade djur inte skall få hållas i djurparker eller liknande anläggningar om det huvudsakliga syftet är offentlig förevisning av djuren (yrkande 1). Motionärerna anser dessutom att regeringen bör göra en översyn av reglerna för hur djur skall hållas i djurparker och liknande anläggningar mot bakgrund av att reglerna för närvarande inte garanterar djuren de möjligheter till ett naturligt liv som de borde ha rätt till (yrkande 2).

Enligt motionerna 2002/03: MJ341 (fp) yrkande 3 och 2003/04: MJ252 (fp) yrkande 3 bör regeringen utreda vad momssänkningen på entréer till djurparksbesök innebär för forskning kring djurarters mångfald och djurens naturliga beteende.

Sverige bör enligt motion 2003/04: MJ367 (kd) yrkande 16 aktivt verka för att EU upprättar ett program för hur den djupt rotade folkliga tradition som tjurfäktning utgör kan transformeras till en mer acceptabel form av underhållning som är i överensstämmelse med EU:s normer om djurskydd.

Några motioner behandlar djurskyddet i samband med olika nöjesarrangemang såsom tv-inspelningar m.m. I motion 2002/03: MJ287 (m) framförs krav på ett stärkt skydd för djur i nöjesbranschen. I motion 2002/03: MJ458 (v) föreslås ett införande av en etisk prövning inför användandet av djur inom nöjesindustrin. Djurskyddet bör enligt motion 2002/03: MJ462 (s) stärkas när det gäller filminspelningar, reklamslag och TV-program. En väg kan enligt motionären vara att införa krav på etiskt förhandsgodkännande (yrkande 1). Motionären anser dessutom att det är stora problem och risker med spelverksamheten på svenska banor för hundkapplöpningar (yrkande 2). Enligt motion 2002/03: MJ373 (s) bör man överväga en skärpning av djurskyddslagen och utesluta möjligheter till dispens vid tveksam hantering av djur där nyttsyfte saknas.

Utskottets ställningstagande

Den 1 november 2001 trädde en ändring i djurskyddsförordningen i kraft som innebär att en cirkus som förevisar djur varje år skall inspekteras av länsstyrelsen. Inspektionen skall ske före cirkusens första föreställning för året i landet. Genom förordningen bemyndigas Djurskyddsmyndigheten att meddela ytterligare föreskrifter om skyldighet för den som förevisar djur på cirkus att föra anteckningar om verksamheten och djuren samt lämna upplysningar om verksamheten. Sådana föreskrifter återfinns i SJVFS 2001:64 om djurhållning vid cirkusar som trädde i kraft den 1 november 2001. Häri finns bl.a. bestämmelser om länsstyrelsens inspektion och om vilka anteckningar som skall föras. En journal skall föras över samtliga djur och innehålla uppgifter om djurens identitet, skador eller sjukdomsfall, dödsfall och om möjligt dödsorsaken samt noteringar från tillsynsmyndigheter och uppgifter om den veterinär som bedriver den veterinärmedicinska rådgivning som verksamheten föranleder. Journalen skall bevaras under minst tre år. I föreskrifterna finns

även bestämmelser om skötseln av djuren. Bland annat anges att djuren dagligen skall ha möjlighet att röra sig fritt i inhägnader, voljäer eller bassänger eller genom frigång i manegen. För elefanter får dock möjligheten att röra sig fritt ersättas med daglig promenad. När det gäller sjölejon anges bl.a. att de skall ha en landyta som minst är så stor att samtliga djur kan ligga på den samtidigt och en bassäng som innehåller minst 15 kubikmeter vatten, har ett vattendjup om 0,8 meter och är försedd med en ramp eller en trappa. Utskottet har vidare erfarit att Jordbruksverket i en skrivelse till Jordbruksdepartementet år 2001 har föreslagit vissa ändringar i djurskyddsförordningen. När det gäller bestämmelserna om djurhållning på cirkus föreslår verket ändringar i djurskyddsförordningen som skulle innebära att elefanter, antiloper, vilda oxdjur, valar och sjölejon inte längre får visas på cirkus. Utskottet har erfarit att regeringen bedömer att nya ändringar av bestämmelserna inte bör ske innan en utvärdering har skett av de bestämmelser som införts. En bedömning av behovet av ytterligare förändringar bör enligt regeringens mening ske mot bakgrund av en sådan analys och med hänsyn tagen till den vetenskapliga dokumentation som finns om de aktuella djurslagens behov. Regeringen har därför låtit utvärdera djurhållningen vad gäller de djurslag som föreslås omfattas av förbudet. Detta uppdrag redovisades i december 2003, och rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet anser mot bakgrund härav att riksdagen inte nu bör vidta några åtgärder. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna 2002/03: MJ252 (fp) yrkandena 1 och 2, 2002/03: MJ287 (m), 2002/03: MJ439 (v) yrkandena 1 och 2, 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 33, 2003/04: MJ251 (fp) yrkandena 1 och 2.

Djurskyddslagens och djurskyddsförordningens föreskrifter och myndighetsföreskrifter om hur djur skall hållas och skötas på ett bra sätt gäller naturligtvis även djurparksdjur. Djurparkerna omfattas dessutom av myndigheternas djurskyddstillsyn, och en anläggning för offentlig förevisning av djur får inte tas i bruk innan den godkänts. EG-direktivet (99/22/EG) om hållande av vilda djur i djurparker och artskyddsförordningen (1998:179) är andra regelverk som reglerar djurskyddet i djurparkerna. Ytterligare krav som uppställs är att djurparken deltar i forskning som leder till att arternas bevarande främjas eller i utbildning som ger relevanta kunskaper om bevarande eller i informationsutbyte med avseende på arternas bevarande eller, i förekommande fall, i uppfödning i fångenskap, återinplantering och återinförande av arter till ett liv i vilt tillstånd. Utskottet har vidare bekant att Svenska Djurparksföreningen dessutom har interna regelverk som gagnar bevarande och djurskydd. Djurparkerna kombinerar oftast bevarandearbete med offentlig förevisning och därmed spridande av information och kunskap om såväl husdjur som vilda djur. När det gäller kravet på strängare djurskydd i djurparkerna vill utskottet framhålla att särskilda myndighetsföreskrifter för djurhållning i djurparker trädde i kraft så sent som den 15 februari 2004 (SJVFS 2003:77). De tidigare bestämmelserna täckte inte in alla djurslag, vilket inneburit problem när djurparker och andra liknande anläggningar vill visa djurarter som inte funnits med. Exempelvis har lantbrukets djur och flera

vilda djurarter saknats i författningen. Ändringarna av bestämmelserna innebär en modernisering med bl.a. måttangivelser för varje arts djurutrymme. Författningen innehåller dessutom krav för hur utrymmena skall utformas t.ex. med klättermöjligheter, gräv möjligheter, högt placerade liggplatser m.m. Den aktuella författningen innehåller föreskrifter om krav som måste uppfyllas för att en djurpark eller liknande anläggning skall bli godkänd för offentlig förevisning av djur. Föreskrifterna gäller för alla som visar djur offentligt på samma plats i sju dagar eller mer, per år. Den nya författningen innehåller bl.a. kapitel med specifika krav på mått och miljöberäkning för varje djurart. Nästan alla djurarter kan bestämmas i någon av djurkategorierna. Utskottet har erfårit att uppdateringen av författningen har skett i samråd med en referensgrupp där även branschorganisationer har ingått. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2002/03: MJ341 (fp) yrkandena 1 och 2, 2002/03: MJ414 (v) yrkandena 1 och 2, 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 34 och 2003/04: MJ252 (fp) yrkandena 1 och 2 i den mån dessa inte är tillgodosedda med det anförda.

Som utskottet redogjort för ovan stadgar EG:s direktiv 1999/22/EG om hållande av vilda djur i djurparker att en djurpark måste bedriva forskning, undervisning eller bevarande av biologisk mångfald. Djurparkerna kontrolleras regelbundet beträffande gällande djurskyddsregler och EU:s artskydd och djurparksdirektiv. Djurparkerna har således förändrat sin verksamhet från att nästan enbart visa djur till att arbeta med bevarande av biologisk mångfald och att sprida kunskap och information om djur. Sedan 1960-talet har djurparkernas antal projekt med forskning och bevarande av biologisk mångfald stigit från några få till att i dag bestå av ett 150-tal. Som en följd av att djurparkerna förändrat sin verksamhet klassificeras de numera som svensk kultur, vilket medfört lägre moms på inträde. Utskottet konstaterar att utvecklingen av verksamheten i våra djurparker har varit omfattande och skett i en positiv riktning. Utskottet anser dock inte att riksdagen bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2002/03: MJ341 (fp) yrkande 3 och 2003/04: MJ252 (fp) yrkande 3.

Utskottet instämmer till fullo i den ståndpunkt som Sverige intar i EU att tjurfäktning inte är förenligt med principerna för ett gott djurskydd. Utskottet är emellertid införstått med att tjurfäktningen i vissa länder utgör en nationell sedvana, vilket Sverige enligt EG-fördraget måste respektera. Enligt Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet) tar Sverige dock upp frågan i mera informella sammanhang. Med hänvisning till den redovisade svenska ståndpunkten i EU och till regeringens ambition att aktualisera frågan anser utskottet att motion 2003/04: MJ367 (kd) yrkande 16 inte bör föranleda något uttalande från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionen.

Den 1 juli 2003 trädde myndighetsföreskrifter (SJVFS 2003:29) om användning av djur vid film-, video- eller TV-inspelning och föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten i kraft. Bestämmelserna innehåller regler om villkor för hållande av djur vid angivna tillfällen. Föreskrifterna gäller inte vid dokumentär inspelning eller förevisning. Av före-

skrifterna framgår bl.a. att djuren före första inspelningen, föreställningen eller annan förevisning skall ha genomgått veterinärbesiktning. Djurutrymmen skall finnas iordningställda innan djuren kommer till platsen för arrangementet. Inga djur får drogas, utsättas för skaderisk, fara, smärta eller utsättas för onödigt stress inför eller under inspelningen, föreställningen eller annan förevisning. Om ammunition, sprängmedel eller andra effekter skall användas i närheten av djuren måste ljud- och ljusstyrkan reduceras till en sådan nivå att de inte förorsakar djuren lidande. Ett djur får aldrig tvingas utföra handlingar som det inte har fysiologiska och träningsmässiga förutsättningar för. De redovisade reglerna innebär enligt utskottets förmenande att motionerna 2002/03:MJ458 (v) och 2002/03:MJ462 (s) yrkande 1 får anses vara tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför motionerna i berörda delar.

I myndighetsföreskrifterna finns bestämmelser om tävlingsverksamhet med djur och hur djur får tränas (SJVFS 2000:23). Vid hundkapplöpningar får en hund starta vid tävling tidigast vid 15 månaders ålder. Träning på bana efter mekanisk harattrapp får påbörjas tidigast vid 12 månaders ålder. En hund får starta i högst tre tävlingslopp inom en fjortondagarsperiod. Under samma tävlingsdag får en hund starta i endast ett tävlingslopp. En hund som har startat i en tävling skall efter tävlingen ges minst två tränings- och tävlingsfria dagar. Enligt föreskrifterna skall en veterinär medverka i princip vid alla offentliga tävlingar. Undantag kan göras vid hundkapplöpning på rakbana så att veterinären endast behöver besiktiga hundarna och tävlingsbanan före tävlingen. Utskottet anser mot bakgrund härav att riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av motion 2002/03:MJ462 (s) yrkande 2.

Med hänvisning till vad utskottet anfört om djurskyddet i nöjesbranschen avstyrker utskottet också motion 2002/03:MJ373 (s).

Djur i pornografiska sammanhang

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre yrkanden (s, kd, mp) i vilka användningen av djur i pornografiska sammanhang tas upp. Utskottet hänvisar härvid huvudsakligen till vad justitieministern anfört i riksdagen om att frågan ägnas uppmärksamhet.

Jämför reservationerna 25 (kd) och 26 (mp).

Motionerna

I några motioner framhåller motionärerna att användning av djur i pornografiska sammanhang är en grov kränkning av djuren. De kräver därför ett uttryckligt förbud mot denna företeelse. Yrkandena återfinns i motionerna 2002/03:MJ479 (s) och 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 36. I motion 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 17 efterfrågar motionärerna ett förslag till ändring av brottsbalken så att tidelag förbjuds.

Utskottets ställningstagande

När det gäller användning av djur i pornografiska sammanhang vill utskottet inledningsvis hänvisa till bestämmelserna i djurskyddslagen om att djur skall skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. I brottsbalken återfinns dessutom straffbestämmelser för djurplågeri, dvs. att någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande. Straffet är böter eller fängelse i högst två år. Det är således redan i dag förbjudet att utsätta djur för lidande och att plåga dem oavsett hur det sker. Justitieministern har i ett interpellationssvar nyligen framhållit att djurpornografi som sprids via Internet eller i filmer i vissa fall är förbjudet som olaga våldsskildring. Den som skildrar eller sprider sådan pornografi kan dömas till böter eller fängelse i upp till två år. Justitieministern påpekar dessutom att tillgången till djurpornografi begränsas genom myndighetsingripanden när pornografen är straffbar och att det därutöver råder en självsanering. Frågan om det behövs och bör vidtas ytterligare åtgärder för att begränsa tillgången till djurpornografiskt material är enligt justitieministern komplicerad att besvara, eftersom sådana åtgärder måste vägas mot våra grundlagsfästa bestämmelser om tryckfrihet och yttrandefrihet. När det gäller de brottsbekämpande myndigheternas handläggning av brott mot djurskyddslagstiftningen förutsätter justitieministern att dessa brott utreds och lagförs på samma sätt som andra brott. Han påpekar också att polisen fortlöpande arbetar med att stärka och effektivisera sin verksamhet när det gäller att bekämpa alla typer av brott. Justitieministern anser sig för närvarande inte se något omedelbart behov av lagstiftningsåtgärder men säger sig följa frågan (svar på interpellation 2003/04:252). Utskottet förutsätter att den uppmärksamhet regeringen ägnar åt frågan vid behov kommer att leda till de åtgärder som bedöms lämpliga. Utskottet anser därmed att det inte är nödvändigt att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till regeringen vilket föreslås i motionerna 2002/03: MJ479 (s), 2002/03: MJ490 (mp) yrkande 36 och 2003/04: MJ367 (kd) yrkande 17. Utskottet avstyrker därför motionerna i berörda delar.

Exotiska sällskapsdjur

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett yrkande (m) om förbud för privatpersoner att importera giftiga ormar och två yrkanden (mp) om bl.a. förbud mot att hålla exotiska djur.

Motionerna

I motion 2003/04: MJ202 (m) förespråkar motionären förbud för privatpersoner att importera giftiga ormar. Motionären påpekar att man i medier har kunnat läsa om ökad import och att giftormar kommer lösa. Motionären häv-

dar att det förekommit att det varit svårt att få tag i motgift om en sådan orm bitit någon. Riksdagen bör enligt motion 2002/03:MJ309 (mp) begära att regeringen utreder vilka problem som kan uppstå med exotiska djur som sällskapsdjur och föreslår åtgärder för att komma till rätta med dessa problem. Enligt motion 2003/04:MJ317 (mp) bör allt hållande av exotiska djur förbjudas.

Utskottets ställningstagande

För införsel av bl.a. reptiler från land inom EU och Norge gäller bl.a. att importören skall vara registrerad hos ansvarig myndighet. Anmälan skall ske till tullmyndighet respektive gränskontrollveterinär, och införseln får ske under förutsättning att djuret är uppfött i fångenskap. När det gäller införsel av bl.a. reptiler från land utanför EU skall sändningen åtföljas av en försäkran utfärdad av exportören som intygar att djuren kommer ifrån en anläggning där djuren vid tiden för avsändandet var kliniskt friska samt att djuren är uppfödda i fångenskap (SJVFS 1996:24). Vissa arter omfattas av särskilda bestämmelser enligt CITES (konventionen om internationell handel som reglerar handeln med utrotningshotade arter från naturvårdssynpunkt) eller artskyddsförordningen. Regeringen får enligt 9 kap. 11 § miljöbalken föreskriva att vissa djur inte utan särskilt tillstånd av kommunen får hållas inom områden med detaljplan eller områdesbestämmelser, om sådana föreskrifter behövs för att hindra att olägenheter för människors hälsa uppstår. I förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd anges i 39 § att en kommun får föreskriva att bl.a. orm inte får hållas inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser utan särskilt tillstånd av den kommunala miljönämnden. Ett sådant tillstånd får förenas med särskilda villkor. Många kommuner har i sina lokala hälsoskyddsföreskrifter dessutom bestämmelser om tillståndskrav beträffande hållande av orm. Enligt uppgift har Jordbruksverket tidigare bedömt att de flesta giftformer i privat ägo stammar från avel inom landet och inte från införsel. Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motion 2003/04:MJ202 (m).

Den 1 juli 2002 trädde en ändring av 4 § djurskyddslagen i kraft, vilken innebär att alla djur omfattas av bestämmelsen att de skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Bestämmelser om att hålla, föda upp och försälja djur avsedda för sällskap och hobby finns i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (SJVFS 2003:24). Bland annat anges att viltfångade djur inte får hållas, förmedlas eller säljas för sällskap och hobby. Det är inte heller tillåtet att hålla, förmedla eller sälja apor, rovdjur eller rovfåglar. I föreskrifterna finns dessutom bestämmelser om utbildningskrav för den som driver handel med sällskapsdjur och om skyldighet för den som säljer sällskapsdjur att lämna information om djurets skötsel. Enligt bestämmelserna skall ett förvaringsutrymme för sällskapsdjur vara tillräckligt stort för att möjliggöra de rörelser och den motion som varje djur behöver. Det skall också innehålla en inredning som aktiverar djuret och medger de klättermöjligheter, gräv- och

ligheter, viloplats, gömställen, bad-, sim- eller dykmöjligheter som varje djurart behöver för att kunna utöva sitt naturliga beteende. Om ett djur har särskilda krav på klimat, som temperatur och luftfuktighet, skall detta tillgodoses. Djur som har behov av att vara tillsammans med andra djur skall hållas och skötas på ett sätt som tillgodoser dessa behov. Det anförda innebär enligt utskottet att riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2002/03: MJ309 (mp) och 2003/04: MJ317 (mp). Motionerna avstyrks.

Xenotransplantationer, grytjakt och övriga djurskyddsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (mp) vilka bl.a. behandlar djurraser med genetiskt betingade defekter och djur som behandlats med hormon eller antibiotika i tillväxtfrämjande syfte. Dessutom avstyrker utskottet ett yrkande (kd) om lidande för genetiskt modifierade djur samt ett yrkande (kd) om att förädlingsstöd bör kunna beviljas sådana företag som utvecklar produkter vars värde består i att djurskyddshänsyn tagits. Därutöver avstyrker utskottet ett yrkande (kd) om djurskydd vid s.k. xenotransplantation. Utskottet avstyrker vidare två yrkanden (s, fp) om grytjakt och slutligen ett yrkande (m) om att förkorta hanteringstiderna vid import av försöksdjur.

Jämför reservationerna 27 (fp, kd), 28 (v, mp), 29 (kd) och 30 (mp).

Motionerna

I motion 2002/03: MJ490 (mp) förespråkas import av djur som är genmanipulerade eller har behandlats med tillväxthormon eller antibiotika i tillväxtsyfte (yrkande 21). Dessutom anser motionärerna att det är fel att avla djur på det sätt som skett med rasen Belgisk blå. Benen orkar knappast bära djurets kroppstyngd, och kon kan inte ens föda sina kalvar på naturlig väg utan måste förlösas med kejsarsnitt. Dessa och andra raser med genetiskt betingade defekter samt många högproduktionsavlade höns och kycklingar som har ständig växtvärk skall enligt motionen inte få användas i Sverige (yrkande 22).

Ett förslag som framförs i motion 2003/04: MJ367 (kd) är att medge förädlingsstöd till företag som vill utveckla produkter vars värde delvis består i att särskilda djurskyddshänsyn tagits (yrkande 1). Motionärerna anser dessutom att regeringen bör återkomma med förslag till ändringar i djurskyddslagen i syfte att förbjuda sådana genetiska modifieringar som medför lidande för djuret, underminerar dess möjligheter till naturligt beteende eller medför nedsatt välbefinnande (yrkande 7). Den medicinska vetenskapens framsteg har enligt motionärerna väckt förhoppningar om att det i framtiden skall vara

möjligt att föda upp djur med mänskliga organ, som vid behov skall kunna transplanteras till behövande människor. Det är viktigt att de etiska ramarna för denna s.k. xenotransplantation diskuteras och blir föremål för politiska beslut (yrkande 15).

Det krävs importtillstånd för de flesta försöksdjur påpekas det i motion 2003/04:MJ204 (m). Vid sådan import skall djuren undersökas av en gränsveterinär vid den gränskontrollstation som finns i anslutning till flygplatsen. Importören skall därför avisera gränsveterinären om djurens ankomst minst 24 timmar i förväg. Djuren kommer först till ett tillfälligt ställe och förs sedan till gränskontrollstationen. När gränsveterinären givit klartecken klarerar Tullverket ärendet och djuret kan lämnas ut. De många transporter från lagret till gränskontrollstationen och tillbaka förlänger hanteringstiden. Eftersom detta ofta kan bli plågsamt för djuren måste det till en förenkling för att minska antalet transporter för försöksdjur. Motionären anser därför att regeringen måste vidta åtgärder för att förenkla och förkorta hanteringstiden vid import av försöksdjur.

I två motioner föreslås att grytjakt förbjuds med hänvisning till att företelsen är oetisk från djurskyddssynpunkt. Dessa är motionerna 2003/04:MJ273 (s) yrkande 3 och 2003/04:MJ372 (fp).

Utskottets ställningstagande

Inom EU är det enligt direktiv 92/22/EEG om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan förbjudet att ge djur hormoner för att få dem att växa fortare. Enligt EU:s nya förordning 1831/2003 om fodertillsatser, som antogs den 1 september 2003, skall användningen av antibiotika i foder fasas ut och vara förbjuden från den 1 januari 2006. Det är dock tillåtet att från land utanför EU importera djur som behandlats med antibiotika i tillväxtfrämjande syfte förutsatt att preparaten är godkända i EU. Däremot är det förbjudet att importera djur och produkter från djur som behandlats med hormoner i tillväxtfrämjande syfte. Inom Sverige är det enligt 29 § djurskyddsförordningen förbjudet att bedriva avel med en sådan inriktning att den kan medföra lidande för djuren. Statens jordbruksverk har meddelat närmare föreskrifter om djurskyddskrav vid avelsarbete (SJVFS 1999:106), där det bl.a. framgår att nötkreatur, svin, hästar, får och getter som nedärver defekter inte får användas för reproduktion. En förteckning över vilka defekter som avses finns som bilaga till föreskriften. I denna bilaga ingår bl.a. muskelhypertrofi, dvs. abnorm muskelansättning, vilket bl.a. kännetecknar rasen Belgisk blå. Renrasiga avelsdjur av nötkreatur, svin, får och getter som godkänts för avel i ett annat land inom EU får dock även användas i Sverige. Sverige har ingen möjlighet att förbjuda import av djur med genetiskt betingade defekter. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2002/03:MJ490 (mp) yrkandena 21 och 22.

När det gäller genetisk modifiering av djur vill utskottet påpeka att sådan modifiering sker i Sverige endast i syfte att utgöra modeller för humana sjukdomar för forskningen. Det förekommer således inte i livsmedelsproduk-

tionen. Djurförsöksetiska utredningen lämnade i december 2003 sitt betänkande Etisk prövning av djurförsök – genteknik och bioteknik på djur (SOU 2003:107). I betänkandet föreslås att djurskyddslagen ändras så att djur som till följd av sin genetiska konstitution föds med eller under sin livstid utvecklar olika typer av defekter, skador, sjukdomar eller sjukdomssymptom inte skall utsättas för ett onödigt lidande. Den föreslagna ändringen innebär att det av bestämmelserna skall framgå att framställning av försöksdjur och avel med försöksdjur med förändrad arvs massa eller med sådan inriktning att den kan medföra lidande eller obehag för djuren skall godkännas av en djurförsöksetisk nämnd innan framställningen eller aveln påbörjas. Utskottet har erfarit att betänkandet bereds i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas av ett riksdagsuttalande, varför motion 2003/04: MJ367 (kd) yrkande 7 avstyrks.

Miljö- och landsbygdsprogrammen omfattar stöd till miljöbefrämjande och landsbygdsutvecklande åtgärder och kan beviljas till enskilda, näringsidkare och föreningar på landsbygden. Programmen omfattar 25 olika stöd, bl.a. förbättrad bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även kallat förädlingsstöd. Förädlingsstöd ges till de företag som arbetar med livsmedelsförädling. Stödet är inriktat på i huvudsak två områden: utveckling av högförädlade livsmedel av god kvalitet genom investeringar som avser nya produkter/produktionsprocesser och nya marknader samt småskalig livsmedelsförädling som främjar mångfalden av näringslivet på landsbygden och som bidrar till en stärkt konkurrensförmåga för jordbruksföretagen. För att erhålla stöd krävs bl.a. att företaget som söker är ekonomiskt bärkraftigt och att minimikraven för miljö, djurskydd och livsmedelshygien är uppfyllda. Det förslag som framförs i motion 2003/04: MJ367 (kd) yrkande 1 om förädlingsstöd till företag som vill utveckla produkter vars värde delvis består i att särskilda djurskyddshänsyn tagits har även framförts i Djurtransportutredningens betänkande Kännande varelser eller okänsliga varor? (SOU 2003:6). Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Utskottet anser att riksdagen bör avvakta beredningen innan några åtgärder vidtas. Motionen avstyrks.

Transplantation av vävnad från djur till människa benämns xenotransplantation. Frågor om djurskyddet vid transplantation av det här slaget har närmare belysts i betänkandet Från en art till en annan – transplantation från djur till människa (SOU 1999:120). Utredningen framhåller bl.a. att xenotransplantation måste utföras inom ramen för gällande djurskyddslagstiftning och att det måste säkerställas att det i varje särskilt fall prövas om lagens krav verkligen uppfylls. Utredningen anser att det genom miljöberikande åtgärder bör skapas en djurmiljö som medger att ursprungsdjuren och avelsdjuren får en rimlig möjlighet att bete sig naturligt, trots de inskränkningar i den naturliga miljön som de smittskyddsrelaterade kraven på en hög biosäkerhet för med sig. En genmodifiering av ursprungsdjuren är enligt utredningen acceptabel endast under förutsättning att den inte medför förändringar i djurens beteende eller förändringar som leder till obehag, smärta eller sjukdom. Det krävs därför enligt utredningen att tillsynen är god och att djuren efter genmodifieringen

följs upp av speciellt utbildad personal. Beredning av utredningens förslag pågår för närvarande i Regeringskansliet (Socialdepartementet). Utskottet förutsätter att den fortsatta beredningen även omfattar de djurskyddsaspekter som behandlas i betänkandet. Med hänvisning härtill anser utskottet att det inte finns behov av ett uttalande från riksdagens sida när det gäller motion 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 15.

Regeringen (Jordbruksdepartementet) gav i juni 2001 Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) en remiss om användning av levande grävling vid grytanlagsprov. SVA besvarade remissen i mars 2004 (dnr 332/99). Enligt studien som låg till grund för yttrandet är det sannolikt att den grytanlagsprovverksamhet som bedrivs för närvarande inte är förenlig med djurskyddslagen. SVA lämnar förslag på ett antal åtgärder i syfte att bättre anpassa grytanlagsproven till djurskyddslagens bestämmelser. Men, påpekar SVA, även andra åtgärder, som kan ligga utanför SVA:s kompetensområde att bedöma, kan vara nödvändiga. Enligt utskottets mening bör beredningen av yttrandet avvaktas innan riksdagen vidtar några åtgärder med anledning av motionerna 2003/04:MJ273 (s) yrkande 3 och 2003/04:MJ372 (fp). Berörda motionsyrkanden avstyrks.

Vid införsel av djur från land utanför EU är veterinär gränskontroll obligatorisk för att förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar. Detta gäller enligt EG-lagstiftning för alla djur, inklusive försöksdjur. Vid införsel av destinationsuppfödda försöksdjur från andra EU-länder däremot sker ingen veterinär kontroll. Import av försöksdjur (mest råttor och möss) sker framför allt från USA. Jordbruksverket ansvarar för den veterinära gränskontrollen vid godkända införselorter, t.ex. flygplatser. Utskottet har erfarit att när en försändelse med försöksdjur anländer till en flygplats transporteras den först till ett särskilt djurum i anslutning till lagerutrymmen. Därefter transporteras försändelsen till den veterinära kontrollstationen, där djuren och medföljande dokumentation inspekteras av tjänstgörande veterinär. Efter denna procedur som i regel inte tar mer än några timmar transporteras djuren vidare mot destinationsanläggningen. Om en försändelse anländer med ett sent kvällsplan kan det hända att den veterinära kontrollen sker först dagen därpå. Detta anses dock inte av gränsveterinärerna vara ett problem från djurskyddssynpunkt, eftersom de transportbehållare som används tillgodoser djurens behov. Burarna är försedda med strö och djuren har tillgång till foder och vatten. Det framgår av dokumentationen hur lång tids försörjning av foder och vatten som finns med. Beredskap dygnet runt finns på de veterinära kontrollstationerna för de fall där det är nödvändigt att inspektera djur omedelbart. Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motion 2003/04:MJ204 (m).

Djurhälsovård

Veterinärväsendets organisation

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker fyra yrkanden (fp, kd) om bl.a. konkurrenssituationen mellan privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer. Utskottet hänvisar till att ett av riksdagen beslutat tillkännagivande bereds i Regeringskansliet.

Jämför reservation 31 (fp).

Motionerna

Enligt motion 2003/04:MJ33 (kd) yrkande 6 gav utskottet i bet. 2002/03: M J U 1 0 regeringen till känna bl.a. att regeringen borde utreda vissa problem i den veterinära verksamheten. Utskottet anförde vidare att utredningen borde lämna förslag till alternativa organisatoriska lösningar för den fältveterinära verksamheten. Motionärerna anför att någon utredning ännu ej är tillsatt. Motionärerna anser att utredningen bör tillsättas samt anser att Distriktsveterinärorganisationen bör avskaffas och att resurser för myndighetsutövning bör föras över till länsveterinärorganisationen. Också i motion 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 19 framförs åsikten att det behövs en ny organisation av veterinärväsendet. Enligt motion 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 5 behövs en allsidig spegling av veterinärorganisationen. Slutligen anser motionärerna i motion 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 8 att konkurrenssituationen måste bli likvärdig mellan privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer.

Utskottets ställningstagande

Riksdagens revisorer publicerade i november 2002 rapporten Villkoren för veterinär verksamhet (2002/03:4). I rapporten föreslog revisorerna att regeringen tillsätter en oberoende utredning med uppdrag att lösa problemen med fördelningen av det statliga bidraget till distriktsveterinärorganisationen, statens ansvar för sällskapsdjuren och Jordbruksverkets dubbla roller, dvs. distriktsveterinärernas dubbla roller som myndighetsutövare och praktiserande veterinärer. Enligt revisorerna borde utredningen lämna förslag till alternativa organisatoriska lösningar för den fältveterinära verksamheten. Därtill borde utredningen lämna förslag till hur behovet av veterinär kompetens för myndighetsutövande uppgifter samt beredskap mot smittsamma djursjukdomar inom det veterinära området kan tillgodoses i hela landet. Det innebär att även länsveterinärernas arbetsuppgifter borde ses över. Utredningen borde också få i uppdrag att lämna förslag till hur tillsynen över veterinär yrkesutövning kan utformas. Utskottet instämde i sitt betänkande 2002/03: MJU10 i vad revisorerna anförde och föreslog riksdagen ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med revisorernas förslag. Riksdagen beslutade i enlighet med utskot-

tets förslag (rskr. 2002/03:230 och 2002/03:231). Utskottet har erfarit att på grund av riksdagens tillkännagivande har Jordbruksdepartementet inrättat en samarbetsgrupp med representanter för myndigheter (bl.a. Konkurrensverket), lantbruksnäringen och veterinärkåren, såväl offentligt som privat anställda, vilka arbetar med frågorna. Utskottet har erfarit att gruppens arbete varit mycket effektivt och att detta nu är slutfört. Flera problem som påpekats har lösts och Jordbruksverket avser nu att implementera nya rutiner m.m. I Jordbruksdepartementet pågår arbete med att sammanställa en rapport över gruppens arbete, samtidigt som behovet av att tillsätta en utredning övervägs. Utskottet anser med hänvisning härtill att resultatet av beredningen bör avvaktas innan riksdagen vidtar några åtgärder. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2003/04:MJ33 (kd) yrkande 6, 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 5, 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 19 och 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 8.

Huvudmannaskapet för försöksdjursveterinärer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre motionsyrkanden (s, m, v) om intressekonflikter i den försöksdjursveterinära verksamheten. Utskottet hänvisar bl.a. till att bestämmelser nyligen införts på området och till att den nya Djurskyddsmyndigheten har en tillsynsuppgift.

Jämför reservation 32 (v).

Motionerna

Enligt motion 2003/04:MJ230 (m) behövs lagändringar för att förhindra att försöksdjursveterinärer kan vara anställda av dem de skall granska. Också i motion 2003/04:MJ402 (v) yrkande 8 anser motionärerna att man bör se över möjligheten att ändra huvudman för försöksdjursveterinärer i syfte att skilja tillsyn från verksamhet. Samma förslag lämnas i motion 2003/04:MJ440 (s).

Utskottets ställningstagande

Enligt djurskyddslagen skall, om tillstånd för försöksdjursanvändning beviljas, det finnas en av Djurskyddsmyndigheten godkänd föreståndare som ansvarar för verksamheten och en veterinär som ger råd och anvisningar om hur verksamheten skall bedrivas. Denna veterinär skall också bistå vid behandling av djuren. Föreståndaren och veterinären skall se till att verksamheten bedrivs enligt djurskyddslagen och föreskrifter meddelade med stöd av lagen. I lagen anges även att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om vad som skall gälla för föreståndare och veterinär. I föreskrifterna (SJVFS 2003:18) om uppfödning, förvaring, tillhandahållande och användning m.m. av försöksdjur finns bl.a. bestämmelser om föreståndarens och veterinärens skyldigheter. När det gäller veterinären anges bl.a. att denne

skall bedriva den veterinärmedicinska rådgivning som verksamheten föranleder och som behövs med avseende på djurens fysiska och psykiska välbefinnande. När det gäller tillsyn anges bl.a. att denna skall ske minst en gång dagligen och att den som utför tillsynen skall ha den utbildning och erfarenhet som krävs. Veterinären skall delta i tillsynen vid djurförsök som innebär betydande smärta, ångest eller annat likvärdigt lidande. Ytterligare uppgifter för veterinären anges i föreskrifterna (SJVFS 2003:17) om djurförsök m.m. Bestämmelser om tillsyn i ovan nämnda föreskrifter avser inte den officiella djurskyddstillsynen utan är snarare en försäkran om att en person med denna kompetens finns i verksamheten och för att bl.a. övervaka vissa försök. Den centrala tillsynen av efterlevnaden av djurskyddslagen utövas sedan den 1 januari 2004 av Djurskyddsmyndigheten. Även fortsättningsvis är det dock kommunen som ansvarar för den lokala djurskyddstillsynen. I djurskyddslagen anges att kommunen skall ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Utskottet anser mot bakgrund av de redovisade bestämmelserna inte att riksdagen bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2003/04:MJ230 (m), 2003/04:MJ402 (v) yrkande 8 och 2003/04:MJ440 (s). Motionerna i berörda delar avstyrks.

Övriga veterinära frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett yrkande (fp) om djursjukdata med hänvisning till att riksdagen har beslutat om ett tillkännagivande härom som bereds i Regeringskansliet. Utskottet avstyrker dessutom ett yrkande (c) om ökade befogenheter för husdjurstekniker samt två yrkanden (kd) om vikten av att bekämpa djursjukdomar inom jordbruket.

Motionerna

En djursjukdomsdatabas är ett hjälpmedel i förebyggande djurhälsovård och livsmedelskontroll, anför det i motion 2003/04:MJ35 (fp) yrkande 7. Man kan med hjälp av databasen följa sjukdomsutvecklingen och läkemedelsförskrivningar, vilket är angeläget med tanke på antibiotikaresistensen. Motionären anser därför att djursjukhusdatabasen snarast bör upprättas.

Vissa delar i Jordbruksverkets föreskrifter kräver enligt motion 2002/03:MJ405 (c) att icke-veterinär personal som behöver använda djurläkemedel skall ha genomgått utbildning innan en veterinär får delegera läkemedelsanvändningen. Enligt Jordbruksverkets uppfattning har det inte heller tidigare varit tillåtet för husdjurstekniker att ge injektioner utan att veterinär ställt diagnos. Detta har dock i praktiken varit tillåtet och fungerat

väl. Husdjursteknikerna har en gedigen utbildning och erfarenhet av praktisk verksamhet och bör enligt motionärerna kunna både ställa diagnos och exempelvis ge injektion.

Riskerna med minskade insatser för bekämpande av djursjukdomar medför enligt motion 2003/04:MJ367 (kd) yrkande 20 stora risker. Resurserna för djurhälsoprogrammen måste därför säkerställas, anser motionärerna. I motion 2002/03:MJ424 (kd) yrkande 18 delvis anför motionärerna att en försämrad övervakning av sjukdomar som kan smitta till människan kommer att få en negativ inverkan på humanhälsan och statens kostnader. Dessutom bekostar staten bekämpning av epizootisjukdomar. Därmed har staten ett särskilt intresse av att kontrollera och bekämpa dessa sjukdomar. Det är därför viktigt att djurhälsoprogrammen säkerställs.

Utskottets ställningstagande

Riksdagens tillkännagivande till regeringen våren 2003 (bet. 2002/03:MJU10, rskr. 2002/03:230 och 2002/03:231) omfattade bl.a. frågan om att tillsätta en utredning med uppdrag att redovisa hur omfattande bristerna i djursjukdata är, vad bristerna beror på och vad bristerna har inneburit för statistikens användbarhet. En sådan utredning skall även presentera förslag till hur bristerna kan åtgärdas. Enligt uppgift från Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet) pågår för närvarande arbete med att färdigställa utredningsdirektiv i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Utskottet förutsätter därför att en sådan utredning inom en snar framtid kan tillsättas. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ35 (fp) yrkande 7.

Föreskrifterna (SJVFS 2002:57) om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård reviderades under 2002. Vissa ändringar av bestämmelserna gjordes i slutet av år 2002 genom föreskrifterna (SJVFS 2002:89) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård. Utskottet har erfarit att Jordbruksverket hade noterat att husdjursteknikerna under senare år erhållit allt större ansvar, så att deras uppgifter inte längre var förenliga med de relativt strikta reglerna för husdjursteknikernas befogenheter. Resultatet blev att befogenheterna utökades i förhållande till tidigare regler samtidigt som de nya reglerna kom att bli mera återhållsamma jämfört med tidigare praxis. Numera ställs utbildningskrav för vissa åtgärder. Utskottet vill i detta sammanhang dessutom påpeka att riksdagen har beslutat om ändringar i djurskyddslagen (prop. 2001/02:93, bet 2001/02:MJU20, rskr. 2001/02:257), vilka trädde i kraft den 1 januari 2003. Dessa ändringar innebär bl.a. att injektioner, med viss undantagsmöjlighet, inte skall få ges till djur utan veterinärs anlitande. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2002/03:MJ405 (c).

Utskottet uttalade i samband med riksdagens behandling av budgeten för år 2004 att utskottet sätter stor vikt vid att det goda djurhälso- och smittskyddsläget i landet upprätthålls. Ett viktigt led i detta är enligt utskottets mening kontroll- och bekämpningsprogram för olika sjukdomar som har betydelse för

djur- och folkhälsa men även de hälsoförebyggande program som utarbetas i samarbete mellan Jordbruksverket och näringen. Som regeringen anförde i budgetpropositionen visar erfarenheterna av mul- och klövsjukutbrotten i EU att det är nödvändigt att ha en i förväg klart utarbetad strategi för hantering av stora landsomfattande utbrott av epizootiska sjukdomar. Handeln med djur och kontakterna med övriga medlemsstater ökar uppenbart risken för utbrott av smittsamma djursjukdomar. Vid ett sådant utbrott ställer EU krav på en effektiv bekämpning och det är viktigt att kunna leva upp till dessa krav. Utskottet konstaterade i detta sammanhang att det av propositionen framgick att Jordbruksverket har initierat en nationell strategi i detta avseende och involverat andra myndigheter såsom SVA, Livsmedelsverket, Rikspolisstyrelsen, Försvarsmakten, Beredskapsmyndigheten och Tullverket i detta arbete. I detta sammanhang är det, vilket regeringen också framhöll, viktigt att epizootilagstiftningen tillhandahåller alla nödvändiga hjälpmedel. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2002/03: MJ424 (kd) yrkande 18 (delvis) och motion 2003/04: MJ367 (kd) yrkande 20 i den mån dessa inte kan anses tillgodosedda.

Djurförsök

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker 25 motionsyrkanden vilka utskottet funnit utgöra i huvudsak upprepningar av motionsyrkanden behandlade i ett betänkande från år 2003. Utskottet hänvisar därvid till att motionerna inte föranlett utskottet andra bedömningar eller ställningstaganden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade motioner om djurförsök från allmän motionstid senast i februari 2003 (bet. 2002/03: MJU8). I samband därmed påpekade utskottet bl.a. att merparten av de frågor som var aktuella i sin tur behandlades ingående av utskottet redan våren 2002 i samband med utskottets beredning av regeringens skrivelse Användning av försöksdjur (skr. 2001/02:48, bet. 2001/02: MJU7). Utskottet hänvisade vid sin behandling av motionerna år 2003 främst till vad som anfördes vid behandlingen av skrivelsen men även till utredningsbetänkandet Djurförsök (SOU 1998:75) och Djurförsöksetiska utredningens delbetänkande Etisk prövning av djurförsök (SOU 2002:86). Utskottet upprepade huvudsakligen sina uttalanden från våren 2002 om att utskottet förutsätter att regeringen och svenska myndigheter även i fortsättningen aktivt verkar för ytterligare begränsningar av användningen av försöksdjur och för förbättrade förhållanden för dessa djur. Samtliga motioner avstyrktes. Utskottet konstaterar inför behandlingen av de motioner som nu är aktuella att dessa till största delen utgör upprepningar av de motioner som

behandlades i februari 2003 (bet. 2002/03:MJU8). Övriga motioner om djurförsök omfattas i allt väsentligt av de ställningstaganden utskottet gjorde i det betänkandet. De motioner som nu är föremål för utskottets behandling föranleder inte utskottet någon ändring av tidigare bedömningar och ställningstaganden. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna 2003/04:MJ256 (kd) yrkande 1, 2003/04:MJ270 (s) yrkandena 1–14, 2003/04:MJ367 (kd) yrkandena 9–14, 2003/04:MJ369 (mp) yrkandena 1–3 och 2003/04:MJ463 (s).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Vissa samordningsfrågor, punkt 4 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handläggningen av djurskyddsärenden. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ402 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03:MJ454 yrkande 1, 2003/04:MJ35 yrkande 3 och 2003/04:MJ37 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Handläggningen av brott mot djurskyddslagen kan ta lång tid vilket är särskilt allvarligt då det handlar om grova överträdelser som resulterar i djurförbud. Det finns en rad anledningar till långa handläggningstider. Möjligheten för polisen att prioritera dessa djurskyddsärenden genom ökade resurser är ett sätt att minska handläggningstiderna, men till stor del skulle handläggningen kunna effektiviseras genom andra åtgärder. Eftersom det för närvarande saknas riktlinjer för hur djurskyddsärenden skall hanteras av polis, skiljer sig hanteringen åt mellan olika polisdistrikt. Avsaknad av tydliga riktlinjer inger också osäkerhet hos polisen. Med anledning av den oklarhet som råder kring polisens roll i djurskyddsärenden anser jag att regeringen bör se över möjligheten att förenkla och effektivisera handläggning av djurskyddsärenden inom både polis och kommun i syfte att stärka djurskyddsarbetet. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Vissa samordningsfrågor, punkt 4 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om verkställigheten av omhändertagande av djur m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ37 yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna 2002/03:MJ454 yrkande 1, 2003/04:MJ35 yrkande 3 och 2003/04:MJ402 yrkande 1.

Ställningstagande

Varje fördröjning i verkställandeledet innebär ett otillbörligt förlängande av djurens lidande. Regeringen bör därför vidta de åtgärder som krävs för att polismyndigheten i högre utsträckning verkställer omhändertagande av djur. Jag anser att krav bör införas bl.a. på att varje lokal polismyndighet upprättar en förberedd plan och uppställningskontakter. Detta skulle öka möjligheterna till att snabbt kunna genomföra ett omhändertagande.

Rättstillämpningen måste vara lika oberoende av var brott mot djurskyddslagen begås. En utveckling i analogi med vad som gäller för miljöbrott är eftertraktansvärd. Riksåklagarens miljöbrottsenhet har också ansvar för ett frivilligt samarbetsorgan där samtliga myndigheter, även tillsynsmyndigheter, med anknytning till miljöbrottsbekämpning är representerade. Inom Naturvårdsverket finns också ett särskilt tillsyns- och föreskriftsråd. Detta skulle kunna tjänstgöra som modell för djurskyddet.

Vad som anförs ovan bör ges regeringen till känna.

3. Utbildningsfrågor, punkt 5 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utbildning för djurskyddsinspektörer. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ422 yrkande 8 och 2003/04:MJ35 yrkande 6 och avslår motion 2003/04:MJ37 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Det finns för närvarande ingen obligatorisk utbildning eller något krav på utbildning för kommunernas djurskyddsinspektörer. Vi anser att ett sådant krav på utbildning bör införas. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Utbildningsfrågor, punkt 5 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om veterinärutbildningen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ37 yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna 2002/03:MJ422 yrkande 8 och 2003/04:MJ35 yrkande 6.

Ställningstagande

Samtliga i Sverige verksamma veterinärer har i dag en lagstadgad anmälningsplikt då det gäller djurskydd. Hantering av ett djurskyddsfall på ett ur förvaltnings synpunkt korrekt sätt är därför en angelägenhet för hela veterinärkåren. Detta innebär att denna kompetens inte bara är en fråga om vidareutbildning utan också en fråga om grundutbildning. En kurs i förvaltningsrätt med särskild inriktning på veterinärens roll i det lagstadgade djurskyddet bör därför införas i veterinärutbildningen. Likaså bör regeringen, via Djurskyddsmyndigheten, garantera tillgången på fortbildningskurser med liknande innehåll till utexaminerade veterinärer. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor, punkt 6 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om 3 § djurskyddslagen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ402 yrkande 7 och avslår motionerna 2002/03:MJ322, 2002/03:MJ386 yrkandena 1 och 11, 2002/03:MJ422 yrkande 4, 2002/03:MJ487 yrkande 18, 2002/03:MJ488 yrkandena 1 och 3, 2002/03:MJ490 yrkande 1, 2003/04:MJ37 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ221 yrkande 1, 2003/04:MJ272 yrkandena 1–3 och 2003/04:MJ381.

Ställningstagande

Enligt 3 § djurskyddslagen skall djur ges tillräckligt med foder och vatten och tillräcklig tillsyn. Någon definition av rekvisitet tillräcklig finns dock inte. I mindre besättningar kan formuleringen från djurskyddslagen fungera, men utvecklingen går åt det hållet att besättningarna blir större, vilket innebär att

tolkningen blir svårare. Ju större besättningar utvecklingen går mot, desto mer angeläget är det att rekvisitet tillräcklig definieras för att ett gott djurskydd skall kunna garanteras inom all djurhållning. Jag anser att regeringen bör se över 3 § djurskyddslagen i detta syfte. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor, punkt 6 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om djurskyddsregler. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ322, 2002/03: MJ490 yrkande 1, 2003/04: MJ37 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04: MJ381 och avslår motionerna 2002/03: MJ386 yrkandena 1 och 11, 2002/03: MJ422 yrkande 4, 2002/03: MJ487 yrkande 18, 2002/03: MJ488 yrkandena 1 och 3, 2003/04: MJ221 yrkande 1, 2003/04: MJ272 yrkandena 1–3 och 2003/04: MJ402 yrkande 7.

Ställningstagande

Reglerna om förprovning i djurskyddslagen är en mycket viktig åtgärd i det förebyggande djurskyddsarbetet och det borde utnyttjas mer än vad som fallet är i dagsläget. Förprovningen bör omfatta samtliga aspekter inom gården som har menlig inverkan på djurskydd eller djurhälsa. Som exempel kan nämnas det förslag som Jordbruksverket gjorde i en skrivelse till regeringen år 2001 (dnr 34-4814/01). Förslaget gällde en förändring i 5 § djurskyddsförordningen så att provningen också skall omfatta huruvida djurskyddslagstiftningens krav gällande bete och utevistelse för djur kan uppfyllas. Riksrevisionens rapport tar även upp problematiken med slutbesiktningar som inte genomförs. Jordbruksverket föreslog i samma skrivelse en förändring av förprovningen till två steg, förhandsgodkännande respektive slutligt godkännande. Jag anser att detta förslag skall beaktas. Då det är mycket viktigt med veterinär kompetens i förprovningen bör riksomfattande krav införas på att läsveterinär tillsammans med länsstyrelsens byggnadstekniska kompetens fattar beslut i dessa ärenden. I dag skiftar granskningsrutinerna mycket mellan olika län.

Djurskyddslagen är i sig radikal och om lagen följdes fullt ut skulle djurhållningen se helt annorlunda ut än vad den gör i dag. Djurskyddslagen är dock bara en ramlag och detaljregler meddelas av regeringen eller myndigheter. Bestämmelserna kan då i praktiken bli mycket mindre radikala. Det behövs därför en statlig utvärdering av hur djurskyddslagen fungerar i praktiken. Detta skulle kunna vara en uppgift för Djurskyddsmyndigheten.

Inom husdjursnäringen pågår redan i dag ett arbete med att bättre kunna mäta, utvärdera och utveckla djurväl-färden. Ett flertal branschspecifika djuromsorgsprogram finns etablerade. De djurrelaterade parametrar som används i dag har i huvudsak karaktären av negativa indikatorer – registrering av sjukdomsfrekvens, förekomst av smutsiga djur, förekomst av stereotypa beteenden. I dag finns ingen parameter för att utvärdera huruvida djuren har möjlighet att utföra sina naturliga beteenden, vilket får betraktas som en stor brist. Även i andra länder pågår ett arbete för att belysa djuromsorgsnivån på gårdsnivå. I ett franskt projekt fokuseras utvärderingen helt och hållet på djurbaserade parametrar. Systemet är intressant och inbegriper även frågan om möjlighet till naturligt beteende. I projektet har en handbok utarbetats för att användas vid gårdsbesök. En sådan modell skulle kunna utvecklas i Sverige. Därigenom skulle ett system utvecklas som aktuella myndigheter kan använda vid utfärdande av föreskrifter och utprovning av ny teknik. Den handbok som är en del i systemet skulle också kunna utgöra ett stöd vid tillsyn enligt djurskyddslagen.

Vad som anförs ovan bör ges regeringen till känna.

7. Allmänna internationella djurskyddsfrågor, punkt 7 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om internationell samordning. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ35 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03:MJ256 yrkande 3, 2002/03:MJ284, 2003/04:MJ256 yrkande 3, 2003/04:MJ271 yrkandena 1–3 och 2003/04:MJ399 yrkande 40.

Ställningstagande

Den nya Djurskyddsmyndigheten får ansvaret för den centrala djurskyddstillsynen beträffande samtliga djur som omfattas av djurskyddslagen. Vi anser att den nya Djurskyddsmyndigheten också skall ha uppgiften att samordna Sveriges agerande i internationella organ, exempelvis FN, WTO och inom EU. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Skärpning av EU:s djurskyddsbestämmelser, punkt 8 (fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp), Jan Andersson (c) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om EU:s djurskyddsbestämmelser. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ487 yrkande 19.

Ställningstagande

De strängare svenska reglerna innebär kostnader för det svenska jordbruket, t.ex. kostnader för större utrymmen i djurstallar. Dessa kostnader är visserligen motiverade från djurskyddssynpunkt. Då en god djuromsorg inte endast är en fråga för Sverige är det emellertid viktigt att arbeta för ett gott djurskydd även i andra länder. Detta är således viktigt både i ett etiskt perspektiv och från konkurrenssynpunkt. Den absoluta ambitionen måste vara att skärpa EU:s djurskyddslagar efter svensk förebild. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Djurhållning och djurskötsel i allmänhet, punkt 9 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om spaltgolv. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ490 yrkande 9 och avslår motionerna 2002/03:MJ242, 2002/03:MJ490 yrkande 17 och 2003/04:MJ382 yrkande 1.

Ställningstagande

Det har skett viktiga förbättringar i djurmiljön. Trots det tillbringar många djur stora delar av sitt liv på spaltgolv, något som alltmer ifrågasätts av djurskyddsskäl. Jag anser att spaltgolv bör förbjudas. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Djurtransporter, punkt 10 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om djurtransporter. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:U324 yrkande 8 och 2002/03:MJ490 yrkande 19 och avslår motionerna 2002/03:MJ256 yrkande 2, 2002/03:MJ386 yrkandena 2–7, 2002/03:MJ422 yrkandena 5–7, 2002/03:MJ424 yrkande 18 i denna del, 2002/03:MJ487 yrkandena 20 och 21, 2003/04:MJ221 yrkande 2, 2003/04:MJ256 yrkande 2, 2003/04:MJ367 yrkandena 3 och 5 samt 2003/04:MJ431 yrkande 6.

Ställningstagande

I dag produceras mer nötkött inom EU än befolkningen efterfrågar. På grund härav exporteras köttet med hjälp av generösa bidrag till länder utanför EU. Cirka 300 000 djur transporteras dessutom varje år sjövägen under vidriga förhållanden. För dessa betalas exportbidrag med cirka en miljard kronor varje år. Dessa bidrag orsakar alltså djurs lidande. Jag anser att EU bör avveckla alla bidrag för export av djur och att EU:s övriga bidrag till djurtransporter och djurhållning i samband med transport inom jordbruket avskaffas. Det bör vidare införas krav på kunskaper om djurs behov för dem som transporterar djur. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Slakt, punkt 11 (fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp), Jan Andersson (c) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om regelverket för mobila slakterier. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ487 yrkande 22 och avslår motionerna 2002/03:MJ306, 2002/03:MJ347, 2002/03:MJ386 yrkande 16, 2002/03:MJ454 yrkande 2, 2002/03:MJ490 yrkande 18 och 2003/04:MJ382 yrkande 2.

Ställningstagande

Den nuvarande svenska tillämpningen av EU:s regelverk vad gäller småskalig vidareförädling av livsmedel innebär avsevärda svårigheter för bl.a. mindre slakterier och andra livsmedelsförädlare. En positiv utveckling inom denna bransch förutsätter att regelverket omgående förenklas. Det finns många lantbrukare som gärna ser att möjligheten till slakt på gården via mobila slakterier eller närliggande gårdsslakterier blir verklighet. Det finns flera fördelar med mobila slakterier. De främsta fördelarna är att transporter av levande djur kan kortas och t.o.m. undvikas, vilket i sin tur minskar stressen hos djuren. Regelverket måste förenklas och utformas så att dessa slaktformer underlättas. Vad som ovan anförs om att förenkla regelverket för mobila slakterier och gårdsslakterier bör ges regeringen till känna.

12. Slakt, punkt 11 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kameraövervakning på slakterier och regelverket för mobila slakterier. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ490 yrkande 18 och 2003/04: MJ382 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03: MJ306, 2002/03: MJ347, 2002/03: MJ386 yrkande 16, 2002/03: MJ454 yrkande 2 och 2002/03: MJ487 yrkande 22.

Ställningstagande

Jag anser att man bör satsa på att underlätta för slakterier där slaktaren kommer till djuren i stället för tvärtom. Det kan vara mobila enheter eller småskaliga slaktbodas. Hittills har EU motsatt sig mobila slakterier för annat än hägnat vilt och ren. Så länge de storskaliga slakterierna finns kvar är det emellertid viktigt att arbeta mot den pågående utvecklingen med allt färre och större slakterier som innebär onödigt långa transporter för djuren. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Höns, punkt 12 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hönshållning. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ490 yrkandena 15 och 16 samt avslår motionerna 2002/03:MJ350, 2002/03:MJ386 yrkande 12, 2002/03:MJ454 yrkande 5, 2002/03:MJ459 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ490 yrkande 14 och 2003/04:MJ301 yrkande 1.

Ställningstagande

I den forskning som bedrivits i Sverige inom ramen för ny teknikprovning av modifierade burar visade det sig att hönorna inte alls använder de nya funktionerna, dvs. sittpinne, sandbad och värprede, i den utsträckning man kunde förvänta. De modifierade burarna fungerar inte och borde inte ha godkänts. Det är en från djurskyddssynpunkt mycket bristfällig konstruktion som nu säljs på den svenska marknaden och som ett antal producenter redan har installerat. Kritiken växer mot de modifierade burarna utomlands. Framtidens djurhållning måste utgå från djurens behov. Modifierade burar måste därför förbjudas. Även reglerna för frigående hönor måste ses över. Hur frigående hönsen egentligen är kan diskuteras när det är mellan sju och nio höns per kvadratmeter och den s.k. frigången endast sker inomhus. Målet måste vara att hönsen inte skall hållas i större grupper än att de mår bra, och att de ska få möjlighet att vistas utomhus. Alla höns borde ha det minst lika bra som de höns som producerar ekoägg. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Slaktkycklingar, punkt 13 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om slaktkycklingproduktionen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ402 yrkande 6 och avslår motionerna 2002/03:MJ277 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ351 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ386 yrkande 13, 2002/03:MJ454 yrkande 3, 2002/03:MJ490 yrkande 13, 2003/04:MJ301 yrkande 2 och 2003/04:MJ331 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Uppfödningen av slaktkyckling har under de senaste åren kritiserats starkt för att inte uppfylla dagens djurskyddslagstiftning. Kycklingen slaktas vid fem veckors ålder. De raser som används är framavlade för att vara mycket snabbväxande i sig. Den utformning slaktkycklingsproduktionen har i dag är inte förenlig med djurskyddslagen. Det är angeläget att en översyn av uppfödningens formen kommer till stånd snarast. Bland annat måste belägningsgraden minska och behälsa och beteendestörningar åtgärdas. Miljöberikning

måste införas där det blir krav på ströbädd och sittpinne även för matfågel. Jag anser att regeringen bör se över slaktkycklingsuppfödningen i syfte att förena slaktkycklingsproduktionen med djurskyddslagen. Detta bör ges regeringen till känna

15. Slaktkycklingar, punkt 13 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om slaktkycklinghanteringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ490 yrkande 13 och avslår motionerna 2002/03:MJ277 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ351 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ386 yrkande 13, 2002/03:MJ454 yrkande 3, 2003/04:MJ301 yrkande 2, 2003/04:MJ331 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04:MJ402 yrkande 6.

Ställningstagande

I Sverige föds 76 miljoner kycklingar upp för slakt varje år (år 2000), vilket innebär att i snitt två kycklingar slaktas varje sekund, dygnet runt. Livet för en kyckling varar en dryg månad. I Sverige har kycklingarna endast två timmars mörker per dygn. Allteftersom kroppen växer till, kommer värken. Rörelsefriheten är nästan obefintlig strax före slakt på grund av trängseln. Detta kan dock avhjälpas om kycklingarna får miljöer där de kan röra sig och därigenom träna muskler och skelett. Jag anser att dagens slaktkycklingsanläggningar bör utvecklas så att de ger djuren drägliga levnadsförhållanden. Det är uppenbart att det behövs en översyn och förbättring av slaktkycklingshanteringen. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Grisar, punkt 14 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om grisars utevistelse och kastrering. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ490 yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna 2002/03:MJ386 yrkandena 9 och 10, 2002/03:MJ454 yrkande 4, 2003/04:MJ300 yrkande 1 och 2003/04:MJ367 yrkande 6.

Ställningstagande

De allra flesta grisar i Sverige föds upp i stora, bullriga och dammiga byggnader, ofta utan dagsljus eller någon stimulans alls. I bästa fall får grisarna lite halm, men de flesta kan fortfarande inte tillfredsställa sina naturliga instinkter att böka i jorden efter mat och att bygga bo där suggan i lugn och ro kan föda sina kultingar. I djurfabrikens stressiga och ohälsosamma miljö får grisarna lätt magsår och lunginflammation. Stressen och ledan tar sig också uttryck i stört beteende: de gnager på järnrören och biter varandra. De kommer sällan utomhus förrän de förs till slakt eller andra uppfödare, trots att många av problemen med stress och dåliga lokaler kan undvikas om man låter grisarna gå utomhus i grupper i stället. Grisar bör därför ges lagstadgad rätt att vistas utomhus under sommaren.

I Sverige kastreras årligen cirka en och en halv miljon hangrisar. Det sker innan grisen blivit två veckor, helt utan bedövning. Grisen riskerar att få infektioner och bråck av ingreppet. Att den känner smärta är säkert, eftersom nervsystemet är fullt utvecklat även hos en liten gris. Från djurskyddssynpunkt är kastreringen naturligtvis inte acceptabel. Jag anser att kastrering utan bedövning bör förbjudas. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Nötkreatur, punkt 15 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utevistelse för nötkreatur m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ490 yrkandena 8 och 10–12 samt avslår motionerna 2002/03:MJ283, 2002/03:MJ386 yrkandena 14 och 15, 2002/03:MJ454 yrkande 6 och 2003/04:MJ300 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Det har skett viktiga förbättringar i mjölkornas miljö. Fler och fler ladugårdar inreds för lösdrift. Det finns emellertid en hel del kvar att göra för att förbättra kornas livsmiljö. Trots att djurskyddslagen stadgar att korna skall släppas ut på bete under sommaren innebär dispenserna från kravet att en del kor aldrig får komma ut. Tjurar och kalvar under sex månader omfattas inte alls av rätten att få gå ute. Det borde vara en självklarhet att alla kor, tjurar och kalvar skall få vistas ute på sommaren.

Inomhus står de flesta kor uppbundna, vilket inte bara begränsar rörelsefriheten utan även kontakterna med artfränder. Den hårda aveln mot ökad mjölkproduktion gör att många kor blir utslitna och sjuka, framför allt i juvenn. Djurhälsa måste prioriteras i såväl djurhållning som avel.

Kalvar blir friskare om de får dia som små och ingen kan förneka att födsel, amning och kontakter mellan ko och kalv innehåller många naturliga beteenden, som de enligt djurskyddslagen borde ha rätt till. I dag får de allra flesta nyfödda kalvar den gula livsviktiga råmjölken i hink, och kalven tas bort från mamman direkt efter födseln. En del bönder ersätter även mjölken med välling. Det är endast inom den ekologiska produktionen som kalvarna har rätt att dia. Jag anser att korna skall få föda i speciella kalvningsboxar och att kalvarna skall få rätt att dia. Det ger utlopp för det naturliga beteendet och ger friskare kalvar.

Hälften av de kalvar som mjölkorna årligen måste föda för att mjölka är olönsamma tjurkalvar som inte kan konkurrera med kalvar av kötttras. Vissa av dem skickas på export för att bli ljust spädkalvskött. För att köttet skall bli ljust stängs djuren in i små bås och får enbart flytande föda, som leder till svår järnbrist med frossa, skakningar och ständiga diarréer. Visserligen är den här typen av uppfödning förbjuden i Sverige, men vi exporterar ändå svenska kalvar till sådan uppfödning och importerar sedan köttet. Detta är ett oacceptabelt sätt att kringgå svenska bestämmelser. Spädkalvsexporten bör förbjudas och importen av ljust spädkalvskött bör upphöra.

Vad som anförs ovan bör ges regeringen till känna.

18. Hästar m.m., punkt 16 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hästmarknader. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03: MJ365 och avslår motionerna 2002/03: MJ386 yrkande 8 och 2003/04: MJ385 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Ingen förnuftig privatperson handlar häst på hästmarknad. Här finns ingen veterinär, som kan besiktiga hästen före köp, och ingen möjlighet att i lugn och ro provrida för att känna om den häst man är intresserad av passar. I dag har hästmarknader blivit ett jippo, där affärerna som sker äger rum mellan hästhandlare, såväl stora som små. Hästarna som säljs kommer också från hästhandlare. Ingen seriös hästägare kör sin häst till hästmarknad och riskerar att den transporteras söderut för slakt i Europa. Allmänheten är bara publik och man försöker ge sken av att detta med hästmarknad är ett sätt att bevara en tradition. Jag anser att hästmarknader bör förbjudas. De är otidsenliga och härrör från en tid då synen var en annan än den som den svenska djurskyddslagen genomsyras av. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Hundar och katter, punkt 17 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om frågor med anknytning till hund och katt. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ402 yrkandena 3–5 och avslår motionerna 2002/03:MJ265 yrkandena 1–3, 2002/03:MJ362 yrkandena 1–3, 2002/03:MJ477, 2003/04:MJ323 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ348, 2003/04:MJ371 yrkandena 1–3, 2003/04:MJ441, 2003/04:MJ442, 2003/04:MJ443 och 2003/04:MJ448.

Ställningstagande

Hundar och katter som saknar tillsyn skapar i vissa kommuner stora problem samtidigt som de är en djurskyddsfråga. Vid omhändertagandet av hundar och katter som vanvårdas och som orsakar problem är framför allt ansvarsfrågan viktig att lösa. Tillsynslagen för katt och hund, enligt dagens utformning, ger endast ett litet stöd för kommuner, polis och djurhem. Ansvarsfrågan är otydlig och ärendena hamnar ofta mellan stolarna vilket är ett brott mot djurskyddslagen. En uppdatering av lagen är därför angelägen. Jag anser att tillsynslagen samt frågor i anslutning till tillsynslagstiftningen bör ses över för att bli ett mer användbart verktyg i arbetet med tillsyn av katt och hund.

Enligt 4 § djurskyddslagen skall djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. I föreskrifter meddelas villkor för eller förbud mot viss djurhållning. När det gäller hägnade djur finns krav på berikning av den miljö djuret vistas i. Detta gäller bl.a. lantbrukets djur och djurparksdjur. När det gäller hundgårdsmiljöer finns inga krav på särskild miljöberikning trots att en hund i en rastgård kan tillbringa lika mycket tid i en hägnad miljö som ett djurparksdjur. Föreskrifterna bör utformas så att det inte är syftet med djurhållningen som är avgörande för om miljöberikning krävs, utan den faktiska tiden ett djur tillbringar i hägn.

I Sverige råder i dag förbud mot svans- och öronkupering av hund. Svans- och öronkupering är ett ingrepp som görs enbart av estetiska skäl. Då de stympade hundarna begränsas i sin förmåga att kommunicera med andra hundar är förbud mot svans- och öronkupering en tillämpning av djurskyddslagen. Något förbud mot att importera kuperade hundar finns emellertid inte. Som en följd av kuperingsförbudet i Sverige och som en markering av värnandet av djurskyddet, anser jag att regeringen bör kartlägga förekomsten av svans- och öronkuperade hundar i syfte att, vid ett ökande antal, vidta åtgärder för att minska förekomsten.

Vad som anförs ovan bör ges regeringen till känna.

20. Uppfödning av pälsdjur, punkt 18 (m, fp, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om pälsdjursnäringen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ju315 yrkande 3, 2003/04:MJ367 yrkande 8 och 2003/04:MJ473 yrkande 17 och avslår motionerna 2002/03:MJ235, 2002/03:MJ243, 2002/03:MJ272 yrkande 1, 2002/03:MJ286 yrkande 1, 2002/03:MJ299, 2002/03:MJ318, 2002/03:MJ335, 2002/03:MJ455, 2002/03:MJ475, 2002/03:MJ485, 2003/04:MJ299 yrkande 1 och 2003/04:MJ383.

Ställningstagande

Av den information som hittills framkommit och det sätt varpå pälsdjursnäringen bedriver sin verksamhet finns inte skäl att införa förbud eller ytterligare långtgående restriktioner för näringen. Konsumenterna köper päls i svenska butiker oavsett ett förbud mot pälsuppfödning i Sverige. Om vi tillåter uppfödning av t.ex. mink i Sverige kan vi med lagar, regler och kontroller styra denna uppfödning från djurskyddssynpunkt. Ett förbud mot uppfödning innebär ett beroende av import utan möjlighet att påverka regler eller kontroller.

Det behövs dock mer forskning för att se om minkens grundläggande behov är tillgodosett enligt djurskyddslagen. Forskningen är viktig eftersom det fortfarande råder delade meningar om djurens behov.

Vad som anförs ovan bör ges regeringen till känna.

21. Uppfödning av pälsdjur, punkt 18 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbud mot pälsfarmning. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ383 och avslår motionerna 2002/03:MJ235, 2002/03:MJ243, 2002/03:MJ272 yrkande 1, 2002/03:MJ286 yrkande 1, 2002/03:MJ299,

2002/03:MJ318, 2002/03:MJ335, 2002/03:MJ455, 2002/03:MJ475, 2002/03:MJ485, 2003/04:Ju315 yrkande 3, 2003/04:MJ299 yrkande 1, 2003/04:MJ367 yrkande 8 och 2003/04:MJ473 yrkande 17.

Ställningstagande

Varje år avlivas ungefär 1,2 miljoner minkar och ett okänt antal chinchillor och kaniner i svenska pälsfarmar för sina pälsars skull. Minken är ett mycket aktivt djur med stort behov av rörelse och vatten. Men dessa behov kan inte tillfredsställas i de trånga ståltrådsburarna, vilket lett till stora problem med beteendestörningar. Vi anser att minkfarmning bör förbjudas. Föreskrifter för hur chinchillorna skall hållas saknas helt, varför de närmaste reglerna att tillgå är föreskrifter för sällskapsdjur och Europarådskonventionen om skydd för animalieproduktionens djur. Av konventionens nio krav uppfyller svenska chinchillafarmare dock bara två, och inte heller de svenska sällskapsdjursreglerna uppfylls. Man föder upp kaniner såväl för köttet som för pälsen. Kaninuppfödning sker i dag helt utan kontroll, varför det är svårt att uttala sig om omfattningen och djurens situation. Att föda upp djur enbart för pälsproduktion är inte nödvändigt. Vi anser därför att pälsfarmning bör förbjudas. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Hund- och kattskinn, punkt 19 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hund- och kattskinn. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ405 yrkandena 1 och 2 samt avslår motion 2002/03:MJ476.

Ställningstagande

Päls- och skinnindustrin i Sydostasien är skrämmande. Hundar knivhuggs till döds och katter dränks eller kvävs med snaror. Det förekommer också att man får katter och hundar levande. Skinnen exporteras till bl.a. Sverige och den övriga EU-marknaden. Det är således tillåtet att importera hund- och kattskinn till Sverige. Import av hund- och kattskinn till Sverige bör förbjudas. Det är viktigt att frågan inte förhalas utan att ett importförbud av hund- och kattskinn införs skyndsamt.

För att påtryckningarna på de länder som tillåter detta djurplågeri skall öka bör Sverige ta initiativ till att ett förbud mot import av hund- och kattskinn införs i hela EU.

Vad som anförs ovan bör ges regeringen till känna.

23. Djur i nöjesbranschen, punkt 21 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tjurfäktning. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ367 yrkande 16 och avslår motionerna 2002/03:MJ252 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ287, 2002/03:MJ341 yrkandena 1–3, 2002/03:MJ373, 2002/03:MJ414 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ439 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ458, 2002/03:MJ462 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ490 yrkandena 33 och 34, 2003/04:MJ251 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04:MJ252 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Det europeiska samarbetet syftar till fred och förståelse mellan folken. Det innebär att de olika länderna måste närma sig varandra med en ödmjuk inställning till varandras samhällen och kulturer. Å andra sidan är ett förtroendefullt samarbete inte möjligt om det inte bygger på vissa gemensamma normer. Tjurfäktning är en frånstötande form av djurplågeri. När EU harmoniserar sina regler mot djurplågeri inom jordbruket och andra områden är det inte rimligt att i längden acceptera tjurfäktning i dess nuvarande form. Sverige bör därför aktivt verka för att EU upprättar ett program för hur den djupt rotade folkliga tradition som tjurfäktning utgör kan transformeras till en mer acceptabel form av underhållning som är i överensstämmelse med EU:s normer om djurskydd. Detta bör ges regeringen till känna.

24. Djur i nöjesbranschen, punkt 21 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om djurskydd i djurparker och på cirkus. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ490 yrkandena 33 och 34 samt avslår motionerna 2002/03:MJ252 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ287, 2002/03:MJ341 yrkandena 1–3, 2002/03:MJ373, 2002/03:MJ414 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ439 yrkandena 1 och 2, 2002/03:MJ458, 2002/03:MJ462 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ251 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ252 yrkandena 1–3 och 2003/04:MJ367 yrkande 16.

Ställningstagande

Numera gäller bestämmelsen i djurskyddslagen om att djur skall ha rätt till ett naturligt beteende även för cirkusdjur. Det är viktigt att djurskyddstillsynen för cirkusdjur efterlevs och att djuren ges ordentliga rastningsmöjligheter på uppehållsorterna. Kommunerna bör beakta det när tillstånd ges till plats för uppsättande av cirkusen. Cirkusdjurens kringflackande och instängda liv ger dock inte möjlighet till det, och man bör därför införa ett uttryckligt förbud mot användning av djur på cirkus som inte finns i tamt tillstånd i Sverige.

Djurparker innebär att djurarter som vanligtvis lever vilda hålls i hägn för människors nöje. Det kan under vissa betingelser vara berättigat för hotade arter där en avelsbas behövs eller där syftet är att öka förståelsen för djuren i fråga. Djurens utrymme i djurparker har successivt förbättrats, men är fortfarande inte tillfredsställande i en del fall. Inga dispenser bör ges för hägn som inte uppfyller gällande krav.

Detta bör ges regeringen till känna.

25. Djur i pornografiska sammanhang, punkt 22 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tidelag. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ367 yrkande 17 och avslår motionerna 2002/03: MJ479 och 2002/03: MJ490 yrkande 36.

Ställningstagande

Enligt 16 kap. 13 § brottsbalken skall den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt otillbörligen utsätter djur för lidande dömas för djurplågeri. Innan lagen ändrades var det emellertid själva handlingen som var kriminaliserad, dvs. tidelag var förbjudet. Nu krävs det en effekt, dvs. ett djurplågeri, för straffbarhet. Som lagen är skriven finns det risk för olika tolkningar. Därför bör ett explicit förbud mot tidelag återinföras. Det finns ingen situation då det kan betraktas som legitimt att en människa utnyttjar ett djur sexuellt. Detta bör ges regeringen till känna.

26. Djur i pornografiska sammanhang, punkt 22 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om djur i pornografiska sammanhang. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03: MJ490 yrkande 36 och avslår motionerna 2002/03: MJ479 och 2003/04: MJ367 yrkande 17.

Ställningstagande

Användning av djur i pornografiska sammanhang är en grov kränkning av djuret, vilket uttryckligen bör förbjudas. Detta bör ges regeringen till känna.

27. Xenotransplantationer, punkt 24 (fp, kd)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om xenotransplantationer. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ367 yrkande 15.

Ställningstagande

Transplantation av vävnad från djur till människor kallas xenotransplantation. I dag används xenotransplantation bl.a. vid behandling av diabetes, då insulinproducerande celler från grisar injiceras i människokroppen. Tankar finns på att i framtiden transplantera hela organ, t.ex. hjärtan eller njurar, från djur till människor. Om ett djur i övrigt levtt ett fullgott liv ser vi det som etiskt berättigat att ta organ från det djuret för att transplantera det till människa om det kan minska människans lidande. Den medicinska vetenskapens framsteg har väckt förhoppningar om att det i framtiden skall vara möjligt att föda upp djur med mänskliga organ, som vid behov skall kunna transplanteras till behövande människor. Det är inte acceptabelt att ett djur föds upp enbart i syfte att vara ett reservdelslager för människan, om det underminerar djurets möjligheter till naturligt beteende eller om det till följd av det främmande organet får nedsatt välbefinnande. Då samhällets resurser till medicinsk forskning är begränsade bör forskningen kring ersättning av mänskliga organ i första hand syfta till utveckling av konstgjorda organ eller organ som inte kräver en djur-

kropp för att kunna odlas. Det är viktigt att de etiska ramarna för xenotransplantation diskuteras och blir föremål för politiska beslut. Detta bör ges regeringen till känna.

28. Grytjakt, punkt 25 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om grytjakt. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ273 yrkande 3 och 2003/04:MJ372.

Ställningstagande

Grundläggande för svensk djurskyddslagstiftning är att djur skall behandlas väl och få sina arttypiska behov och beteenden väl tillgodosedda. Grytjakt är en grym företeelse som går ut på att jakthundar skall lära sig att driva ut räv ur gryt eller markera var grävlingar gömmer sig. Hundar tränas på levande grävlingar. Cirka 50 grävlingar sitter fångna på detta sätt runt om i landet. Fram till år 1937 höll man även rävar, vilket upphörde av djurskyddshänsyn. Denna form av djurplågeri bör förbjudas. Detta bör ges regeringen till känna.

29. Övriga djurskyddsfrågor, punkt 26 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förädlingsstöd. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ367 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03:MJ490 yrkandena 21 och 22, 2003/04:MJ204 och 2003/04:MJ367 yrkande 7.

Ställningstagande

Den svenska synen på djurhållning måste få genomslag i hela Europa. Detta för djurens skull, men också för den svenska livsmedelsnäringens skull. Det är inte bra att svenska bönder får en konkurrensnackdel på grund av andra länders svaga djurskyddslagstiftning. I avvaktan på strängare regler bör EU ge stöd till investeringar för förbättrat djurskydd, utöver vad lagstiftningen kräver. Strävan måste vara att svenska bestämmelser på djurskyddsområdet skall

tjäna som vägledning för arbetet inom EU. Det bör vara möjligt att bevilja förädlingsstöd till företag som vill utveckla produkter vars mervärde består i att särskilda djurskyddshänsyn tagits. Detta bör ges regeringen till känna.

30. Övriga djurskyddsfrågor, punkt 26 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om genetiskt betingade defekter m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ490 yrkandena 21 och 22 samt avslår motionerna 2003/04:MJ204 och 2003/04:MJ367 yrkandena 1 och 7.

Ställningstagande

Import av djur eller produkter från djur som genmanipulerats eller behandlats med tillväxthormon eller antibiotika i tillväxtsyfte bör förhindras. Antibiotika skall bara få ges till sjuka djur. Det är alldeles fel att avla djur så hårt som t.ex. rasen belgisk blå. Dess ben orkar knappt bära djurets kroppstyngd, och kon kan inte föda sina kalvar utan kejsarsnitt varje gång. Dessa och andra raser med genetiskt betingade defekter samt många högproduktionsavlade höns och kycklingar som har ständig växtvärk skall inte få användas i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

31. Veterinärväsendets organisation, punkt 27 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om veterinärorganisationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ35 yrkande 5 och avslår motionerna 2003/04:MJ33 yrkande 6, 2003/04:MJ367 yrkande 19 och 2003/04:MJ431 yrkande 8.

Ställningstagande

Folkpartiet har ställt sig bakom en oberoende utredning om situationen för privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer. Det är viktigt att denna utredning ger en allsidig spegling av veterinärorganisationen. Av de ca 2 000 veterinärer som i dag är verksamma är ca 300 distriktsveterinärer, 70 besiktningsveterinärer samt 40 länsveterinärer. Distriktsveterinärerna behandlar ca 450 000 djur per år, varav knappt 180 000 är lantbrukets djur. En

konkurrenssituation har uppstått vad gäller behandlingen av sällskapsdjur. Riksrevisionens rapport speglar länsveterinärernas stora betydelse för djurskyddstillsynen. De har ålagts nya uppgifter utan medföljande resurser. I den av riksdagen beställda utredningen om veterinärorganisationens verksamhet bör situationen för privata och distriktsanställda veterinärer följas upp. Vidare bör det göras en översyn över medelstillelningen till länsveterinärernas verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

32. Huvudmannaskapet för försöksdjursveterinärer, punkt 28 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om försöksdjursveterinärer. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ402 yrkande 8 och avslår motionerna 2003/04:MJ230 och 2003/04:MJ440.

Ställningstagande

Till verksamheter som bedriver djurförsök finns försöksdjursveterinärer knutna. Dessa veterinärer är ofta anställda av den som bedriver verksamheten, vilket kan innebära en svår intressekonflikt för veterinärerna. Jag anser att regeringen bör se över möjligheten att ändra huvudmannaskapet för försöksdjursveterinärer i syfte att skilja tillsyn från verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Tillsynens finansiering genom kommunala avgifter, punkt 2 (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m) anför:

Vi vill framhålla att ambitionen för djurskyddet måste stå i proportion till de resurser som anvisas. Revisionen föreslog att regeringen skulle få i uppdrag att överväga om regelverket skulle förändras och hur resursbehovet skall tillgodoses.

Mot bakgrund av detta och mot bakgrund av revisionens granskning vill vi framhålla att den principiellt riktiga fördelningen av kostnaderna är att myndighetsutövning skall bekostas av allmänna medel. Däremot är det rimligt att kontroller föranledda av brister betalas av den felande. Anammass detta synsätt uppfylls Riksrevisionens krav på lika behandling mellan djurägare i olika kommuner.

Riksrevisionens påpekande att avgifterna, i vissa kommuner, inte står i proportion till verksamheten innebär de facto att djurägare genom avgiftssystemet betalar till kommunens övriga verksamhet. Detta innebär således en form av extra kommunal utdebitering för vissa grupper.

Ordinarie rutinkontroller bör inte få avgiftsbeläggas.

2. Djurtransporter, punkt 10 (fp)

Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp) anför:

Djurhållningen måste garantera djuren ett värdigt liv och en anständig död. Djur bör i första hand inte betraktas som handelsvaror utan som levande varelser. En dålig djurhållning är inte bara etiskt oförsvarbar utan innebär även en hälsorisk för konsumenten.

Folkpartiet anser att Sverige i EU inte får förtrötts i arbetet med att minimera tiden för djurtransporter samt arbetet med att slakt sker så nära djurens uppfödningssplatser som möjligt.

Ansenliga belopp betalas ut i bidrag till export av levande djur. Folkpartiet anser att Sverige inom EU bör verka för ett borttagande av exportbidragen. Det är bl.a. dessa subventioner som gör djurtransporterna lönsamma. Som ett första steg bör samtliga medlemsstater kontrollera att EU:s djurskydds- och transportdirektiv följs innan bidrag utbetalas.

3. Hundar och katter, punkt 17 (kd)

Sven Gunnar Persson (kd) anför:

Att människor hotas, skadas och till och med dödas av s.k. kamphundar får aldrig accepteras. Under åren 2002 och 2003 har det inträffat flera allvarliga tillbud med sådana hundar i Sverige. I länder som Tyskland, Storbritannien och USA har flera människor dödats till följd av angrepp från kamphundar. Flera europeiska länder har en restriktiv lagstiftning vad gäller dessa typer av hundar. Jag anser att det är viktigt att man förebygger skador och andra negativa konsekvenser ytterligare i Sverige. Därför bör djurskyddsförordningen om vad som är en farlig hund förtydligas och tillämpas effektivare. Polisen behöver få ett klart och tydligt regelverk vad gäller omhändertagande av hundar.

4. Veterinärväsendets organisation, punkt 27 (kd)

Sven Gunnar Persson (kd) anför:

Dagens svenska veterinärväsende har uppenbara brister på grund av Jordbruksverkets dubbla roller som leder till jävsituationer och osund konkurrens. Detta riskerar att få negativa konsekvenser för veterinärvården. Konkurrensituationen för privatpraktiserande veterinärer är ohållbar på grund av att Jordbruksverket genom distriktsveterinärsorganisationen (DVO) bedriver veterinärverksamhet och konkurrerar med privata veterinärer samtidigt som man har myndighetsansvaret. Sex av tio distriktsveterinärer uppger att det finns en konfliktsituation mellan de två rollerna som vårdare och myndighetsperson. Dessutom subventioneras DVO:s verksamhet via skattsedeln, vilket snedvrider konkurrensen till nackdel för privatpraktiserande veterinärer.

Distriktsveterinärerna behandlar lantbrukets djur i mindre utsträckning än tidigare och behandlingar av sällskapsdjur har ökat i motsvarande grad. Det har medfört att de två veterinärgrupperna i allt större omfattning arbetar med samma målgrupper. Det finns därför svaga skäl för staten att vara huvudman för distriktsveterinärerna.

På förslag av Riksdagens revisorer beslutade riksdagen föregående riksmöte att ge regeringen i uppdrag att tillsätta en oberoende utredning med uppdrag att lösa problemen med fördelningen av det statliga bidraget till DVO, statens ansvar för sällskapsdjuren och Jordbruksverkets dubbla roller, dvs. distriktsveterinärernas dubbla roller som myndighetsutövare och praktiserande veterinärer. Det är beklagligt att någon utredning ännu inte är tillsatt. Jag vill understryka vikten av att utredningen påbörjar sitt arbete snarast.

5. Motioner om djurförsök, punkt 30 (kd)

Sven Gunnar Persson (kd) anför:

Utskottet har valt att behandla de motioner som gäller djurförsök i förenklad form. Jag motsätter mig inte detta. Samtidigt vill jag lyfta fram några frågor inom området som särskilt viktiga.

Det är viktigt att djurskyddslagen ändras så att användningen av djurförsök inom utbildningsväsendet endast tillåts i utbildningar där studenten kommer att använda djurförsök i sin kommande yrkesverksamhet. Vidare bör lagstiftningen ändras så att det vid svenska universitets- och högskoleutbildningar inte skall vara obligatoriskt att delta i laborationer med djurförsök. Dessutom bör studenter och forskare ges ökad utbildning i alternativa metoder till djurförsök.

Arbetet med att minimera plågsamma djurförsök måste bedrivas med kraft inom EU. Det är viktigt att kemikalieindustrin samarbetar kring testning av kemikalier, så att ett och samma ämne inte testas flera gånger. Det behövs mer forskning kring och information om alternativa testmetoder som inte inkluderar djurförsök. Det är viktigt att testverksamheten i Europa är uppdaterad med de senaste vetenskapliga rönen och testmetoderna. Djurförsök skall inte tillåtas om alternativa metoder finns eller om resultaten inte kan delas av alla eventuella producenter av kemikalien i fråga.

Enligt 49 § djurskyddsförordningen skall djurförsök föregås av en etisk prövning där försökets betydelse skall vägas mot djurets lidande. Ett inte helt lyckat förhållande är att de djurförsöksetiska nämnderna är sammansatta av till hälften lekmän och till hälften forskare och djurförsökspersonal, medan företrädare för djurskyddsintresset ej är representerade. Reglerna för de djurförsöksetiska nämndernas sammansättning och arbetssätt behöver revideras. Det är angeläget att nödvändig kompetens finns representerad i nämnderna, att de förtroendevalda lekmännen ges tillräcklig utbildning för sitt uppdrag samt att företrädare för djurskyddsorganisationer skall vara representerade.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2003/04:RRS1 Riksrevisionens styrelses framställning angående djurskyddstillsynen:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen snarast skall återkomma till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av granskningen av djurskyddstillsynen.

Följdmotioner

2003/04: MJ33 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen senast i samband med budgetpropositionen för år 2005 redovisar hur resursbehovet inom djurskyddet skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagändring så att kommunernas samarbete om djurskyddstillsynen underlättas, i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör överväga om det behövs förändringar i regleringen av hur det lokala djurskyddsarbetet finansieras, varvid förutom finansiella aspekter även bör beaktas vikten av att djurhållare i olika delar av landet behandlas på ett så långt möjligt likvärdigt sätt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur tillräckliga resurser till länsveterinärerna kan säkerställas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att regeringen uppmärksammar behovet av en förbättrad styrning och en väl fungerande uppföljning av djurskyddsarbetet.
6. Riksdagen begär att regeringen snarast, i enlighet med riksdagens tidigare beslut, tillsätter en utredning om nya organisatoriska lösningar för den fältveterinära verksamheten.
7. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens granskning.

2003/04: MJ34 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen begär att regeringen redovisar vilka åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens granskning av djurskyddstillsynen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att myndighetsutövning skall bekostas av allmänna medel.

2003/04: MJ35 av Anita Brodén m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppföljning av Riksrevisionens rapport.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den nya Djurskyddsmyndigheten också skall ha till uppgift att samordna Sveriges agerande i internationella organ.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att kommunerna upprättar en tillsynsplan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta samverkan över kommungränserna vad avser inspektörsverksamheten.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en allsidig spegling av veterinärorganisationen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av adekvat utbildning för djurskyddsinspektörer.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att djursjukdomsdaten snarast bör upprättas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsynsavgifter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrade rutiner vad gäller information och rapportering till och från EU.

2003/04: MJ36 av Jan Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kommunernas självstyre måste värnas och att de därmed själva skall avgöra taxesättningen för tillsyn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kommunerna skall ges möjlighet att samordna sin tillsynsverksamhet med andra kommuner samt att differentiera taxorna med hänvisning till exempelvis aktivt miljöarbete.

2003/04: MJ37 av Gunnar Goude (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att förprovningens instrumentet bör breddas till att hantera samtliga aspekter inom gården som är av betydelse för djurskydd eller djurhälsa, t.ex. så att djurskyddslagstiftningens krav gällande bete och utevistelse för djur kan uppfyllas.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att krav införs på att länsveterinär deltar i beslut rörande förprovning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen vidtar de åtgärder som krävs för att förbättra verkställigheten hos polismyndigheten då det gäller omedelbart omhändertagande av djur.
4. Riksdagen begär att regeringen verkar för att motsvarande utveckling inom åklagarämbetet som skett inom miljörettens område också initieras då det gäller djurskydds rätt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en särskild kurs i förvaltningsrätt med fokus på veterinärens roll i det lagstadgade djurskyddet införs i veterinärutbildningen.
6. Riksdagen begär att regeringen, via Djurskyddsmyndigheten, garanterar tillgången på fortbildningskurser med liknande innehåll till utexaminerade veterinärer.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:U324 av Ulf Holm m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU avvecklar alla bidrag för export av djur och att EU:s övriga bidrag till djurtransporter och djurhållning inom jordbruket avskaffas.

2002/03: MJ235 av Jeppe Johnsson m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte fatta ensidiga beslut om svensk pälsdjursnäring innan EU:s kommande regelverk på området är på plats.

2002/03: MJ242 av Elizabeth Nyström och Ulla Löfgren (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall bli tillåtet med s.k. kodressörer.

2002/03: MJ243 av Cecilia Widegren (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt svensk minknäring.

2002/03: MJ252 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot vilda och exotiska djur på cirkus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strängare regler vad gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet.

2002/03: MJ256 av Tuve Skånberg och Holger Gustafsson (båda kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att den svenska regeringen arbetar för att EU skall kartlägga och dokumentera huruvida djurskyddet åsidosätts vid transporter av levande djur mellan EU:s olika medlemsländer.
3. Riksdagen begär att regeringen i en skrivelse redogör för vilka åtgärder den har vidtagit inom EU och i andra internationella forum för att främja bättre djurhållning och djurskydd.

2002/03: MJ265 av Lars Wegedal m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om aggressiva hundar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att 19 a § djurskyddsförordningen överförs till lagen om tillsyn över hundar och katter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det räcker att ett eller två av kraven i 19 a § djurskyddsförordningen uppfylls för att ett förbud skall kunna meddelas.

2002/03: MJ272 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda pälsdjursuppfödning vad gäller minkar, kani-ner, chinchillor, rävar och andra djur som hålls för pälsproduktion.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige verkar för importförbud av päls kommen från djur fångade i bensax eller kroppsfälla.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige i internationella sammanhang verkar för att bensax eller kroppsfälla skall förbjudas som fångstmetoder.

2002/03: MJ277 av Åsa Domeij m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen ska följa upp tillämpningen av djurskyddslagen så att dess krav följs när det gäller tillämpningen i produktionen av slaktkyckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen att snabbväxande kycklingraser skall förbjudas.

2002/03: MJ283 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om export av levande kalvar och lamm för slakt i annat land.

2002/03: MJ284 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet att regeringen i internationella forum arbetar för att tvångsmatning av djur förbjuds i fler länder.

2002/03: MJ286 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast avveckla uppfödningen av pälsdjur.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges roll i det internationella arbetet för pälsdjurens välfärd.

2002/03: MJ287 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkt skydd för djur inom nöjesbranschen.

2002/03: MJ299 av Johnny Gylling och Holger Gustafsson (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot svensk pälsdjursnäring.

2002/03: MJ306 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om slakt av djur i Sverige.

2002/03: MJ309 av Åsa Domeij och Mikaela Valtersson (båda mp):

Riksdagen begär att regeringen utreder vilka problem som kan uppstå med exotiska djur som sällskapsdjur och föreslår åtgärder för att komma till rätta med dessa problem.

2002/03: MJ318 av Birgitta Carlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta pälsnäringen finnas kvar i Sverige.

2002/03: MJ322 av Åsa Domeij och Mikaela Valtersson (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om samordning av lagstiftning rörande djur och angränsande frågor.

2002/03: MJ335 av Margareta Andersson och Lars-Ivar Ericson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att värna den svenska landsbygden och avvakta sittande utredning om pälsdjursnäringen innan beslut fattas om dess fortsatta verksamhet.

2002/03: MJ341 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strängare regler vad gäller djurskydd för djur i djurparker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda delfiner i djurparker, då djurparkerna inte kan tillgodose dessa djurs arttypiska intressen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda vad momssänkningen på entréer till djurparksbesök inneburit för forskning kring djurarters mångfald och djurens naturliga beteende.

2002/03: MJ347 av Joe Frans (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kosher- och halalslakt.

2002/03: MJ350 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hönsen snarast skall bli fria.

2002/03: MJ351 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om produktion av slaktkycklingar i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avel av kycklingar inom EU.

2002/03: MJ362 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av tillämpningar av den svenska djurskyddsförordningen om vad som är en farlig hund.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stifta en tydlig lag vad gäller omhändertagande av hundar, gällande både märkta och omärkta kamphundar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa importstopp för kamphundar.

2002/03: MJ365 av Claes Roxbergh och Maria Wetterstrand (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om hästmarknader.

2002/03:MJ373 av Louise Malmström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga skärpning av djurskyddslagen samt utesluta dispens vad gäller etiskt tveksam hantering av djur där nyttyosyfte saknas.

2002/03:MJ386 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att djurskyddsmyndigheten bör ges i uppdrag att utreda hur den svenska djurskyddslagen kan implementeras bättre på alla djurskyddsområden och djur som den omfattar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU verkar för att EU avskaffar exportbidragen helt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU verkar för att alla djurtransporter bör vara så korta som möjligt och med en absolut maximumgräns på 8 timmar för alla djur.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU verkar för att inspektioner av alla transporterade djur sker vid slutdestinationen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU verkar för att utbildade och certifierade förare vid regelbrott blir av med sin licens.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU verkar för större utrymme för alla djur vid transport och maximalt två våningar vid transport per djurtransport.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU verkar för att ackordsystem förbjuds vid djurtransportshantering.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att traditionella djurmarknader avskaffas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grisar får en lagstiftad rätt att vistas utomhus.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kastrering av galtar bör förbjudas, men under en övergångsfas kan det vara tillåtet med bedövning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att så länge bidragssystemet finns kvar skall djurägaren tvingas visa upp intyg från veterinär, högst tre månader gammalt, som visar att vederbörande sköter sina djur väl och enligt svensk djurskyddslag.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inga dispenser delas ut för fortsatt burhållning av hönor.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning bör tillsättas för att främja mindre, industriell slakt av fjäderfän.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inga fler dispenser skall tillåtas att delas ut för att lantbrukare skall slippa släppa ut kor på bete.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att även tjurar och kalvar skall omfattas av rätten att få gå ute.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slakt av kaniner enbart skall tillåtas på slakterier godkända för ändamålet.

2002/03: MJ405 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge husdjurstekniker rätt att ställa diagnos och behandla djur.

2002/03: MJ414 av Tasso Stafilidis och Sven-Erik Sjöstrand (båda v):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till förändringar i djurskyddslagen som innebär att icke-domesticerade djur inte skall få hållas i djurparker eller liknande anläggningar om det huvudsakliga syftet är offentlig förevisning av djuren.
2. Riksdagen begär att regeringen gör en översyn av reglerna för hur djur skall hållas i djurparker och liknande anläggningar mot bakgrund av att reglerna i dag inte garanterar djuren de möjligheter till ett naturligt liv som de borde ha rätt till.

2002/03: MJ422 av Lennart Fremling m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre djurhållning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att maxtiden för slakttransporter skall vara åtta timmar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slakt skall ske så nära djurens uppfödningplatser som möjligt.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU skall verka för ett borttagande av exportbidragen och sänkta handelshinder för import.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatorisk utbildning för djurskyddsinspektörer.

2002/03: MJ424 av Alf Svensson m.fl. (kd):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurskydd och djurhälsovård.

2002/03: MJ429 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurskydd.

2002/03: MJ439 av Sven-Erik Sjöstrand och Kjell-Erik Karlsson (båda v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att icke-domesticerade djur inte skall få förevisas på cirkus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förhållandena för de djur som deltar i cirkusar skall förbättras.

2002/03: MJ454 av Jan Emanuel Johansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djur som livsmedelsobjekt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slakten skall övervakas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om slaktkycklingsproduktionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kastrering av grisar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om burhållningen av hönor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot att hålla kor uppbundna delar av året.

2002/03: MJ455 av Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av förbud mot farmning av pälsdjur.

2002/03: MJ458 av Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en etisk prövning inför användande av djur inom nöjesindustrin.

2002/03: MJ459 av Tasso Stafilidis (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte bevilja dispenser från kraven om hållning av burhöns.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att dra tillbaka alla nya dispenser som beviljats efter år 2002.

2002/03: MJ462 av Jan Emanuel Johansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djur som nöjesobjekt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djur i spelverksamhet.

2002/03: MJ475 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djur som pälsobjekt.

2002/03: MJ476 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om importförbud av hund- och kattskinn samt krav på ursprungsmärkning av pälsprodukter.

2002/03: MJ477 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om körkort för hundägare och uppfödare samt förbud mot vissa s.k. dressyrmetoder och viss användning av hundar.

2002/03: MJ479 av Eva Arvidsson och Carina Moberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en förstärkning av djurskyddslagen som innebär ett förbud mot att använda djur i pornografiska sammanhang.

2002/03: MJ485 av Christer Skoog m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att avvakta utredningen om pälsdjursuppfödningen.

2002/03: MJ487 av Jan Andersson m.fl. (c):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av tillämpningen av djurskyddslagen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa EU:s djurskyddslagar efter svensk förebild.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa EU:s transportdirektiv.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slopa EU:s stöd och subventioner för transporter av levande djur.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förenkla regelverket för mobila slakterier och gårdsslakterier.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bibehålla djurskyddstillsynen på kommunal nivå.

2002/03: MJ488 av Jan Emanuel Johansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det djuretiskt hållbara samhället.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en årlig skrivelse till riksdagen.

2002/03: MJ490 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en statlig utredning om djurskyddslagens genomförande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utevistelse för grisar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot kastrering av obedövade grisar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utevistelse för tjurar, kor och kalvar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot spaltgolv.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurhälsa i avel och djurhållning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kalvningsboxar och diande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om spädkalvsexport.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av slaktkycklinghanteringen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om dispenser för gamla hönsburar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot modifierade hönsburar.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av reglerna för frigående hönor.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot elpådrivare.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta för mobila slakterier.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på kunskaper hos djurtransportörer om djur och deras behov.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om import av djur som är genmanipulerade eller behandlats med tillväxthormon eller antibiotika i tillväxtsyfte.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om raser med genetiskt betingade defekter.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om cirkusdjur.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurparker.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om användning av djur i pornografiska sammanhang.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04: Ju315 av Cecilia Widegren (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt svensk pälsnäring.

2003/04: MJ202 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud för privatpersoner att importera giftiga ormar.

2003/04: MJ204 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förenkla och förkorta hanteringstiderna vid import av försöksdjur.

2003/04: MJ221 av Viviann Gerdin och Eskil Erlandsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att god jordbrukarsed även skall innefatta god djurhållning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s subventioner vid transport av levande djur snarast upphör.

2003/04: MJ230 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av lagändringar för att förhindra att försöksdjursveterinärer kan vara anställda av dem de skall granska.

2003/04: MJ251 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud av vilda och exotiska djur på cirkus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strängare regler vad gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet.

2003/04: MJ252 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strängare regler vad gäller djurskydd för djur i djurparker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda delfiner i djurparker, då djurparkerna inte kan tillgodose dessa djurs arttypiska intressen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda vad momssänkningen på entréer till djurparksbesök inneburit för forskning kring djurarters mångfald och djurens naturliga beteende.

2003/04: MJ256 av Tuve Skånberg och Holger Gustafsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att Sverige inom EU verkar för en förbudslagstiftning mot djurtestning av kosmetika och hygienprodukter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att den svenska regeringen arbetar för att EU skall kartlägga och dokumentera huruvida djurskyddet åsidosätts vid transporter av levande djur mellan EU:s olika medlemsländer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den i en skrivelse bör redogöra för vilka åtgärder den har vidtagit inom EU och i andra internationella forum för att främja bättre djurhållning och djurskydd.

2003/04: MJ270 av Jan Emanuel Johansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djur som försöksobjekt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurförsöksstatistiken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om transgena försöksdjur.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att användningen av försöksdjur skall halveras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om plågsamma djurförsök.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöksdjur inom utbildningsväsendet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurskyddsorganisationernas talerätt och möjlighet att överklaga besluten.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvärdering av djurförsök.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etologisk kompetens i de djurförsöksetiska nämnderna.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de djurförsöksetiska nämnderna tillförs kompetens om alternativa metoder.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de djurförsöksetiska nämndernas status ändras från rådgivande till beslutande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om föreskrifter för vård och skötsel av försöksdjur.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om apor i försök.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föreskrifter och de allmänna råden skall vara tidsbegränsade.

2003/04: MJ271 av Jan Emanuel Johansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den internationella djurpolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en större analys av det djurpolitiska arbetet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera en större diskussion med allmänheten och berörda organisationer i ämnet.

2003/04: MJ272 av Jan Emanuel Johansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det djuretiskt hållbara samhället.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydliggörandet av målen för ett djuretiskt hållbart samhälle.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla indikatorer som kan användas för att mäta samhällsutvecklingen på det djuretiska området.

2003/04: MJ273 av Jan Emanuel Johansson (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grytjakt.

2003/04: MJ299 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda pälsdjursuppfödning vad gäller minkar, kani-ner, chinchillor, rävar eller andra djur som hålls för pälsproduktion.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige verkar för importförbud av päls kommen från djur fångade i bensax, snara eller kroppsfalla.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i internationella sammanhang verkar för att bensax, snara eller kroppsfälla skall förbjudas som fångstmetoder.

2003/04: MJ300 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grisar får en lagstiftad rätt att vistas utomhus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inga fler dispenser skall tillåtas att delas ut för att lantbrukare skall slippa släppa ut kor på bete.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att även tjurar och kalvar skall omfattas av rätten att få gå ute.

2003/04: MJ301 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inga dispenser delas ut för fortsatt burhållning av hönor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning bör tillsättas för att främja mindre industriell slakt av fjäderfän.

2003/04: MJ317 av Leif Björnlod (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett totalt förbud för hållande av exotiska djur.

2003/04: MJ323 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hemlösa djur.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en kattansvarsutredning.

2003/04: MJ331 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en total översyn av dagens slaktkycklingsproduktion.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att regeringen intensifierar arbetet på EU-nivå för att få fram en bra gemenskapslagstiftning som täcker in hållande och skötsel av slaktkycklingar.

2003/04: MJ348 av Britt-Marie Lindkvist m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av ett regelverk som ger polisen ett bättre stöd för att kunna vidta åtgärder mot kamphundar.

2003/04: MJ363 av Birgitta Carlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öppna möjligheten till att delegera beslutanderätt i djurskyddsfrågor till personal anställd i annan kommun.

2003/04: MJ367 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förädlingsstöd till företag som vill utveckla produkter vars värde delvis består i att särskilda djurskyddshänsyn tagits.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att exportstödet för levande djur bör avskaffas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s djurtransportdirektiv.
6. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till hur regler om bedövning av djur vid kastrering skall införas i djurskyddslagen.
7. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändringar i djurskyddslagen i syfte att förbjuda sådana genetiska modifieringar som medför lidande för djuret, underminerar dess möjligheter till naturligt beteende eller medför nedsatt välbefinnande.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om pälsdjursnäringen.
9. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändring av djurskyddslagen så att användning av djurförsök inom utbildningsväsendet endast tillåts i utbildningar där studenten kommer att använda djurförsök i sin kommande yrkesverksamhet.
10. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning som innebär att deltagande i laborationer med djurförsök ej är obligatoriskt på svenska universitets- och högskoleutbildningar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att studenter och forskare skall ges ökad utbildning i alternativa metoder till djurförsök.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurförsök inom EU.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om revidering av djurskyddsförordningen i syfte att förbättra den etiska prövningen av djurförsök enligt vad som nämns i motionen.
14. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till ändringar i djurskyddslagen i syfte att förbättra den etiska prövningen av djurförsök enligt vad som nämns i motionen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om xenotransplantation.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt bör verka för att EU upprättar ett program för hur den djupt rotade folkliga tradition som tjurfäktning utgör kan transformeras till en mer acceptabel form av underhållning som är i överensstämmelse med EU:s normer om djurskydd.
17. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändring av brottsbalken så att tidelag förbjuds.
18. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändring i djurskyddslagen så att det i likhet med vad som gäller för tillsyn enligt miljöbalken blir möjligt för kommunerna att samarbeta om tillsynen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny organisation av veterinärväsendet.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bekämpning av djursjukdomar inom jordbruket.

2003/04: MJ369 av Åsa Domeij (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alternativa metoder till djurförsök skall utvecklas utifrån de fem R:ens princip: Refine, Reduce, Replace, Reject och Redirect resources.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att prioriteringen vid utvecklande av alternativa metoder skall vara målsättningen att finna djurfria alternativ snarare än att finna alternativ som också innebär djurförsök.
3. Riksdagen begär att regeringen ger Djurskyddsmyndigheten i uppdrag att utveckla ett system för samverkan mellan myndigheter för att en utveckling av alternativa metoder utifrån de fem R:ens princip skall kunna ske.

2003/04: MJ371 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i djurskyddsförordningen enligt vad i motionen anförs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stifta en tydlig lag vad gäller omhändertagande av hundar, även såväl märkta som omärkta kamphundar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa importstopp av kamphundar.

2003/04: MJ372 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda grytjakt.

2003/04: MJ381 av Åsa Domeij (mp):

Riksdagen begär att regeringen tar initiativ till att ett system för välfärdsindikatorer för husdjur utvecklas i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04: MJ382 av Gustav Fridolin (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot elpåfösare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kameraövervakning på slakterier.

2003/04: MJ383 av Gustav Fridolin (mp):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning för att förbjuda pälsfarmning i Sverige.

2003/04: MJ385 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till sådan ändring i djurskyddslagen som gör det möjligt för Gotlandsrususen att slippa liggallskravet.
2. Riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om hästhållning på Lojsta hed på Gotland.

2003/04: MJ399 av Alf Svensson m.fl. (kd):

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurskydd och djurhälsovård inom EU.

2003/04: MJ402 av Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen ser över möjligheten att förenkla och effektivisera handläggning av djurskyddsärenden inom polis och kommun i syfte att stärka djurskyddsarbetet.
3. Riksdagen begär att regeringen gör en översyn av djurtillsynslagen i syfte att förändra lagen till att bli ett mer effektivt verktyg i arbetet med tillsyn av katt.
4. Riksdagen begär att regeringen ser över möjligheten att ändra föreskrifter som följer 4 § djurskyddslagen till att omfatta miljöberikning för hägnade djur, däribland hundar i hundgård.
5. Riksdagen begär att regeringen kartlägger förekomsten av svans- och öronkuperade hundar i syfte att, vid ett ökande antal, vidta åtgärder för att minska förekomsten.
6. Riksdagen begär att regeringen ser över slaktkycklinguppfödningen i syfte att förena slaktkycklingproduktionen med djurskyddslagen.
7. Riksdagen begär att regeringen ser över 3 § djurskyddslagen för omformulering i syfte att förtydliga begreppet ”tillräcklig”.

8. Riksdagen begär att regeringen ser över möjligheten att ändra huvudman för försöksdjursveterinärer i syfte att skilja tillsyn från verksamhet.

2003/04: MJ405 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyndsamt införa ett svenskt importförbud mot hund- och kattskinn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall driva frågan om ett totalt importförbud i hela EU av hund- och kattskinn.

2003/04: MJ431 av Anita Brodén m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minimera tiden för slakttransporter och om borttagande av exportbidrag av levande djur.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konkurrenssituationen blir likvärdig mellan privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer.

2003/04: MJ440 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av huvudmannskapet för försöksdjursveterinär.

2003/04: MJ441 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i lagstiftningen införa ett förbud mot kuperade hundar på utställning.

2003/04: MJ442 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagstiftningen vad gäller förbättringar av hundgårdsmiljöer.

2003/04: MJ443 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning tillsätts för en översyn av lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter.

2003/04: MJ448 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta utreda hur man skall komma till rätta med den fara pitbullterriern utgör för allmänheten.

2003/04: MJ463 av Anne Ludvigsson och Louise Malmström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges agerande vad gäller användningen av försöksdjur i samband med EU:s nya kemikalielag.

2003/04: MJ473 av Jan Andersson m.fl. (c):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utöka forskningen kring djurskyddsaspekterna beträffande pälsfarmor.